

SIIVEKÄS

NRO 55 2006 27.VSK



POHJOIS-SAVON LINTUTIETEELLINEN YHDISTYS KUIKKA


BirdLife
SUOMI • FINLAND



Pikkuruokki löytyi 6.3.2005 Suonenjoen Tiikinlahdelta kuolleena puun juurelta.
Kuva Olli Korhonen.



Turturikyyhky Varkaudessa 15.10.2002. Kuva Harri Miettinen.



SIIVEKÄS sisältö

| | |
|--|----|
| Pääkirjoitus..... | 3 |
| Uuden ajan katsaus..... | 4 |
| Lämmin vuosi 2005 – pieni silmäys sääoloihin | 5 |
| Pohjois-Savon petolinnut 2003 – 2005..... | 6 |
| Vuoden 2005 ensimmäiset ja vii- meiset havainnot muuttavista lajeista..... | 12 |
| Yölaulajat Pohjois-Savossa 2004-2005..... | 13 |
| Pohjois-Savon lintuvuosi 2005.... | 18 |
| Harvinaisuudet 2002-2005 | 30 |
| Syksyn pinnaviikot 2004-2006..... | 40 |
| Ilman rallia ei talvi tule – mittelöt 2004-2006 | 41 |
| Katsauksissa on seuraavien henkilöiden havaintoja:..... | 44 |
| Metsien ja järvien mies Juhani Toivanen(1951-2005)..... | 46 |

Kannen kuva:
Telkät, Juha Poutanen.

(Pääkirjoitus) 20.3.2007

Kadehdittava harrastus

Olen tullut säästäneeksi Kuikan kansiossa päällimmäisenä Kodin kuvalehden pääkirjoituksen 21.8.1997. Kirjoittaja on Leena Karo ja otsikko "Bongaamassa". Kuvasta päätellen noin nelikymppinen toimittaja kertoo ensimmäisestä linturekkestään, jonka perhe oli hänelle järjestänyt asiantuntijoiden opastamana. Lähtökohtana oli perheen äidin vaikerointi siitä, ettei hän tunnistanut juuri mitään lintuja.

Nuorempana Leena ei ollut vaivautunut edes kuvittelemaan, mikä joitakin koulukaveripoikia veti luontoon. Mutta ensimmäisellä linturekellä se selvisi: "Seisoessani lämpimänä kesäyönä kolmen tuntemattoman miehen kanssa kuuntelemassa satakielen laulua äkkiä oivalsin, että tässä vasta onkin kadehdittava, elämänpituihin harrastus."

Edelleen jutussa ihmetellään kesäyön taianomaista tunnelmaa lintuineen ja muine eläimineen. "Näin yön aikana lintuja, joita en tiennyt olevan edes olemassa ja seurasin laulunlurituksia, sirinöitä, tirsikutuksia ja koputuksia, joita olen kuullut ennenkin, mutta minulla ei ole ollut aavistustakaan, mikä lintu on asialla."

Aamun koittaessa "Tunsin itseni jo tekijäksi, kun seisoin varhain sunnuntaiaamuna Porkkalanniemen kärjessä näköalakalliolla ja tiirailin kaukoputkella parinkymmenen muun harrastajan kanssa arktisten kahlaajien matkaa välkkyvän meren ja kallioisten saarten yli jonnekin kauas pois."

Tässähän se on, sellaisenaan valmis paketti, jota voimme tarjota ja jolla saamme myös uusia jäseniä. Linnut ja retken tarjoama tunnelma, asiantuntijuus ja opastaminen ja lopulta harrastuskaveruus; siinä koko sisältö kaikessa yksinkertaisuudessaan ja rikkaudessaan. Edes harvinaisia lintuja ei tarvita, ne ryydittävät sitten joskus sattumalta retken.

Kun vain muistamme tämän yksinkertaisen reseptin ja annamme itsellekin luvan ihastua "birdlaiffiin" aina uudelleen, saamme varmasti lintuharrastaja- ja tukijajoukon kasvamaan. Suuri joukko on myös paras suojelukeino ihan itsellään. Kiinnostuksen myötä heräävät myös luontoa säästävät valinnat ja päättäviin elimiin kohdistuvat vaatimukset. Ilmastonmuutoksen jo jyllätessä tämä asia on ajankohtaisempi ja tärkeämpi kuin koskaan aiemmin.

Tule ja ihastu lintuihin ja lintuharrastukseen! Yhdistyksen retkikummit ja muu toimihenkilöjoukko on tietenkin viran puolesta käytettävissä, mutta Kuikan harrastusperinteeseen on aina kuulunut kaikkien avoimuus ja ystävällisyys uusia tulokkaita kohtaan.

Leena Karon loppulausetta mukailen: Onnekas se, joka pääsee tänä keväänä linturetkelle.

Asta Lähdesmäki



Uuden ajan katsaus

Asta Lähdesmäki

Tämän lehden ja sen katsausten valmistuminen on kerrankin ollut ainakin itselleni enemmän iloa kuin stressiä aiheuttava ajanjakso. Jo vuosi sitten oli tiedossa, että katsausten kirjoittajia on riittävästi eri osa-alueita jakamaan eikä katsausvuosiakaan ollut pahasti rästissä.

Hyvä tai edes jonkinlainen suunnittelu helpottaa tunnetusti itse työntekoa. Niinpä Siivekkään toimituskunta Eelis Rissanen, Jyrki Uotila, Jarmo Yliluoma ja allekirjoittanut kokoontui illaksi pohtimaan missä mennään, mihin pyritään ja miten se toteutetaan. Jo aiemmin hallitus oli linjannut, että Siivekkästä halutaan edelleen julkaista sen kalleudesta huolimatta. Lehti on erittäin demokraattinen tapa saavuttaa kaikki jäsenet.

Pääperiaatteeksi otettiin, että jo tässä vuoden 2006 uudistetussa Siivekkäessä käsitellään lintuvuosi 2005 kaikkien Pohjois-Savossa havaittujen lajien osalta ja että näin tullaan myös tulevaisuudessa jatkamaan. Tämä vaati muutamissa lajiryhmissä myös muutaman väliin jääneen vuoden tarkastelua, sillä aiemmin katsaukset oli pilkottu osiin, jotta jaksettiin tehdä monien puuttuvien vuosien katsauksia.

Myös talous piti pitää mielessä, jotta lehtemme ei paisu liian kalliiksi painattaa. Niinpä suosiolla päätettiin siirtyä nykyiseen ja julkaista osa katsauksista kotisivuilla pdf-tiedostona. Näin tulee myös tapahtumaan, ensimmäinen ”Netti-Siivekkään” numero näkyy ruuduilla vielä tänä keväänä. Tässä katsauksessa on myös viittauksia tähän julkaisuun.

Katsauksesta haluttiin myös tehdä entistä luettavampi, päivämäärä- ja lyhennesulkeisia haluttiin vähentää. Vinkkejä haettiin muiden lintuyhdistysten lehdistä. Näin päädyttiin saapuja- / viimeinen havaintotaulukkoon ja sitä täydentävään lajitekstiin muuttoineen ja pesintöineen. Todettiin myös, että jo edellisessä katsauksessa eri havainnoijia oli satamäärin enemmän kuin jäseniä Kuikassa, ja että havaintojärjestelmä Tiiran myötä nimilistä edelleen kasvaa. Hyvä niin! Nimilyhenteiden teko todettiin toivottamaksi hommaksi ja kokonaiset nimet havainnon perässä pidentäisivät juttuja kohtuuttomasti.

Näin päädyttiin jättämään nimet havainnon yhteydestä pois ja lisäämään nimilistä olennaisten havaintojen ilmoittajista. Tiira-aikakaudella itse kukin voi halutessaan



Virtavästäräkki ilahdutti monia Siilinjärven Mustin pohjoisaltaalla 22.–28.8.2004. Kuva Kalevi Asikainen.

hakea järjestelmästä alkuperäisen havainnon päivämäärän ja havaintopaikan perusteella. Salattu havainto on perin vähän. Havaintojen tekoa ja yleistä retkeilyä voi sieltä seurata reaaliajassa – tai sitten jälkikäteen, jos dementia yllättää eikä muista, missä on ollut.

Nimien jättämisellä pois haluttiin myös korostaa sitä, että kaikki ilmoitetut havainnot ovat arvokkaita, vaikka ne eivät julkaisuun päätyisikään. Kun joku joskus haluaa tarkastella tietyn lajin esiintymistä alueellamme, silloin eivät pelkät ensimmäiset ja viimeiset havainnot riitä, vaan esim. kunta-kohtainen tieto on arvossaan.

Harvinaisuuskatsaukseen nimet päädyttiin jättämään kokonaisina, sillä näin toimitaan myös Linnut-vuosikirjan pikkurari-katsauksessa. Näin Kuikan katsauksen osat ovat valmiiksi käyttökelpoisia sielläkin julkaistavaksi.

Tässä vaiheessa ainakin uudet jäsenet eppäelemättä ihmettelevät, miksi kaikki tämä vaivannäkö ja miksi osin tylsiksikin koetut katsaukset vievät leijonanosan lehdestämme. Siksi, että näin kaikista Kuikan toimialueelta ilmoitettuihin havainnoista kerätään tiivis paketti, josta on helppo etsiä tietoa mm. muutoista ja pesinnöistä. Julkaistun katsauksen aineisto on myös läpäissyt julkaisukelpoisuustarkastelun ja

on siten käyttökelpoista ja luotettavaa tietoa vaikkapa lintukurjan lähdeaineistoksi. Mutta jo seuraavassa Siivekkäessä katsaus vie vähemmän tilaa, kun kyseessä tulee olemaan pelkkä vuosi 2006 kaikkien lajien kohdalla. Silloin on enemmän tilaa myös muille kiinnostaville jutuille, mikä on myös hallituksen linjaus lehden tulevaisuudesta.

Saatesanojen päätteeksi suuren joukon ansaitsemat kiitokset, joihin kaikki lukijat varmasti yhtyvät. Yhdistyksen puolesta ja katsauksen kokoajana olen kiitollinen teille kirjoittajille antamastanne arvokkaasta ajasta ja työpanoksesta. Aarne, Asta, Hannu, Jarmo, Jyrki, Kalevi, Markku, Pertti ja Seppo, siinä varsinainen kirjoittajakunta.

Eelis teki suuren työn havaintojen tarkistamisessa. Jyrki toimi muidenkin juttujen oikolukijana. Ilman Jarmoa moni asia ei olisi ollut edes mahdollinen. Oma havaintosivumme toimi hienosti vuonna 2005. Jarmo myös vei vanhat havainnot Tiiraan ja toimitti havaintotiedostoja kirjoittajille. Lämmin kiitos myös lintukuviaan Siivekkäessä käytettäviksi lähettäneille.

Ja ennen kaikkea: KIITOS teille kaikille kuikkalaisille ja muille Pohjois-Savon alueelta havaintoja ilmoittaneille! Ilman teidän aktiivisuuttanne näiden katsausten teko ei olisi ollut mahdollista.

Lämmin vuosi 2005 - pieni silmäys sääoloihin

Asta Lähdesmäki

Vuosi 2005 alkoi lauhissa merkeissä, tammikuun alkupuolen lämpötilat keikkuivat +2 ja -6 asteen välillä.

Vasta kuukauden lopulla käytiin parina päivänä -20 asteen tuntumassa. Samanlaisissa pikkupakkasissa alkoi helmikuu ja välillä käytiin suojasään puolella. Helmikuun loppupuolella pysyteltiin alle kuuden asteen pakkasissa ja muutamana päivänä koettiin kirpakoita n. 20 asteen pakkasia.

Poikkeuksellisen leutoa ja vesisateista sydäntalvea seurasi kuitenkin alkuosaltaan hyvin kylmä maaliskuu, joka olikin pitkää aikaa talven kylmin kuukausi. Maaliskuu jäi koko vuoden ainoaksi kuukaudeksi, jolloin keskilämpötila oli 3-4 astetta keskimääräistä kylmempi.

Huhtikuun alussa pysyttiin öisinkin nol-lan tuntumassa ja päivälämpötilat vaihtelivat enimmäkseen +6 ja +12 asteen välillä. Enimmäkseen oli poutaa, mutta parina päivänä saatiin ravakasti vettä. Poutaisissa merkeissä jatkettiin kuun lopullakin, öisin oli välillä pikkupakkasta ja päivisin n. 10-12 astetta lämmintä. Toukokuun alku oli sääoloiltaan viileähkö. Sää lämpeni hitaasti, mutta 20. päivän jälkeen vallitsi muutaman päivän ajan hyvin lämmin säätyyppi, joka päättyi kuukauden lopun luoteistuuliseen ja koleaan sääjaksoon.

Kesäkuu oli lämpötiloiltaan ”normaalia kesää”, ennen puoliväliä nautittiin jopa parista hellepäivästä ja sateet eivät kiusanneet oikeastaan missään vaiheessa kuukautta. Heinäkuun alkupuolisko oli helteen ja kuiva auringonpalvojan toivejakso. Kuukauden toinen puolisko oli sääoloiltaan ajoittain tuulinen, edelleen lämmin ja muutama päivänä satoi vettä ihan rapsakasti.

Läpi elokuun vallinneet etelänpuoleiset tuulet äityivät ajoittain koviksi. Kuukausi oli sekä päivä- että varsinakin yölämpötiloiltaan

keskimääräistä lämpimämpi ja sateita saatiin useana päivänä ilman yhtenäisiä satejaksoja.

Syyskuu oli poikkeuksellisen poutainen ja reippaasti keskimääräistä lämpimämpi; yöpakkaset olivat aivan tuntematon käsite ja vielä kuukauden loppupäivinä päivälämpötilat kieppuivat päivästä toiseen +15 asteessa. Tämä eteläisen ilmavirtauksen loihtima sateeton ja ennätyslämmin syyskesä jatkui lokakuun puolelle; ennen kuukauden puoliväliä yölämpötiloissakin päästiin alle +10 asteen lukemiin vain parina yönä! Kuukauden loppupuolella nähtiin sentään jo räntäsadetta. Lokakuun alkupuoli oli hämmästyttävän kaunis ja lämmin, päivisin n. +10-14 eikä öisinkään ollut pakkasta. Vasta loppupuolella alettiin käydä öisin pakkasen puolella ja sateitakin saatiin.

Marraskuu jatkui samoissa perin leudoissa merkeissä, keskimääräiset päivälämpötilat olivat + 6-7 asteen paikkeilla eikä yöpakkasia ollut. Sateista sentään. Marraskuun alkupuoli olikin lämpimin sataan vuoteen! Kuun lopulla sateet taukosivat ja elettiin pikkupakkasissa.

Loppukesän ja syksyn useat lämpöjaksot herättivät suurta mielenkiintoa. Vaikka jokaista lämpöjaksoa seurasi noin viikon pituinen kylmäjakso, kaikki syksyn kuukaudet olivat keskimääräistä lämpimämpiä.

Joulukuu alkoi miellyttävissä pikkupakkasissa, mutta lunta ei juurikaan ollut. Lammet jäätyivät kuun alussa, mutta järvet pysyivät sulina aina joulukuun puoleen väliin saakka. Kallavesi jäättyi 17.12. Kuun loppupuoli mentiin normaalin talvisissa säissä vaihtelevine pakkasineen lumipeitteen kasvaessa normaalisti.

Kaikkiaan vuosi 2005 oli harvinaisen lämmin, sillä pitkät lämpimät jaksot nostivat keskilämpötiloja.

Lähteet: Savonia ammattikorkeakoulun tekniikan yksikön sääsivut osoitteessa <http://weather.savonia-amk.fi/>. Ilmatieteen laitoksen sivut osoitteessa <http://www.fmi.fi/uutiset/>



Arktisen muuton seuranta Kuopion Puutossalmella 30.9.2006, jolloin paikan ohitti n. 4500 hanhea. Havaittu maakotka oli etualalla istuvalle nuorelle Jere Vartiainen elämänpinna. Kuva Ari-Salomon Väänänen.

28.5. 1Ä Rau Rastunsuo ja 1Ä Rau Kangaskylä. Kesän viimeinen havaittiin 3.7. 1Ä Sii Koivusaari. Rautalammin rääkkämäärä poikkesi muiden kuntien määrästä selkeästi, joka viitannee osittain hyvään aktiivisuuteen havainnoinnin osalta. Varkauden seutu paransi selvästi havaintomääräänsä, mutta Koillis-Savon havainnot romahtivat edellisvuodesta selvästi.

Havainnot kunnittain (14kuntaa / 40, 26.5. – 3.7.):

Varkauden seutukunta (7):

Lep 5, Vrk 2 (Kan 1).

Kuopion seutukunta (12): Maa 5,

Kuo 5 (Veh 2), Sii 2.

Sisä-Savo (13): Rau 10, Ves 2, Suo 1.

Koillis-Savo (3): Jua 2, Tuu 1.

Ylä-Savo (5): Son 2, Iis 1, Kiu 1, Lap 1.

Satakieli *Luscinia luscinia*

[00-62; 01-39; 02-47; 03-68; 04-37; 05-52; e90-91]

2004: Tätä taiturimaista laulajaa havaittiin vain 37 yksilön verran, joten vuosi muistut- ti lähes tulkoon vuotta 2001 (39). Nouseva trendi määrän suhteen katkesi lajin osalta. Ensimmäinen lintu havaittiin varhain, jo 8.5. (kuten vuonna 2002) 1 Ä Lap Linnansalmi ja toinen 9.5. 1 Ä Sii Harjamäki. Viimeisin havainto lajista tehtiin 8.7. 1Ä Rau Laakkola. Yksi pesintään viittaava havainto tehtiin myös: 7.7. 1 juv Lep Nikkilänmäki. Kuopio vei kuntien välisen kilpailun kahden edellisuvoiton tapaan. Erityisen huomi- oitavaa on se, ettei Varkaudesta ilmoitettu yhtään satakieli-havaintoa! ☹

Havainnot kunnittain (11 kuntaa /

37, 8.5. – 8.7.):

Varkauden seutukunta (2): Lep 2.

Kuopion seutukunta (20): Kuo 11

(Veh 0) , Sii 6, Maa 3.

Sisä-Savo (7): Suo 3, Rau 3, Ter 1.

Koillis-Savo (3): Nil 2, Tuu 1.

Ylä-Savo (5): Iis 4, Lap 1.

2005: Tämän taiturimaisen laulajan määrin maakunnassamme vaikuttavat selkeästi myös toukokuun loppupuolella vallitsevat säät. Nimittäin satakielen kuuluvaa konserttia kuultiin maakunnassamme 52 laulajan voimin. Ensimmäinen lintu havaittiin 14.5. 1 Ä Sii Harjamäki ja toinen 19.5. 1Ä Vrk, Lehtoniemi. Viimeinen havainto lajista tehtiin jo ennen juhannusta, 21.6. Kuo Hiltulanlahti. Katsausvuonna tehtiin kuntahistoriaa lajin osalta, sillä kuntakisan voiton vei yllättäen Suomenjoki, joka jätti perinteiset voittajat niin Kuopion kuin Siilinjärven että Varkauden nuolemaan näppejään. Tämä tulos osaltaan havainnollistaa 2000-luvulla tapahtunutta Sisä-Savon havainnointiaktiivisuuden nousua. Varkaus sentään palasi jälleen satakielikartalle! ☹

Havainnot kunnittain

(14 kuntaa / 52, 14.5. – 21.6.):

Varkauden seutukunta (9):

Vrk 6 (Kan 0), Lep 3.

Kuopion seutukunta (16): Kuo 7 (Veh 0) , Sii 7, Maa 1, Kar 1.

Sisä-Savo (13): Suo 9, Rau 4.

Koillis-Savo (5): Jua 4, Nil 1.

Ylä-Savo (9): Iis 4, Vjä 3, Lap 1, Vie 1.

Pensassirkkalintu *Locustella naevia*

[00-40; 01-30; 02-25; 03-22; 04-31; 05-32; e97-45]

2004: Sirisijöiden määrä nousi jälleen hyvälle tasolle, sillä lintuja havaittiin 31 yksilöä. Määrä oli kahta edellisvuotta parempi. Vuoden yhtenä erikoisuutena oli Leppävirran Humalajoella 27.6. kontrolloitu koiras yksilö, joka oli rengastettu aikuisena 12.6.2002 Suomenjoen Aavarannantiellä. Välimatka näiden paikkojen välillä oli linnun tietä noin 24 km:ä. Ensimmäinen sirisijä havaittiin perin varhain ja perinteiseltä lajin esiintymispaikalta, jo 19.5. 1 Ä Kuo Haminalahti. Tämä lintu sivusi saapumisennätystä, joka aiemmin oli kirjattu Varkaudessa tavatulle yksilölle (19.5.1975). Toinen lintu kuultiin vasta keskivertopäivänä ja lisäksi vielä samalla alueella, siis 27.5. 1 Ä Kuo Haminalahti. Laji havaittiin 5 kertaa heinäkuussa ja erityisen ilahduttavaa oli se, että laji kuultiin vielä varsin myöhäisenä ajankohtana, 31.7. 1Ä Nil Palonurmi. Kuopio nappasi takaisin ykkössijansa kuntakissassa edellisuvoiton voittajalta Siilinjärveltä. Ilahduttavaa oli myös erityisesti Kaavin hyvä havaintomäärä. Muutoin sirisijöitä ripoteltiin ilahduttavasti ympäri maakuntaa.

Havainnot kunnittain (13 kuntaa / 31, 19.5. – 31.7.):

Varkauden seutukunta (5): Lep 4 , Vrk 1 (Kan 0).

Kuopion seutukunta (14): Kuo 9 (Veh 2) , Maa 4, Sii 1.

Sisä-Savo (2): Suo 1, Rau 1.

Koillis-Savo (6): Kaa 4, Jua 1, Nil 1.

Ylä-Savo (4): Kei 2, Iis 1, Son 1.

2005: Sirisijöiden määrä jatkuu tasaisena ja jälleen hyvä vuosi, 32 sirisijää. Laji saapui varsin tavalliseen aikaan, sillä ensimmäinen yksilö havaittiin 25.5. 1Ä Jua Akonpohja. Seuraavana päivänä (26.5.) havaittiin jo kaksi uutta sirisijää ja vielä samassa kunnassa, nimittäin 1Ä Rau Toholampi ja 1Ä Rau Laakkola. Heinäkuussa tehtiin neljä havaintoa, joista viimeisin 29.7. 1Ä Jua Pappilanlahti.

Kuntakisan ykkössijan jakoivat Rautalampi ja Kuopio, joissa molemmissa havaittiin 5 laulavaa yksilöä. Lisäksi Sisä-Savon alueella havaittiin ehkä yllättäen eniten havaintoja. Hienoa oli myös Juankosken ja Varpaisjärven havaintomäärät. Mystinen havaintokato koettiin Varkauden alueella, josta ei ilmoitettu ainoatakaan havaintoa! Saman kohtalon koki Maaninka.

Havainnot kunnittain (13 kuntaa / 32, 25.5. – 29.7.):

Varkauden seutukunta (-).

Kuopion seutukunta (8): Kuo 5 (Veh 2) , Sii 2, Kar 1.

Sisä-Savo (11): Rau 5, Suo 3, Ves 3.

Koillis-Savo (5): Jua 4, Tuu 1.

Ylä-Savo (8): Vjä 4, Iis 1, Son 1, Kei 1, Vie 1.

Viitasirkkalintu *Locustella fluviatilis*

[00-9; 01-6; 02-8; 03-5; 04-3; 05-15; e99-18]

2004: Tällä vaatimattoman värisellä lajilla on ollut laskeva trendi havainnoissa vuoden 1999 olleen huippuvuoden jälkeen. Tämä vaatimattoman väristä lajia tavattiin vain kolmella revierillä laulamassa, joten palattiin normaaliin 80-luvun tyyliin! Ensimmäinen lintu tavattiin 5.6. 1Ä Kuo Ranta-Toivala. Toinen havainto tehtiin seuraavana päivänä 6.6. 1Ä Kuo Keskimäinen. Viimeinen havainto tehtiin 13.6. Lep Mula.

Havainnot kunnittain (2 kuntaa / 3, 5.6. – 13.6.):

Varkauden seutukunta (1): Lep 1.

Kuopion seutukunta (2): Kuo 2 (Veh 0).

Sisä-Savo (-).

Koillis-Savo (-).

Ylä-Savo (-).

2005: Tämä hieman salaperäistä lajia löydettiin vaihteeksi erittäin hyvin maakunnassamme. Peräti 15 laulavaa lintua tavattiin 6 kunnassa ja yllätykseksi kuntakisan voiton vei Rautalampi viidellä yksilöllä. Ensimmäinen lintu tavattiin melko varhain, 26.5. 1Ä Var Luttila. Toinen havainto tehtiinkin vasta kesäkuun puolella, 7.6. 1Ä Suo Kauppiankatu. Erityisesti vuoden kaksi viimeistä havaintoa lajista täytynee ottaa esille: 15.7. 1Ä Rau Pakarila sekä **1.8.** 1Ä Rau Rastunsuo. Näistä jälkimmäinen on ensimmäinen elokuussa tehty havainto lajista ja näin ollen myös Pohjois-Savon myöhäisin.

Havainnot kunnittain (6 kuntaa / 15, 26.5. – 1.8.):

Varkauden seutukunta (4): Vrk 3 (Kan 0), Lep 1.

Kuopion seutukunta (4): Kuo 3 (Veh 0) , Maa 1.

Sisä-Savo (7): Rau 5, Suo 2.

Koillis-Savo (-). Ylä-Savo (-).

Rytikerittunen *Acrocephalus scirpaceus*

[00-6; 01-5; 02-3; 03-1; 04-1; 05-2; e89-13]

2004: Tätä kelpo matkijaa havaittiin vain yhden yksilön verran edellisuvoiton tapaan. 6.6. 1 Ä Lep Pieni-Saamainen. Tämän lajin esiintymistä maakunnassamme täytyisi kar- toittaa erityisesti.

2005: Havaintomäärä tuplaantui kahteen edellisuvoittoon verrattuna. Ensimmäinen lintu havaittiin 19.6. 1Ä Vrk Ruokolahti ja toinen 22.6. 1Ä Lap Suolahti. Tämä laji on yleisempi kuin mitä havaintomäärät antaa ymmärtää.

Luhtakerittunen *Acrocephalus palustris*

[00-7; 01-12; 02-4; 03-7; 04-8; 05-8; e89-13]



Viitakerittunen. Kuva Hannu Kärkkäinen.

2004: Linnustomme kaikkein taitavin- ta matkijaa tavattiin 8 linnun verran, joka on aivan kelpo määrä. Ensimmäinen lintu tavattiin yllättäen 5.6. 1Ä Ter Joutenniemi. Toinen havainto lajista tehtiin 7.6. 1Ä Tuu Kirkonkylä. Vuoden viimeinen lintu tavattiin 5.7. 1Ä Iis Runni. Sisä-Savon alueella lajia tavattiin yllättäen eniten ja Varkauden seudulta puuttuivat havainnot kokonaan.

Havainnot kunnittain

(5 kuntaa / 8, 5.6. – 5.7.):

Varkauden seutukunta (-).

Kuopion seutukunta (2): Maa 2.

Sisä-Savo (4): Suo 3, Ter 1.

Koillis-Savo (1): Tuu 1.

Ylä-Savo (1): Iis 1.

2005: Lajia tavattiin 8 laulajaa kuten viime vuonna. Lajin saapumisennätys parani edellisestä ennätystä 3 päivällä. Se kirjattiin **24.5.** Kuo Särkiniemessä laulaneelle yksilölle. Edellinen ennätys oli 27.5.2001 Kuo Julkulassa havaitulla laulajalla. Vuoden toinen havainto tehtiin 29.5. 1Ä Vrk Kosulanniemi. Kesän viimeinen tehtiin varsin varhain, 20.6. 1Ä Kuo Keskimäinen.

Havainnot kunnittain (6 kuntaa / 2, 24.5. – 20.6.):

Varkauden seutukunta (2): Vrk 1, Lep1.

Kuopion seutukunta (2): Kuo 2 (Veh 0).

Sisä-Savo (3): Suo 2, Rau 1.

Koillis-Savo (1): Kaa 1.

Ylä-Savo (-).

Viitakerittunen

Acrocephalus dumetorum

[00-46; 01-57; 02-27; 03-39; 04-61; 05-152;

e05-152]

2004: Tämän yleisimmän yölaulajamme vuosittaiset havaintomäärät vaihtelevat suuresti. Nyt havaittiin yhteensä 61 lintua, joka on paras tulos 2000-luvulla. Taiturimaisen laulajan ensimmäiset yksilöt havaittiin melko tavalliseen aikaan, 30.5. 1Ä Sii Aappola ja 1Ä Kuo Sorsasalo. Seuraavana päivänä kuultiin uusi yksilö, 31.5. 1Ä Sii Toivala. Lajista ei tehty pesintään viittä viittä havaintoja. Viimeiset laulajat havaittiin 10.7. 1Ä Iis Koljonvirta ja 1Ä Kuo Haminalahti. Kuopiossa tehtiin lajista havaintoja eniten.

Havainnot kunnittain (14 kuntaa / 61, 30.5. – 10.7.):

Varkauden seutukunta (10): Vrk 7, Lep 3.

Kuopion seutukunta (28): Kuo 15 (Veh 0), Sii 8, Maa 5.

Sisä-Savo (7): Suo 6, Ter 1.

Koillis-Savo (9): Tuu 4, Jua 2, Kaa 2, Nil 1. Ylä-Savo (7): Iis 5, Kei 1, Son 1.

2005: Viime vuoden noste sai jatkoa siinä määrin, että uusi yhteismäärä-ennätys syntyi, **152** kerrusta. Edellinen ennätys oli 9 vuoden takaa vuodelta 1996, jolloin havaittiin 115 kerrusta. Lämpimän jakson myötä ensimmäiset linnut havaittiin varhain, 24.5. 1Ä Kuo Huuhanmäki ja 1Ä Tuu Tuusjärvi. Lajista tehtiin myös pesintään viittaava havainto, jossa 3 linnun poikueen nähtiin kerjävään 10.7. Maaninnan Mustavirralla. Samalla se oli vuoden viimeinen havainto lajista. Pelkästään Kuopion seutukunnan alueella tehtiin saman verran havaintoja kuin edellisenä vuonna koko maakunnassa yhteensä. Sisä-Savon havaintomäärä on

myös huomion arvoinen.

Havainnot kunnittain (16 kuntaa / 152, 24.5. – 10.7.):

Varkauden seutukunta (35): Vrk 17, Lep18. Kuopion seutukunta (61): Kuo 33 (Veh 2), Sii 21, Maa 5, Kar 2.

Sisä-Savo (32): Rau 21, Suo 10, Ves 1.

Koillis-Savo (12): Jua 7, Kaa 4, Tuu 1.

Ylä-Savo (12): Iis 7, Lap 2, Vie 2, Son 1.

Kirjallisuus

Parkko, P. & Väänänen, V.-M. & Lammi, E. 2005: Kaulushaikaraseuranta onnistui yli odotusten – Suomessa tuhat revieriä. – Linnut vuosikirja 2005: 4-8.

Lähdesmäki, A. 2004: Yölaulajat Pohjois-Savossa 1999-2003 – Siivekäs 53/25.vsk:16-21.

Rissanen, E. 2001: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1998. – Siivekäs 22:4-15.

Ruokolainen, K. & Rissanen, E. 2000: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1997. – Siivekäs 21 (1):20-31.

Ruokolainen, K. 1999: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1996. – Siivekäs 20 (1):8-21.

Ruokolainen, K. & Kauppinen, J. (toim.) 1999: Kuopion ja Pohjois-Savon linnusto. - Kuopion luonnontieteellisen museon julkaisuja 5. 343 s., Lievestuore.

Ruokolainen, K. & Lindholm, A. 1998: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1995. -Siivekäs 19:5-19.

Pohjois-Savon lintuvuosi 2005.

Aarne Hagman, Asta Lähdesmäki, Petteri Mustakallio, Markku Ukkonen & Jyrki Uotila.

KÄYTETYT LYHENTEET

| | |
|--------|------------------------------------|
| k | = koiras |
| n | = naaras |
| 1 kn | = 1 koiras ja yksi naaras, |
| 2 kn | = kaksi koirasta ja kaksi naarasta |
| p | = paikallinen |
| m | = muuttava |
| kiert. | = kiertelevä |
| nous | = lintu nousi lentoon, lähti |
| Ä | = laulava tai soidinaäntelevä |
| ä | = muuten ääntelevä, äänihavainto |
| Än | = laulava ja nähty |
| n-puk | = naaraspuukoinen |
| jp | = juhlapuku |
| tp | = talvipuku |

| | |
|----------|---|
| pep | = peruspuku (juhlapuvun vastakohta) |
| vp | = vaihtopuku |
| pull | = untuvapoikanen |
| juv | = 1. täydellinen puku |
| ad | = aikuispuku |
| subad | = edellisten kahden väliltä oleva mikä tahansa puku |
| imm | = puvun perusteella ei sukukypsä lintu |
| 1kv | = samana vuonna syntynyt lintu |
| +1kv | = vanhempi kuin tänä vuonna syntynyt lintu, |
| +2kv | = vanhempi kuin edellisenä vuonna syntynyt jne |
| yks. | = yksilö, yksilöä |
| a | = parvi; a5 = viiden parvi, 5a = viisi parvea, |
| 100 m/5a | = yhteensä sata muuttajaa viidessä parvessa |

us = useita

KÄYTETYT KUNTALYHENTEET:

Iis lialmi, Jua Juankoski, Kaa Kaavi, Kar Karttula, Kei Keitele, Kiu Kiuruvesi, Kuo Kuopio, Lap Lapinlahti, Lep Leppävirta, Maa Maaninka, Nil Nilsä, Pie Pielavesi, Rau Rautalampi, Rva Rautavaara, Sii Siilinjärvi, Son Sonkajärvi, Suo Suonenjoki, Tuu Tuusniemi, Ter Tervo, Vjä Varpaisjärvi, Vrk Varkaus, Ves Vesanto, Vie Vieremä

KIRJOITTAJAT:

Katsauksen kirjoitusosuudet jakaantuivat seuraavasti: vesilinnut ja lokit: Asta Lähdesmäki, kurki: Petteri Mustakallio, kahlaajat: Markku Ukkonen, kyhkyistä pajulintuun: Jyrki Uotila ja hippiaisestä pajusirkuun: Aarne Hagman

Vesilinnut

Laulujoutsen *Cygnus cygnus*

Talvihavaintoja 1.–28.2. Rau Tyyrinvirta vaihdellen 4–13 yksilöä (1 juv), Iis Runni 1 ad ja 3 juv, Lep Konnuskoski 3, Rau Konnekoski 1, Lep Sorsakoski 2, Tervo Äyskoski 2, Iis Pitkääkoski 1.

Kevätmuutto alkoi 7.3. ja vilkastui 21.3. alkaen. Kerääntymiä 13.4. Rau Rastunsuo pelot 80 p, 17.4. Maa Patajärven pelot 150 p ja 20.5. Lap Nerkoo Rastintie 167 p.

Pesintöjen ilmoittaminen oli teemavuoden jälkeen laiskaa, vain 20 pesintää ilmoitettiin.

Syksyn vilkkaampi liikehdintä alkoi 11.9. Komeita kerääntymiä oli eri puolilla, mm. 17.9. Son Suomenkangas 200 p, 22.9. Lap Sulkavan pelot 124 p (4 1kv), 4.10. Son Sukeva Iskola 134 p, 8.10. Maa Leppälähti 229 p, 12.10. Rau Rastunsuo 154 p, 22.10. Rau Rastunsuo lintujärvi 197 p. Myöhäisen suurkerääntymä 26.11. Son Sonkajärven ulappa 170 p. Jos kerääntymishavainnoissa oli erikseen mainittu 1kv-linnut, niitä oli vain muutamia. Kerääntyneet olivat siis pääosin nuoria ei-pesimättömiä lintuja pesineiden muuttaessa perheittäin. Muuttohavaintoja kertyi runsaasti kaikilta syyskuukausilta.

Vielä joulukuussa nähtiin muuttavia ja kerääntyneitä eri puolilla. Mm. 3.12. Iis Itikka 85 p ja 18.12. Rau Tyyrinvirta 20 ad ja 18 juv p. Vuoden viimeinen havainto 30.12. Rau Tyyrinvirta 9 ad ja 4 juv p.

Hanhet

Syksyn hanhimuutto oli varsin komeaa ja hyviä hanhisummia saatiin ympäri maakuntaa. Muutto jakautui kahdelle lokakuun alun viikonlopulle ja oli näin hyvin ”yleisöystävällistä”. Ensimmäiset suuremmat joukot nähtiin 5.–6.10., jolloin mää-

rittämättömiä hanhia nähtiin yli 300. Mm. 6.10. Sii Vehkamäki 175 m (3a).

Mutta varsinainen rysähdys koettiin 16.10., jolloin laskettiin määrättyjen lisäksi Iis Itikka 4696 hanhea, Kuo Puutossalmella 3801, Kuo Neulamäki 3500, Sii Vehkamällä 3270, Kiu Hautakylä 620 ja Ves Isosuo n. 470. Lisäksi eri puolilla nähtiin pienempiä määriä. Suurimmissa parvissa oli 400–600 lintua. Havainnot koskevat osin samoja lintuja, mutta esim. Iis Itikan ja Kuo Puutossalmen hanhet tulkittiin muuttosuuntien perusteella eri parviksi, joten muutto kulki leveänä rintamana.

Metsähanhi *Anser fabalis*

Kevätmuuttoa välillä 8.4.–14.5. Runsaimmin muuttajia ja lepäilijöitä oli eri puolilla 17.4.–29.4. Vilkkain päivä oli 24.4., jolloin muuttavia ja lepäilijöitä nähtiin yht. n. 800. Suurin lepäilijämäärä Maa Lapinjärven 200 p. Vielä 7.5. Kuo Keskimmäinen 90 NE (2a) rossicus-tyyppisiä menjijöitä. Muuttajakso olikin poikkeuksellisen pitkä. Syysmuutto alkoi 4.9. ja päättyi 19.10. Vilkkainta muutto oli 5.–8.10., jolloin muuttaja nähtiin eri puolilla, mm. 6.10. Vie Saarinen 170 m (2a) ja Kuo Keskimmäinen 584 m (12a).

Pohjois-Savon toinen (ensimmäinen on vuodelta 1935) talvihavainto 28.12.–31.12. Kaa Melttusvirta 1 p. Yksilö oleili vielä vuoden 2006 puolellekin.

Tundrahanhi *Anser albifrons*

Keväisiä tundrahanhia nähtiin 17.–18.4. Kiu Hautakylä 2 p, 17.4. Rau Junnon pelto 1 m, 17.–25.4. Maa Patajärven seutu yht. 2–4 yksilöä, 7.5. Sii Vehkamäki 1 m. Syksyn muutto alkoi 25.9. Kuo Männistö 40 m, paras muutto 17.10. Kuo Puutossalmi 70 m (6a). 16.10. oli vilkas hanhimuuttopäivä, jolloin osa määrittämättömistä hanhista on voinut olla tundrahanhia.

Pohjois-Savon ensimmäinen talvinen havainto lajista 1.–2.12. Maa Mustavirta.

Kanadanhanhi *Branta canadensis*

Rau Tyyrinvirran talvinen kanta oli pienin pitkään aikaan eli siellä talvehti vain yksi yksilö 1.1.–28.2.

Keväällä yksittäisiä muuttajia alkoi näkyä 8.4. alkaen eri puolilla, keväisten havaintojen määrä onkin jatkuvasti kasvanut. Suurin määrä 13.4. Kuo Kallansillat 4 p. Pesintä havaittiin 26.6. Rau Pitkälähti, misä 2 ad ja 4 pull. Kesästä syksyyn Rau Rastunsuo 3–5 p. Sysksyllä pieni muuttoparvi sänkipellolla 21.9. Kiu Koskenjoki 9 p (asko Yli-kauppi-la). Joulukuussa Rau Tyyrinvirralla 2 p.

Valkoposkivanha *Branta leucopsis*

24.4.–1.5. Maa Lapinranta 1 p. Alkukesästä 6.6. Sii Musti a4 p. Syksyn muutto alkoi 6.10. Ensimmäinen piikki 8.–10.10. Varsinainen rysäys sitten 15.–16.10., jolloin koettiin komeaa syysarktikaa. Mm. 16.10. Sii Vehkamäki 2880 m, Kuo Puutosalmi 2649 m, Vrk Lehtoniemi 1800 m, Iis Itikka 969 m, Kuo Neulamäki 785 m, Rau Rastunsuo 516 m ja Ves Isosuo 320 m.

Sepelhanhi *Branta bernicla*

Syysmuuttoa 25.9.–17.10., yhteensä n. 650 eri puolilla. Suurimmissa parvissa 80–100 lintua. Viimeinen parvi myöhään 1.11. Lep Reinikkalansaari (Pentti Saarilampi).

Lajilleen määrittämättömät vesilinnut

Tarkemmin määrittämättä jätettyjä vesilintuja ilmoitettiin Raasion ja Mustin alueilta kesäkerääntymisinä. Huiput 17.7. Sii Musti 460 p ja 24.8. Sii Musti 450 p. 16.8. Sii Raasio 300 p.

Syksyn arktikaviikonloppuna nähtiin myös hyvää vesilintumuuttoa. Valtaosa määrittä-

Hiirihaukan yllättävä pesäpaikka 2005 Tuusniemellä: maantien varressa, sahauspaikalla. Kuva Seppo Räsänen.

mättä jääneistä vesilinnuista oli ilmeisesti haapanoita. 16.10. Sii Vehkamäki 1330 m, Kuo Puutossalmi 624 m ja Kuo Neulamäki 590 m. Suurimmissa parvissa n. 200 lintua. Pientä muuttoa oli vielä 17.–23.10.

Haapana *Anas penelope*

Laji yleistyi 14.4. alkaen, joilloin havaintoja jo Ylä-Savoa myöten. Varsinaisia suurkerääntymiä ei ilmoitettu, suurin 5.5. Sii Juurusvesi, Jännesaari 80 p.

Kesäinen parvi 21.7.–29.8. Rau Rastunsuo 30–50 p.

Syyskerääntymä 3.9. Sii Musti 190 p. Syysmuutto vilkastui 1.10. ja huipentui vilkkaana arktikapäivänä 16.10., jolloin Sii Vehkamäki 1080 m, ja Kuo Puutossalmi 280 m., 17.10. Kuo Puutossalmi 370 m. Alkupalven havainnot 3.12. Iis Itikka 1 p ja Vrk Tyyskä Ämmänkoski 1 p. (Tom Lindroos)

Tavi *Anas crecca*

Alkupalven havaintoja kahdelta paikalta: 5.1. Son Härkinjoki 1 p ja 20.1.–10.2. Rau Myhinkoski 1 p. (Viljo Viik) Kevätmuutolla yleistyi 7.4. alkaen, vilkkain muutto 17.4.–1.5. Suurin kerääntymä 21.4. Rau Tyyrinvirta 300 p. Sulkivien kesäkerääntymä 21.6. Sii Raasio 268 p + 26 pull. 27.7. Heinä–elokuussa Raualmmin Rastunsuolla havaittiin suuria kerääntymiä. Yömuuttajana häipyä syksyllä vähin äänin, lokakuun loppupuolelta havaintoja enää pikku parvista tai yksittäisistä linnuista ja marraskuulta kaksi havaintoa.

Joulukuussa 1.12. Suo Jauholahti 2 kiert ja 27.12. Lep Konnuskoski 1n-puk p.

Sinisorsa *Anas platyrhynchos*

Talvehtivia 1.1.–23.2. Rau Tyyrinvirta vaihdellen 6–10 p. 15.1. Sii Koivusaari, joki 5 p, 18.1. Suo Iisvesi Petsamo 6 p, 6.2. Kuo Maljapuro 25 p, 15.2.–27.1. Suo Kruunusilta 1 p. Keväällä ympäri maakuntaa 1.4. lähtien. Suurimmat jouko 19.4. Lap Nerkooniemi 95k90n p ja Maa Lapinjärvi n. 200 p. Loppukesän kerääntymiä mm. Rau Rastunsuolla. Suurin talvehtijajoukko 27.12. Vrk Pirtinvirta 224 p. 30.12. Rau Tyyrinvirta 19 p ja 31.12. Kuo Maljapuro 7k5n p.

Jouhisorsa *Anas acuta*

Yleistyi 13.4. lähtien. Suuria kerääntymiä ei koettu, 19.4. Maa Lapinjärvi 20 p oli suurin. Kesällä 21.6. Sii Musti N-allas 11vp k 33n ja 10 pull p. Syysmuuttajia 16.10. Kuo Puutossalmi 17 m ja Sii Vehkamäki 42 m.



17.10. Kuo Puutossalmi 83 m. Pitkästä aikaa talvihavainto 3.12. Iis Itikka 1 p.

Heinätavi

Anas querquedula

Ensimmäiset saapuivat varhain 15.4., 27.4. alkaen eri puolilla. Pesintä ilmoitettiin 10.7. Vrk Ruokojärvi 1 ad+8 pull. Aikaisesta muuttajasta ei syyslavaintoja juuri tule, viimeiset heinä–elokuun vaihteesta..

Lapasorsa *Anas clypeata*

Laji yleistyi 25.4. alkaen. Lapasorsalla tuntuu menevän hyvin, mm. 12.6. Maa Patalahti 12k1n p ja 10.8. Sii Musti N-allas 72 n-puk p. Yömuuttajasta ei muuttohavaintoja juuri tule, yksittäisiä lintuja nähtiin kuitenkin syksyn arktikaparvissa 17.10. saakka.

Punasotka *Aythya ferina*

Yleistyi maakunnassa 20.4. lähtien, mutta kevään muuttajamäärät kovin vähäisiä. Pesinnöistä kaivattaisiin tietoja, lajilla on menossa alamäki. Syyslavaintojakin saatiin, 10.9. Kuo Riistavesi, Viianvesi 1n-puk p ja 29.9. Vrk Lehtoniemi 1 p.

Tukkasotka *Aythya fuligula*

Kevätmuuttoa 7.4.–17.5., mm. 7.5. Sii Jännevirta / Vehkamäki 25 p ja a22 m. Kesällä koirasparvia monin paikoin, mm. 1.7. Sii Musti N-allas n. 70 p. Valitettavasti pesimähavaintoja ei ilmoitettu. Vilkkain syysmuutto 9.10.–18.10., vielä 12.11. Kuo Petosenlampi 9 p. Joulukuisia 1.12. Iis Kilpijärvi 1 p ja Suo Kimpanlampi 1 p. 3.12. Iis Itikka 1 p ja joulusotka 26.12. Lep Konnuskoski 1 n-puk p. (Jyrki Pynnönen)

Lapasotka *Aythya marila*

Alkupalven havainto 2.1.–17.3. Rau Tyyrinvirta 1 n-puk p.

Syksyn ensimmäinen 28.8. Sii Raasio 1 n-puk p. Syysmuuttoa 18.9.–20.10., levähtäviä mm. 12.10. Sii Raasio 7 n-puk p. 17.10. Kuo Puutossalmi 24 m. Vielä 5.11. Sii Pöljänjärvi 1 p ja 12.11.–30.11. Kuo Petosenlampi 1 juv p.

Alli *Clangula hyemalis*

Keväällä muuttolepälijöitä 28.4.–10.6., suurin parvi 19.5. Lep Unnukka 61 p. Mitä pitäisi sanoa, kun löytyy 1.7. Sii Raasio 1kn p. Syysmuuttoa 1.10.–17.10, mutta kovin vaikeaksi se jäi muuhun arktikaan verraten. Paras 16.10. Kuo Puutossalmi 53 m. 12.11. Suo Siioninsilta 1 p. Joulukuulta 9.12. Vrk Pirtinvirta 2 p.

Mustalintu *Melanitta nigra*

Ekaekapinnakin 1.–3.1. Rau Tyyrinvirta 1 n-puk p. Kevätmuutolla 6.5.–4.6. lepäili järvien selillä eri puolilla 15 parvea, suurin parvi 7.5. Kuo Kellosekä 32 p. Syysmuutto alkoi 9.8. Sii Raasio 12 ad p, mutta jäi hyvin vaisuksi. Joulukuulta 1.–3.12. Iis Itikka 1 p, 3.12. Tervo Äysköski 1 p ja Maa Mustavirta 1 p.

Pilkasiipi *Melanitta fusca*

Ei kevätmuuttolahavaintoja. Syysmuuttoa alkoi 18.9. Sii Siltasalmi 1 m. Muutto vilkkainta 8.10.–30.10., jolloin havaintoja pienistä parvista Iis – Suo –väliltä. 5.–9.11. Suo Iisvesi Jauholahti 3 p (13.11. 1 p) ja 12.11. Son Sukevanjärvi 1 p. Talvisia yllättävän paljon, yht. 26 yksilöä. Mm. 3.12. Kuo Puutossalmi 9 m S, 4.12. Lap Akkalansalmi 2 p ja 9.12. Kuo Riistavesi Kuukka 9 p.

Telkkä *Bucephala clangula*

Talvehtivia tammi–helmikuulla Rau, Lep ja Iis yht. 11. Laji yleistyi 1.4. alkaen ja päämuutto oli 21.–25.4. Suurin parvi 21.4. Rau Tyyrinvir-

ta n. 200 p. Kesäkerääntymä 29.6. Rau Tyyrinvirta 150 p ja 29.8. Sii Raasio 98 p. Myöhäissyksyn parvi 13.11. Ter Äyskoski 11 p. Joulukuulla eri puolilla n. 20 yksilöä.

Uivelo *Mergus albellus*

Kevätmuuttoa 10.4.–12.5. , vilkkain jakso 26.4.–30.4. Suurin lepäilijäjoukko 28.4. Rau Tyyrinvirta 24 p. Raasiassa vietti kesää koiraslintu tiiviisti telkkäänsä kanssa, seurauksista ei ole tietoa. Mutta Rau Rastunsuo Tervalampi onnistui oikea pesintä, 11.6. 1n ja 12 pull. Syksyn muuttajia muutaman joukkoina 11.9. alkaen ja vielä 14.11. Kuo Kurkimäki Laukaanjärvi 5 p. Joulukuulta 3.12. Suo Saunavirta 1 p ja Kuo Vehmersalmi Suvasvesi 1 p.

Tukkakoskelo *Mergus serrator*

Yleistyi 25.4. lähtien. Suurin joukko 18.5. Rau Kiesimän kanava 5kn p. Aikaista liikehdintää 19.7. Kuo Puutossalmi a12 m S. Levähtävä muuttoparvi 25.9. Rau Etelä-Konnevesi 31 p. Arktikapäivänä 16.10. Kuo Puutossalmi 12 m. Joulukuussa 3.12. Iis Kilpijärvi 1 p ja 3.12. Rau Miekkavesi Raudanniemi 1 p.

Isokoskelo *Mergus merganser*

Talvehtivia 1.1.–28.2. Rau Tyyrinvirta 2k p ja 1.1.–13.2. Vrk Siitinselkä 1 p. Kesällä yleistyi 2.4. alkaen, 13.5. Lap Ulmanniemi a 50 p. Syyskokoukset alkoivat 4.9. ja jatkuivat aina joulukuulle saakka. Tunnelma tiivistyy aina marraskuulla, 12.11. Lap Koivulahti / Hujalanlahti n. 2400 p. Talvea kohti siirryttiin Suo- Rau -seudulle, 2.12. Suo Saunavirta 250 p. Joululintuja 21.12.–27.12. Vrk Pirtinvirta 1-3 p ja 28.12. Kaa Melttusvirta 2 n-puk p.

Kaakkuri *Gavia stellata*

Kevätmuutto 24.4.–7.5. Pesintöjä ilmoitettiin yhdeksältä lammelta: Kar 1 ja Suo 8. Syysmuutto alkoi 4.9. Sii Vehkamäki a2 S ja jäi vähäiseksi. Talvihavaintoja 5.12. Sii Siltasalmi 1 juv p ja 6.12. Lep Ryönälä 1 p. 31.12. Son Savonvirta 1 p, ojasta löytynyt lintu toimitettiin hoidettavaksi.

Kuikka *Gavia arctica*

Kevätmuutto 24.4.–15.5. Tornien taiston päivänä 7.5. hyvää muuttoa, Kuo Keskimäinen 42 m (7a) ja Lap Linnansalmi 20 m (9a). Pesimätietoja tuli vähän, vain 12 reviiriä, joista Pie Vaaraslahdelta 4. Syysmuuttoa havaittiin 10.9.–29.10., poikkeuksellista olivat suuret lepäilijäparvet. Suurimmat joukot 25.9. Kar Iso-Virmas 85 p (6a). (ATo) ja 10.9. Rau Etelä-Konnevesi

36 lepäilevää.

Lähes talvihavainto 27.11. Kuo Sotkanniemmi 1 m S.

Silkkiuikku *Podiceps cristatus*

Laji yleisty keväällä 14.4. alkaen. Suurin kerääntymä 3.5. Kuo Puutossalmi 67 p. Lap Hujalanlehdelta ilmoitettiin 4 pesintää. Syksyn suurin kerääntymä 25.9. Sii Iso Jälä + Juurusvesi 128 p. Joulukuulta tavanomaista enemmän havaintoja: 3.12. Maa Mustavirta 2 p, Suo Iisvesi, satama 1 p ja Sii Jännevirta, Kotkavirta 1 p. 11.12.–14.12. Rau Etelä-Saikari, Iisvesi 1 p.

Härkälintu *Podiceps griseogena*

Kevätmuuttohavaintoja vain maakunnan eteläosista 27.4.–6.5., suurin kerääntymä 5.5. Kuo Puutossalmi 11 p. Pesimäreviirejä ilmoitettiin 32–35, painopiste Suo – Rau – Kuo – Kar – akselilla, pohjoisin Sii Iso Jälä. Kesäkikesän ”perheleiri” 19.7. Kuo Puutossalmi 15 ad ja 13 pull p (5 poikuetta). Varsinaisia syysmuuttajia ei havaittu, pieni kerääntymä 11.9. Sii Iso Jälä 4 ad p ja viimeiset paikalliset 3.10. Suo Iisvesi 1 p ja 9.10. Kar Iso-Virmas 1 p.

Mustakurkku-uikku *Podiceps auritus*

Kevätmuuttajia nähtiin 28.4.–15.5. kahdeksan yksilöä. (Matti Pirskanen). Pesintöjä tai reviirejä yht. Sii / Maa Keskimäinen 1, Kar Pitkajärvi 1, Kei Hetejärvi 4, Son Sukeva Saukkosuo 2 ja Son Koivujärvi 1. Syksyisiä 1 kv-lintuja 31.7.–11.8. Sii Musti pohjoisallas 1 p, 19.9. Kei Hetejärvi 1 p, 18.9. Rau Rastunsuo 1 p.

Merimetso *Phalacrocorax carbo*

Neljä kevähavaintoa 16.4. – 15.5. Loppukesän kiertelijöitä 26.8. Kuo Koivujärvi 1 p, 27.8. Kuo Pohjoisen Kialavesi 1 p (Toivo tuomainen, Pate Hujanen) ja 28.–29.8. Rau Tyyrinvirta 1 p. Syysmuuttajia ja levähtäjiä eri puolilla 4.9.–27.11. yhteensä 17. 1.–4.12. Kuo Sotkanselkä 1 p ja 26.–27.12. Lep Konnuskoski 1 p.

Harmaahaikara *Ardea cinerea*

Kevätmuuttoaikaan 7.4.–4.5. yhdeksän kiertelijää eri puolilla. Kesällä ensimmäinen havainto 4.7. Maa Lapinranta 1 p, sen jälkeen eri puolilla maakuntaa yksittäin tai 1–3 yksilön joukkoina aina 17.11. saakka, jolloin Kuo Väinöläniemi vielä 1 p. Suurin kerääntymä 13.8. Maa Patalahti 11 (8 juv) p.

Metsäkanat

Teeri, metso ja pyy käsitellään seuraavassa julkaistavassa katsauksessa.

Riekko *Lagopus lagopus*

Ilmoitetut yksilömäärät kunnittain: Rau 5, Vie 7, Rva 9, Son 1, Kuo 3, Ves 2, Vjä 1, Kar 1.

Rantakanat ja kurki

Nokikana *Fulica atra*

Kevätmuuttohavaintoja 2.4.–4.5. Suurin kerääntymä 17.4. Maa Patajärvi 25 p. Pesintään viittaavia havaintoja ilmoitettiin 8 järveltä. Syksyn kerääntymä 7.9. Maa Lapinjärvi 10 p.

Kurki *Grus grus*

Kevätmuutto alkoi huhtikuun alussa ja jatkui kuten yleensäkin. Runsain muutto nähtiin 13–17.4.

Luppukurkia kerääntyi toukokuun lopulla muutamille tutuille paikoille. 28.5. Rau Rastunsuo 53 p, 21.6. Sii Musti 116 p, 9.6. Maa Lapinjärvi 50 p. Mustin allas näyttää olevan luppukurkien yöpymispaikka, josta sitten aamulla parvet lähtevät ruokailemaan lähimpelloille.

Syysmuuton alkaessa kerääntymisalueet vilkastuivat elokuussa. Määrät lisääntyivät melkoisesti syksyn jatkuessa. Mainittakoon 9.9. Maa Pohjois-Haatala n.300 p ja 18.9. Maa yhteensä 380 p, 13.9. Rautalampi Rastunsuo 229 p ja 19.9. Lap Telppänen 105 p. Päämuutto alkoi aamulla 4.10. Ennätyksellinen kurkien massamuutto kasautui yhdelle päivälle joka on epätavallista Pohjois-Savossa. Suurin muutto näkyi Maanin-galla ja Vesannolla. Neljän havaintopaikan havainnot, joissa on varmuudella nähty eri parvia: Sii Vehkamäki 72m (2a), Maa Pysymäki 637 m (27a), MaaIso-Kilponmäki 347 m (4a)ja Ves Ahveninen 450m. Yhteismääräksi tulee huima 1506 muuttavaa kurkea!

Talvihavaintoja 3.12. Maa Tavinsalmi 1 juv p. ja 4.12. Ter Haapajärvi 2ad+1 juv p. Toinen ad otettu kiinni ja toimitettu hoitoon sekä sittemmin vapautettu Heinolasta.

Kahlaajat

Meriharakka *Haematopus ostralegus*

Huhtikuun puoliväliin mennessä havaintoja kertyi jo kolmesta linnusta (Kuo, Rau, Vrk) ja kuukauden yhteismääräksi saatiin noin 25 eri yksilöä. Yleensä huhtikuun tapaamisissa oli kyse 1–2 linnun havainnosta. Huhtikuun suurimpina kertyminä 25.4. Sii Toivalannotko 4 p, 26.4. Vrk Huruslahti 5 p ja 30.4. Maa Tavinsalmi Salmenniemi 4 p. Toukokuun alussa mukaan tuli myös arktisia läpimuuttajia, mihin viittasivat kevätmuuton ainoat suuremmat parvet: 6.5. Kuo Kelloniemi a9 p + 1 m ja 8.5. Sii Jännevirta a29 p. Toukokuun summaksi kertyi 66 yksilöä.

Kesä- ja heinäkuussa meriharakoita tavattiin seitsemällä paikalla: Kuo Haapaniemi,

Kelloniemi, Savon Sellu ja Sorsasalo, Lap Jätevedenpuhdistamo, Maa Valkeinen sekä Vrk Taipaleenkanava. Kuo Sorsasalosta löydettiin maastopoikaset. Myös Lap Jätevedenpuhdistamolla varoitteleet linnut viittasivat pesintään paikalla. Syyspuolen ainoaksi havainnoksi jäi 30.8. Suo Suonteella kierrellyt yksilö.

Pikkutylli *Charadrius dubius*

Kevätmuutto käynnistyi huhtikuun lopulla ja huhtikuusia havaintoja saatiin viidestä linnusta. Toukokuun alkupuolella havaintoja kertyi yksittäisistä linnuista eniten retkeilyiltä alueilta. Suurimpia kertymiä edustivat 3.5. Suo Iisveden satama 5 p, 5.5. Sii Kasurila 5 p ja 13.5. Sii Raasio 11 p. Viimeisiä kevätmuuttajiksi tulkittuja lintuja tavattiin touko–kesäkuun taitteessa. Ylä-Savosta ei ilmoitettu kevähavaintoja.

Kesäkuisia havaintoja pesinnöistä, mahdollisista pesinnöistä tai revireistä tehtiin seitsemällä paikalla: Lap 2, Sii 2, Kuo 1, Lep 1, Rau 1. Luvut ilmentävät lähinnä vain sitä, että lajin suosimilla kuivilla ja avoimilla biotoopeilla ei kesän aikana retkeilyä.

Syysmuuttajia tai muuttajiksi tulkittuja lintuja tavattiin pitkällä aikavälillä heinäkuun alusta syyskuun jälkimmäiselle puoliskolle saakka. Isoimmat kerääntymät - jotka sisältävät myös paikalla pesineitä lintuja - kirjattiin heinäkuussa ja elokuun alussa: 11.7. Sii Raasio 9 ad + 4 juv p, 20.7. Sii Raasio 7 ad + 7 juv p, 24.7. Sii Raasio 8 ad + 10 juv p ja 9.8. Rau Rastunsuo 2 ad + 13 juv p. Syyskuun havaintoja listattiin neljältä paikalta 19 linnusta.

Tylli *Charadrius hiaticula*

Vrk Ruokojärvellä 9.4. havaittu muuttaja oli ennätysaikainen. Pääosa kevätmuuttajista nähtiin ajanjaksolla 15.5.–8.6. Parhaat kerääntymät: 15.5. Sii Raasio 10 p, 30.5. Sii Musti 18 p, 31.5. Sii Musti 12 p ja 5.6. Rau Rastunsuo 19 p+m. Päivittäiset määrät yhteenlaskettuna ajanjaksolla 1.5.–15.6. havaitut yksilöt jakaantuivat eri kuntiin seuraavasti: Sii 72, Rau 58, Kiu 4, Kuo 4, Nil 3 ja Maa 2 yksilöä.

Kesäkuun puolivälin ja heinäkuun alun välisenä aikana nähtiin myöhäisiä kevätmuuttajia tai kesäkiertelijöitä Sii Raasiassa ja Mustissa sekä Rau Rastunsuon Junnon altaalla seuraavasti: Raasio 13 yks. (enimmillään 16.6. 5 p), Musti 8 yks. (26.6. 5 p) ja Junnon allas 12 yks. (16.6. 5 p+m). Lisäksi Junnon altaalla tavattiin ajalla 1.–7.7. kolmena päivänä 1–4 p+m.

Syysmuutto käynnistyi todenteolla heinäkuun puolivälin kieppeillä. Heinäkuu oli vielä hiljaista aikaa, mutta heti elokuulle siirryttäessä koettiin ensimmäinen huippuvaihe: 1.8. Rau Rastunsuo 21 p+m, 2.8. Sii Musti 87 ad p, 3.8. Sii Musti 32 ad p ja 8.8. Rau Rastunsuo 39 p+m. Toinen kiihkeämpi vaihe ajoittui elokuun puoliväliin: 16.8.



Suokukat kevätjäillä. Kuva Petri Jauhiainen

Sii Musti 28 p ja 18.8. Sii Musti 42 p. Vielä syyskuun alussa laskettiin mm. Sii Mustissa muutamana päivänä 10–20 linnun kerääntymiä. Lokakuun puolella nähtiin vielä viitenä päivänä yhteensä 12 tylliä. Ajanjakson 10.7.–7.10. eri päiviltä yhteenlasketut tyllit kunnittain: Sii 604, Rau 203, Kuo 3 ja Kei 1 yksilöä.

Kapustarinta *Pluvialis apricaria*

Todennäköisesti paikalliseen tai lähialueiden pesimäkantaan kuuluvia yksilöitä alkoi saapua kärkkymään pesimäsoidensa sulamista huhtikuun toisesta viikosta alkaen. Ensimmäiset pikkuparvet havaittiin vasta huhtikuun 20. päivän kieppeillä. Kauemmas pohjoiseen kiiruhtavia pesijöitä alkoi ilmaantua totutusti toukokuun puolella ja tämän runsaslukuisamman kannanosan myötä kiikaroitiin myös kevään parhaimmat kerääntymät: 7.5. Kuo Riistavesi Lepärranta 150 p, 7.5. Maa Maaninkajärvi 150 p, 8.5. Suo Pappilanpelto n.220 p ja 10.5. sama paikka 173 p. Viimeiseksi kevätmuuttajakirjaukseksi jäi 17.5. Maa Vesajoki 70 p.

Pesimäaikaisia havaintoja ilmoitettiin kitkaasti: Pie Nikaransuo 1 ä, Rau Sammakola Sammakkosuo 3 paria sekä Rau Tiilikajärven kansallispuisto Alussuo 2 paria, Rytysuo 1 pari ja Honkasuo 1 ä. Syysmuutto käynnistyi heinäkuun lopulla: 21.7. Sii Musti 1 p ja 27.7. Rau Rastunsuo 1 p. Päämuutto elokuun toisella viikolla: 8.8. Sii Siltasalmi 28(2a) m ja 13.8. neljän paikan yhteismääränä 98 m, joista Maa Patalahti 69(3a) m. Tämän jälkeen elokuun lopulla ja syyskuussa enää muutamia 5–10 yks. kerääntymiä siellä täällä. Lokakuun alussa havainnot vielä viidestä eri linnusta.

Tundrakurmitsa *Pluvialis squatarola*

Kolme kevähavaintoa, joista ensimmäinen huomattavan varhainen: 11.5. Kuo Julkula a2 E, 24.5. Rau kirkonkylä Korhola 1 p ja 25.5. Rau Rastunsuo 4 p. Valtaosa ajanjaksolle 28.7.–7.10. sijoittuneista syysmuuttohavainnoista tehtiin Sii Mustissa, jossa enimmillään 28.7. 11 p ja 5.8. 56 ad p.

Sysshavainnot kuukausittain: heinäkuu 13, elokuu 70, syyskuu 9 ja lokakuu 2 yksilöä.

Töyhtöhyppä *Vanellus vanellus*

Tunnustelijat ilmaantuivat maaliskuun viimeisinä päivinä ja vikkelimmät ehtivät Iisalmeen saakka ennen kuukauden vaihtumista. Muutto pääsi vauhtiin huhtikuun alun lämpimien päivien siivittämänä: 4.4. Rau Tyyrinvirta jo 120 m ja 5.4. sama paikka 329 m, mikä oli samalla kevään paras muutto. Samanaikaisesti laji yleistyi Kiuveden ja Vieremän tasolla pohjoisessa, jossa havaittiin tuolloin jo muutaman kymmenen linnun porukoita. Huhtikuun kahden ensimmäisen viikon aikana kirjattiin monena päivänä 40–120 linnun muuttaja monin paikoin alueellamme. Kerääntymät eivät kasvaneet nopeasti sulaneilla pelloilla kovinkaan suuriksi: 7.4. Rau Rastunsuo 132 p, 8.–9.4. Lap Linnansalmi n.100 p ja 16.4. Iis Itikka 130 p. Huhtikuun lopulla varhaisimmat pesijät istuivat jo hautomasaa. Ainakin Siilinjärven pelloilla pesimäkanta oli vahva; mm. Jälän pelloilla pesi ennätykselliset 34 paria (joista 22 pesälöytöä)=(= 38 paria/km²).

Ensimmäinen syysmuuttajaksi tulkittu lintu kiikaroitiin kevätarktikin aikaan: 24.5. Sii Vehkamäki 1 S. Kesäparveutumisen käynnistyi toukokuun lopulla, mm. 25.5. Maa Lapinjärvet n.120 p (osa pesiviä). Suurimmat keskikesän kerääntymäparvet: 29.6. Sii Jälä a80 p ja 5.7. Suo Putramo a82 p. Syysmuuton merkkeinä hyppiä kerääntyivät heinäkuun aikana myös rantalietteilille ja mm. Rau Rastunsuon Junnon altaalla lepäili lähes päivittäin 20–50 hyppänpotteja. Muuttolennessä hyppiä nähtiin eniten heinä–elokuun vaihteen molemmin puolin: 27.7. Rau Rastunsuo 77(8a) m, 28.7. Sii Musti 44 p+m, 1.8. Rau Rastunsuo 44(4a) m ja 9.8. sama paikka 34(4a) m. Muutto hiipui elokuun loppua lähestyessä, mutta syyskuultakin ilmoitettiin vielä muutama kookas myöhästelijäparvi: 3.9. Maa Haatala an.40 p, 4.9. Maa Pien-Maaninkajärvi a52 p ja 11.9. Sii Kasurila a30 p.



Nuori tundrakurmitsa.
Kuva Markku
Ukkonen.

Pikkusirri *Calidris minuta*

Ilmoitettuja havaintoja kirjattiin vain Rautalammilla ja Siilinjärvellä. Kevätmuutto ajoittui touko–kesäkuun taitteeseen; aikavälillä 27.5.–2.6. havaittiin eri päivien lintusummat yhteensä 9 lepäilijää (Rau 5, Sii 4).

Syysmuutolla tavanomaista vähälukuisempi, mihin osittain vaikutti keskimääräistä korkeammalla pysytellyt vedenpinta Sii Raasion ja Mustin altailla, joilla perinteisesti on havaittu suurin osa ohimuttavista pikkusirreistämme. Ensimmäiset heinäkuun alussa: 6.7. Sii Raasio 1 ad p. Heinäkuun parhaimmaksi noteeraukseksi jäi 20.7. Sii Musti 8 p. Ensimmäinen nuori lintu havaittiin heti elokuun alussa: 3.8. Rau Rastunsuo 1 juv p. Muutto jatkuu vausuna läpi elokuun; yleensä levähdyspaikoilla nähtiin vain yksittäisiä lintuja ja yli viiden yksilön kerääntymisiin törmättiin vain kuutena päivänä (Sii Raasio ja Musti). Koko syyskauden suurimmaksi määräksi jäi 14.8. Sii Musti 13 p. Syyskuun alkukaan ei tuonut enää piristystä ripottelumuuttoon, ja syyskuun paras lepäilijäporukka oli 10.9. Sii Musti vaatimaton 6 p. Syysmuuttajien määrät (eri päivien määrät laskettu yhteen) kuukausittain: heinäkuu 43 (Sii 36, Rau 7), elokuu 95 (Sii 89, Rau 5) ja syyskuu 29 (Sii 28, Rau 1).

Lapinsirri *Calidris temminckii*

Kuukauden mittaisen kevätmuuttokauden aikana (8.5.–7.6.) havaittiin yhteensä 168 yksilöä. Muutossa kaksi vilkkaampaa vaihetta, toinen toukokuun 20. päivän tienoilla ja toinen toukokuun loppupäivinä: 16.5. Rau Rastunsuo 8 p/m, 17.5. Sii Raasio 37 p/m, 20.5. Sii Raasio 17 p, 21.5. Maa Lapinjärvi 11 p, 24.5. Rau Rastunsuo 13 p/m ja 29.5. Rau Rastunsuo 13 p/m. Kesäkuun puolella tavattiin enää yksittäisiä lepäilijöitä.

Syysmuutto käynnistyi heti heinäkuun alussa: 1.7. Sii Raasio 1 p. Säännöllisemmin syysmuuttajia alkoi näkyä vasta heinäkuun 10. päivästä alkaen ja havaintoja saatiin pelkästään Rautalammin ja Siilinjärven kahlaaja-altailta, joilla niilläkin oli tyyty-

nen päivittäin vain 1–3 ruokailijaan. Yli viiden linnun kerääntymiä löytyi vain viitena päivänä, eniten 31.7. Sii Musti 9 p. Kauden ensimmäiset nuorukaiset hiippailivat maisemissa jo ennen kuukauden päättymistä: 31.7. Rau Rastunsuo 2 ad + 6 juv p. Elokuulle tultaessa muuttajamäärät kasvoivat ja syysmuuton kiihkeintä vaihetta elettiin ajanjaksolla 5.–10.8.: 6.8. Sii Musti 17 p, 7.8. Sii Raasio 15 p ja 8.8. Rau Rastunsuo 14 p. Elokuun jälkimmäisellä puoliskolla meno jo vaimeni ja parhaimpina päivinä yllettiin enää 5–8 linnun paikkakohtaisiin määriin. Syyskuun alussa muutto hyytyi muutamisiin mattimyöhäisiin, joista mainittavimpana poikkeuksellisen myöhäinen vanha lintu 9.9. Rau Rastunsuolla. Syysmuuttajat kuukausittain (päivittäiset määrät laskettuna yhteen): heinäkuu 91 (Rau 57, Sii 34), elokuu 251 (Sii 190, Rau 61), syyskuu 15 (Sii 10, Rau 5).

Kuovisirri *Calidris ferruginea*

Vain syysmuuttoon liittyviä havaintoja; ajanjaksolla 11.7.–4.10. tilastoitiin päivittäiset määrät yhteenlaskettuna 154 yksilöä, joista lähes kaikki maakuntamme perinteisiltä kahlaajaliitteiltä Siilinjärveltä (139 yks.) ja Rautalammillta (12 yks.). Ainoana näiden alueiden ulkopuolisena havaintona 15.7. Son Saukkosuo 3 p. Heinäkuun (koiras)muuton huippuna 20.7. Sii Musti 8 ad p. Elokuussa kaksi parempaa kerääntymää: 5.8. Sii Musti 19 ad p ja 17.8. sama paikka 8 ad + 9 juv p (samalla paras nuorten lintujen kerääntymä). Muuttajat kuukausittain: heinäkuu 50, elokuu 99, syyskuu 3 ja lokakuu 2 yks.

Suosirri *Calidris alpina*

Kevätmuutolla tavanomaista vähälukuisempi; ajalla 15.5.–2.6. havaintoja yht. 25 linnusta. Eniten 28.5. Sii Jälä a8 N. Ensimmäiset syysmuuttajat ilmestyivät heti juhannukselta: 26.6. Sii Raasio 4 ad p ja Musti 2 ad p. Alueellamme ei harrastettu kesäistä syysmuuton stajiamista vesistöjen äärellä ja muuttajahavainnot kertyivät lietteille pysähtyneistä linnuista. Vanhojen lintujen heinäkuisen muuton huippuvaihet-

ta kuvaa Sii Mustin havaintosarja: 18.7. 35 p, 19.7. 42 p, 20.7. 72 p ja 21.7. 49 p. Siilinjärven altaiden ulkopuolelta heinäkuun suurimpana määränä 27.7. Rau Rastunsuo 25 p. Syksyn ensimmäinen nuori lintu 31.7. Sii Mustissa. Elokuu oli määrällisesti syysmuuton näyttävien jakso. Vanhojen lintujen toinen päämuuttovaihe ajoittui elokuun alkuun; Sii Mustissa 5.8. 59 ad + 15 juv p ja 6.8. 44 p. Nuorten lintujen osalta hyvä syksy, selkeänä huippuna 17.8. Sii Musti sateen tauottua 170 p, joista n135 juv. Elokuun lopulla meno hyytyi selvästi, mutta vielä pitkin syyskuuta laskettiin muutama maininnan arvoinen nuorisokeräntymä, kaikki Sii Mustissa: 6.9. 25 p, 10.9. 90 p (joista 5 ad), 14.9. 26 p ja 27.9. 23 p. Viimeinen vanha lintu kirjattiin 21.9. Sii Mustissa. Syysmuuttajien määrät kuukausittain (eri päivien määrät laskettu yhteen): kesäkuu 31 (Sii 26, Rau 5), heinäkuu 471 (Sii 372, Rau 98, Kuo 1), elokuu 738 (Sii 720, Rau 18), syyskuu 343 (Sii 281, Rau 61, Maa 1) ja lokakuu 40 (Sii 34, Rau 6).

Jänkäsirriäinen *Limicola falcinellus*

Hyvä kevät; ajanjaksolla 27.5.–2.6. kirjattiin 111 sirriäistä (Sii 85, Rau 26). Parhaat kerääntymät: 27.5. Sii Musti 14 p, 29.5. Rau Rastunsuo 13 p ja Sii Raasio 25 p sekä 30.5. Sii Raasio 13 p. Näyttäytyi myös syysmuutolla tavanomaisesti lukuisampana. Ensimmäinen kiiruhti kiikaroitavaksi 9.7. Rau Rastunsuolle. Lähes kaikki havainnot kirjattiin viikon jaksolla 20.–28.7. Paras päivä: 20.7. Sii Raasio 10 ad p nousten muutolle. Elokuun alussa nähtiin vielä kaksi lintua. Syyssumma 34 yksilöä (Rau 21, Sii 13).

Suokukko *Philomachus pugnax*

Tavanomainen kevätmuuton käynnistymisen toukokuun alussa muutamien yksilön kerääntymiseen. Päämuutto ajoittui toukokuun puoliväliin. Kaikki yli 50 yksilön kerääntymät: 7.5. Lap Linnansalmi n50 p, 13.5. Sii Raasio 30k32n p, 15.5. Maa Pieni Lapinjärvi n90 p, 15.5. Nil Palonurmi 200 p+m, 15.5. Rau Rastunsuo 150 p, 15.5. Sii Raasio 51 p+m, 17.5. Lap Kunnanranta 50 p ja 20.5. Suo Hulkkola 55 p. Kesäkuun alussa havaitut naaraat saattoivat vihjata pesintään: 31.5.–5.6. Rau Rastunsuo enimmäillään 3n p ja 6.6. Sii Raasio 2(n?) p. Muita pesintään viittaavia havaintoja ei ilmoitettu.

Syysmuuton airueina voitaneen pitää 12.6. Maa Patalahti 3 k p ja Sii Jälä 2k1n p. Vanhojen koiraiden parhaat lepäilijäparvet vaatimattomia: 16.6. Sii Raasio 12k4n p ja 26.6. Rau Rastunsuo 12k4n p. Heinäkuun vanhojen lintujen (pääosin naaraita) huippupäiviä edustivat 13.7. Rau Rastunsuo 25 p, 17.7. Sii Raasio 25 p ja 19.7. Rau Rastunsuo 67 p. Ensimmäiset nuoret linnut näyttäytyivät 18.7. Rau Rastunsuolla (12 ad

+ 2 juv p). Verkkaisin vanha naaras vetkutteli vielä 12.8. Sii Mustissa. Nuorten lintujen vilkkaampi syysmuuttokausi perinteisen pitkä kestäen elokuun alusta syyskuun alkupäiviin. Parhaimpien päivien määrät yllätyksättömiä: 2.8. Sii Musti 46 p, 13.8. Maa Haatala 46 p ja 4.9. Maa Tavinsalmi 63 p.

Jänkäkurppa *Lymnocyptes minimus*

Kevätmuutolta (26.4.–5.6.) havaintoja selvästi eniten klassiselta jänkäkurppanäytämöltä Rau Rastunsuolta, muualta vain muutama irrallinen havainto. Rastunsuolla havaittiin mm. toukokuun ensimmäisellä viikolla runsasta soidinta, maksimit 4.–6.5. Soivien koiraiden määriä hankala arvioida, parhaimmillaan Rastunsuolla lienee kuitenkin ollut äänessä jopa yli 10 yksilöä. Muualta eniten Nil Lastulahdessa, jossa 8.5. 4 p. Kesikesän soidinhavaintoja ei Rastultakaan ilmoitettu. Rastunsuon Junnon altaiden tehohavainnoinnissa laji havaittiin 5.7.–8.8. kuitenkin kahdeksana päivänä, enimmäillään 2 p+m. Tosin ainakin osa näistä lienee ollut jo syysmuutolla. Maakunnan muut syyshavainnot tehtiin 14.9.–30.10. Poikkeuksellisen runsaita syyskerääntymiä kirjattiin Junnon kurppa-altailta: maksimit 20.–21.9., jolloin ilmoitettiin selvästi yli 10 yksilön kerääntymiä. Muualta paras syyskerääntymä 12.10. Sii Iso-Jälä 3 p, ja muiden paikkojen syyssumma 12 p.

Taivaanvuohi *Gallinago gallinago*

Ajalta 5.–10.4. kevään ensihavaintoja 13 paikalta pohjoisessa aina Sonkajärveä myöten. Päämuuttoon viittaavina 14.4. Kuo Riistavesi 29 m, 17.4. Lap Linnansalmi 25 p ja 21.4. Sii Toivalannotko 25 p. Pesimäajalta ei ilmoitettu laskentatietoja lajin runsaudesta.

Syysmuuton alkua hankala määrittää pesivien yksilöiden vuoksi, mutta lintujen kerääntyminen lietteille heinäkuun alussa juoruaa muuton käynnistymisestä; mm. Rau Rastunsuon Junnon altaalla 11.7. 25 p ja 12.7. jo 30 p. Junnon altaalta laskettiin heinäkuun aikana suuria taivaanvuohimääriä; enimmäillään useita kymmeniä. Myös elokuun aikana paikalla yllettiin suuriin päiväsummiin: aina 21.8. saakka useiden kymmenien lintujen parvia. Muualta suurimpina syyskerääntymä 11.8. ja 23.8. Sii Jälä 15 p.

Lehtokurppa *Scolopax rusticola*

Ajanjaksolla 6.–10.4. paikkakohtaisia ensihavaintoja tehtiin yhdeksällä paikalla, jotka kaikki sijoituivat maakuntamme etelä- ja lounaisosiin. Ylä-Savon ensimmäisenä havaintona 15.4. Iis Pitkälähti 1 p. Syksyllä havaintoja yksittäisistä linnuista lokakuun jälkimmäiselle puoliskolle saakka. Lokakuun puolivälin jälkeen havaintoja vielä kuudesta linnusta eri puolilta aluetamme.

Yksi talvihavainto: 11.12. Vrk Puurttila 1 p, törmännyt ikkunaan.

Punakuiri *Limosa lapponica*

Keväthavaintoja vain kahdesta yksilöstä: 6.–8.5. Sii Raasio 1 p ja 18.5. Rau Rastunsuo 1 p. Syysmuutolta kolme näyttävämpää parvea: 18.7. Sii Siltasalmi a230 SW, 19.7. Kuo Puutossalmi a230 SW ja 31.7. Rau Rastunsuo a280 S. Lisäksi havaintoja 23 (Rau 16, Sii 7) muusta syysmuuttajasta ajanjaksolla 2.7.–13.8.

Pikkukuovi *Numenius phaeopus*

Ensimmäinen muuttaja varhainen: 18.4. Rau Tyyrinvirta 1 N. Seuraavat linnut havaittiin vasta huhti–toukokuun vaihteessa. Vilkkain muutto 7.–8.5., jolloin havaittiin lähes kaksi kolmasosaa kevään vähistä läpimuuttajista. Parhaat määrät: 7.5. Sii Vehkamäki 8(2a) N ja 8.5. Sii Siltasalmi 8(2a) N. Ilmoitetut reviiitit (yht. 16–17), joista osalla tavattiin myös poikaset tai varoittelevat emot, löytyivät alueemme pohjoispuoliskolta: Rvr 6 (Tiilikan alue: Rytysuo 3, Sammakkosuo, Honkasuo, Alussuo), Son 4 (Sukevan alue: Saukkosuo 2, Kalliosuo, Kestinsuo), Kiu 3 (Huttusuo), Vjä 2–3 (Multasuo) ja Pie 1 (Penkkisuo). Kiireisimmät syysmuuttajat liikkeellä ennen kesäkuun puoliväliä: 12.6. Kuo Männistö a3 S. Syyshavaintoja (12.6.–15.8.) vain 13 yksilöstä (Sii 7, Kuo 4, Rau 2) ilman kerääntymiä.

Kuovi *Numenius arquata*

Ensimmäiset kuovit saapuivat jo huhtikuun alussa lämpimien päivien siivittäminä; 10.4. mennessä havaintoja oli kertynyt ainakin kymmenestä linnusta. Kerääntymistä varhaisimpana jo 13.4. Maa Mustavirta 15 p. Muuttokärki saavutti Ylä-Savonkin ennen kuukauden puoliväliä. Parhaimmat muutot ja kerääntymät: 15.4 Maa Mustavirta 31 p, 22.4. Rau Rastunsuo 24 p, 24.4. Sii Vehkamäki 27 p + 105 m ja 24.4. Maa Mustavirta 80 p.

Suopesinnöistä vain yksi ilmoitus: 7.6. Rvr Sammakkola Sammakkosuo 1 varoitteleva. Ainakin Siilinjärven pelloilla pesimäkanta edelleen vahva. Syysmuutto käynnistyi kunnolla jo ennen kesäkuun puoliväliä: Rau kirkonkylä Savipuro 10.6. 1 m ja 12.6. 19(2a) S. Muuttajia ja muutolle valmistautuvia lintuja kerääntyä joukoittain ruokailemaan pelloille ja lietteille totutusti juhannuksen aikoihin. Suurimmat jengit: 21.6. Sii Mikka a144 p, 26.6. Sii Musti a116 p nousten muutolle ja 28.6. Sii Musti 82 p. Heinäkuun suurimmat kerääntymät olivat enää 10–15 linnun luokkaa ja elokuussa oli tyytyminen parhaimmillaan 8–12 yksilön porukoihin. Syyskuulta havaintoja vielä ainakin kymmenestä linnusta.

Mustaviklo *Tringa erythropus*

Pääosa ilmoitetuista keväthavainnoista tehtiin toukokuun ensimmäisellä puoliskolla. Parhaat päivät: 5.5. Rau Rastunsuo 2 p + 6(4a) m, 14.5. Kuo Riistavesi Keskimäinen 11 p ja 15.5. Nil Palonurmi 10 p. Rau Rastunsuolla oleskeli yksinäinen lintu 24.–27.5. viitaten mahdolliseen reviiiriin.

Ensimmäiseksi syysmuuttohavainnoksi voitaneen tulkita 28.5. Sii Musti 1 p. Muutto hyvässä vauhdissa kesäkuun puoliväliä lähestyttäessä, mitä kuvaa havaintosarja Rau Rastunsuolta: 11.6. 21 p, 12.6. 22 p, 13.6. 26 p, 14.6. 14 p ja 16.6. 23 p. Samalla nämä olivat syksyn suurimmat kerääntymät. Muualta parhaana kirjauksena 16.6. Sii Raasio 11 p. Rau Rastunsuon kesäkuun summa oli 145 yks. Heinäkuussa nähtiin enää 1–4 yks. porukoita, ja sama hissuttelinja jatkuu läpi elokuun. Ensimmäiset nuoret linnut 27.6. Rau Rastunsuolla (1 ad + 3 juv). Nuorisomuuton parhaita paloja edustivat 7.8. Sii Raasio 1 ad + 5 juv p, 10.8. Rau Rastunsuo 7 p ja 13.8. Rau Kuutinharju a9 S.

Punajalkaviklo *Tringa totanus*

Huhtikuun lopulta ja toukokuulta keväthavaintoja 1–2 linnusta yhteensä 12 paikalta, joista osa oli mahdollisia tai ilmeisiä pesimäpaikkoja. Reviirit (yht. 11 reviiiriä, osalla varoittelevat emot) todettiin toukokuun lopun ja heinäkuun puolenvälin välisenä aikana seuraavilla paikoilla: Maa Haatala, Keskimäinen, Lapinjärvi 2, Mustavirta ja Patalahti, Sii Musti, Raasio ja Tuli-Koivunen, Iis Luodelahti sekä Rau Rastunsuo. Heinä–elokuisia havaintoja saatiin vain em. pesimäpaikoilta, joten alueemme kautta ei tapahtunut kummoisempaa syksystä ohimuttoa. Suurin kasa: 12.7. Sii Raasio 2 ad + 6 juv p.

Valkoviklo *Tringa nebularia*

Kevätmuutto käynnistyi heti huhtikuun puolivälin jälkeen, mutta 25.4. mennessä oli havaittu vasta yksittäisiä lintuja siellä täällä. Ylä-Savon ensimmäiset löytyivät 25.–26.4. (Iis, Lap). Yleistymisen huhtikuun lopulla; ensimmäisinä mainittavimpina kerääntyminä/muuttoa 27.4. Sii Raasio 15 p, 30.4. Kuo Riistavesi Keskimäinen 16(2a) p/m ja 30.4. Maa Lapinranta 15 p. Päämuutto toukokuun alussa: 3.5. Rau Tyyrinvirta 32(10a) m, 3.5. Rau Vaajasalmi a29 p ja 7.5. Kuo Riistavesi Keskimäinen 22(9a) m. Tietoja lajin pesimäaikaisesta esiintymisestä ei ilmoitettu. Syysmuutolta ilmoitettuja havaintoja vain Sii Mustista ja Raasiosta sekä Rau Rastunsuolta. Muutto sujui yllätyksättömästi ilman selvästi erottuvia huippuvaiheita ja uinahti melkein lopullisesti elokuun puoliväliin mennessä. Parhaina summina mainittakoon Sii Raasio 14.7. 20 p+m, 21.7. 20 p, 22.7. 22 p+m ja 24.7. 20 p sekä 3.8. Rau Rastunsuo 16 p+m.



Metsäviklo *Tringa ochropus*

Kevätmuuton avaus totutusti huhtikuun toisella viikolla Ylä-Savoä myöten. Tulvikoilta löytyneet suurimmat kerääntymät vaatimattomia: Maa Lapinjärvi 16.4. 15 p ja 19.4. 10 p. Parhaana muuttone 17.4. Sii Vehkamäki 10(3a) m. Pesimäaikaisia tietoja ei ilmoitettu.

Syysmuutto tapahtui vaivihkaa ja ripotellen kahden kuukauden jaksolla kesäkuun puolivälistä elokuun puoliväliin. Elokuun puolivälin jälkeen nähtiin enää kolmasti. Lähtijöitä enimmillään 12.7. Rau Rastunsuo 16 p+m, 20.7. Rau Rastunsuo 15 p ja 12.8. Lap Nerkoonniementie n20 p.

Liro *Tringa glareola*

Liron muutto oli myöhäisen kevään takia normaalia myöhemmässä ja vappuun mennessä lajista saatiin vasta viisi havaintoa. Kevätmuuton piikkipäiväksi osoittautui 15.5., jolloin liron oli liikkeellä läjapäin: Rau Tyrynvirta 200 m, Rau Rastunsuo 200 p ja Sii Musti 112(4a) m. Muut muutot ja kerääntymät toukokuun alussa ja puolivälissä olivat 20–40 linnun luokkaa. Viimeisiä kevätmuuttajia kirjattiin kesäkuun alussa. Suoseuduilla ei juurikaan retkeily pesimäaikana ja pesimäaikainen tietous lajista jäi taaskin kartuttamatta. Mainittakoon kaikki pesimäpaikoilta ilmoitetut havainnot kannustukseksi tulevien kesien retkille: 7.6.–16.6. Rau Sammakola Sammakkosuo 3 paria (mm. munapesä), 16.6. Sii Musti 1 pari, 29.6. Kuo Lohilahdensuo 1 hätäilevä ja 29.6. Rau Rastunsuo 2 paria (maastopokaset). Lajin pesimäkannan taantumisen tiedetään jatkuvan edelleen eteläisemmän Suomen alueella, joten esim. pariarviot alueemme soilta olisivat tarpeellisia.

Ensimmäisiä syysmuuttajia havaittiin jo kesäkuun puolivälillä paikkeilla. Syysmuutto hyvässä vauhdissa jo juhannuksen tienoilla, ja heti heinäkuun alussa Rau Rastunsuolla nähtiin lähes päivittäin jo useita kymmeniä liron. Rau Rastunsuon Junnon altaalla havaittiin ajalla 11.7.–31.7. parhaimmillaan lähemmäs 100 liron kerään-

tymä lintuja peräti 11 päivänä. Muualta heinäkuun huippupäivää edusti 18.7. Sii Musti 100 p. Vielä elokuun alussa muutto oli räväkkää, mutta kuukauden puolivälin jälkeen liron alkoivat jo olla poissa maisemistamme. Elokuun parhaat potit niin ikään Rau Rastunsuon Junnon altaalta, joilla oleili useita kymmeniä aina 13.8. saakka.

Rantasipi *Actitis hypoleucos*

Kevätmuutto huomaamaton ilman kerääntymä. Huhtikuun loppuun mennessä laji havaittiin vasta neljällä paikalla ja pääjoukot saapuivat toukokuun ensimmäisen puoliskon aikana. Pesimäajalta ei kertynyt tiedotettavaa. Syysmuutto livahti heinäkuussa myös vauhuissa merkeissä Elokuun puolivälän jälkeen havaintoja saatiin enää kymmenestä linnusta. Suurimmat kerääntymät: 14.7. Sii Musti 23 p sekä 21.7. Sii Raasio 18 p ja Musti 17 p.

Vesipääsky *Phalaropus lobatus*

Kevätmuutto lyhyt rykäisy touko–kesäkuun taitteessa; ajalla 27.5.–8.6. havaittiin 86 yks.(Sii 39, Rau 32, Nil 15), joista 84 yks. toukokuun puolella. Viikkaimmat päivät: 29.5. Rau Rastunsuo 16 p, 30.5. Sii Raasio 18 p ja 31.5. Nil Palonurmi 15 p. Ensimmäiset menossa etelään heti juhannuksen jälkeen: 26.6. Sii Raasio 1 ad n p. Heinäkuussa havaintoja seitsemältä päiväältä yhteensä vain 10 yksilöstä, enimmillään 1.7. Sii Raasio 3 ad p. Elokuun summaksi kertyi eri päivien lukumäärät yhteenlaskettuna 30 yksilöä. Ensimmäisenä merkkinä nuorisomuutosta 3.8. Sii Raasio 2 juv p. Myöhäisimpänä vanhana lintuna 3.8. Rau Rastunsuo 1 ad p. Parhaana määränä 13.8. Sii Musti 5 p. Syyslinnut kunnittain (eri päivien määrät laskettu yhteen): Sii 34 ja Rau 7 yks.

Lokit

Pikkulokki *Larus minutus*

Kuten tyypillistä, yleistyi nopeasti toukokuun alussa. Muuttokerääntymä 7.5. Kuo

Kolme metsävikloa ja rengastusapulaiset Toni, Mikael ja Juhana.

Kuva Markku Ukkonen

Keskimmäinen 350 ad p.

Pesimäkolonioita ilmoitettiin vähän, Kuo Pöksänlampi ja Lap Hujanlahti n. 20 parin pesintä.

Ad-lintujen kerääntymä 21.6. Sii Raasio 110 p enteili varmaankin jo muuttoa. 19.7. Kuo Puutosalmi 33 m S. Viimeiset nuoret 12.8. Sii Raasio 10 p ja 17.8. Sii Musti 1 p .

Naurulokki *Larus ridibundus*

Nopea yleistyminen 5.4. lähtien, 9.4. Vrk Huruslahti jo 400 p (joukossa 1 2kv –lintu) . Määrät sen kuin kasvoivat, 13.4. Kuo Kallansillat n. 1000 p ja Kuo Haapaniemi, syväväylä n. 1900 p. Edelleen kasvua, 15.4. Kuo Kallansillat n. 2200 p ja 18.4. Kuo Haapaniemi n. 2700 p ja huippujen huippu 19.4. Kuo Haapaniemi n. 3300 p. Suurin ilmoitettu pesimäkolonia 17.5. Sii Musti 310 ad p, pesinnöistä kuitenkin vähän ilmoituksia.

Syysmuutto alkaa jo heinäkuussa aikuisten poistuksessa, suurin määrä 12.7. Kuo Heinälamminteen jätekeskus 1200 ad 15 juv p. Vähitellen nuorten määrä kasvaa, 19.7. Kuo Heinälamminteen jätekeskus 780 ad 81 juv p ja 26.7. 330 ad 205 juv p. Päämuutto on nopeasti ohi, 2.8. Kuo Heinälamminteen enää 70 ad 20 juv p. Muutamia lintuja vielä loka–marraskuulla ja viimeiset perinteisesti Iisalmessa.

Kalalokki *Larus canus*

Ensimmäiset normaalisti huhtikuun alussa , laji yleistyi nopeasti 8.4. jälkeen. Suurimmat joukot 16.4. Kuo Kallansillat n. 370 ad p ja 19.4. Kuo Haapaniemi, Syväväylä 400 ad p. Syysmuuttoaq elo–marraskuussa, 8.8. Sii Siltasalmi n. 400 p + m. Maanviljelijällä on usein valkoinen parvi perässä, 16.8. Sii Koivusaari 350 p pelloilla. Kalalokit eivät juuri kaatopaikoilla hengaille, enimmillään 2.8. vain n. 40 Heinälamminteen. 6–150 yksilön parvia vielä loka–marraskuussa eri puolilla. Alkutatvisia 1.12.–7.12. eri puolilla yht. n. 20 yksilöä.

Selkälokki *Larus fuscus*

Ensimmäisiä jo 6.4. -10.4., runsastuminen 13.4. lähtien. Suurin joukko 19.4. Kuo Haapaniemi 305 ad p. Kallan silloilla joukossa nähtiin myös 2 tuhkaselkälokkia. 7.7. Kuo Heinälamminteen 107 ad p ja 8.8. 140 ad, 1 subad ja 3 1kv p. Jäteaseman linnut kaatopaikoilla eri puolilla kierteleviä lintuja. Lokakuussa 1.10.–13.10. enää 4 yksilöä.

Harmaalokki *Larus argentatus*

Talvinen ihmettelijä 8.1. Kar kk 1 m SW. Kevätmuutto käynnistyi nopeasti 21.3. jäl-

keen. 29.3. Vrk Komminselkä 700 p ja 10.4. Kuo Kallansillat 530 ad p ja muutama +2kv.

2.8. Kuo Heinälamminteen 320 ad, 21 subad, 18 2kv ja 30 1kv p. Jätelintujen määrät kasvat syysyksi kohti, 12.11. Heinälamminteen vielä 620 p. Joulukuisia vielä melko runsaasti eri puolilla, mm. 17.12. Kuo Heinälamminteen 32 p.

Merilokki *Larus marinus*

Koko vuoden yksilömäärä 57–60 lintua. Poikkeuksellisen suuri määrä 28.3. Kuo Heinälamminteen 8 p. Viimeiset vielä joulukuussa 3.12. Maa Mustavirta 1 1kv p ja Rau Tyrynvirta 1 +2kv p.

Kalatiira *Sterna hirundo*

Kevään päämuutto 14.–16.5. Suurimmat kerääntymät 14.5. Maa Viannankosken alajuoksu 150 p ja Maa Ylä-Ruokovesi 120 p. Kesäkerääntymä pesimäpaikalla 15.7. Sii Musti 115 p. Syysmuuttoa 8.8. Sii Siltasalmi 55 m S. Viimeiset syyskuun puolen välin tienoilla.

Kyyhkyt

Uuttukyyhky *Columba oenas*

Kevätmuutolla nähtiin 2.4. – 30.4. kaikkiin 22 yksilöä. Havaintoja 1–2 yksilöstä kerrallaan. Tänä vuonna nähtiin myös syksyllä 2 uuttukyyhkyä. 21.8. Sii Vehkamäki 2 m.

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

Alkoi runsastua huhtikuun alkupäivinä ja suurimmat muuttaja- ja lepäilijämäärät ilmoitettiin kuun puolivälissä. 12.4. Sii Jälä 100 p, 14.4. Kuo Riistavesi 135 m ja 16.4. Sii Vehkamäki 120 m. Syksyllä alkoi kerääntyä parviin totutusti elokuun puolivälissä. Suurimmat määrät. 4.9. Sii Vehkamäki 600 p ja 25.9. 260 m (6a) Sii Siltasalmi. Viimeiset kyyhkyt nähtiin tavallista myöhemmin. 27.11. Maa Peräsuontie 1 p sekä vielä yksi talvihavainto 26. – 27.12. Lep Sorsakoski 1 p.

Käki *Cuculus canorus*

Yli puolet vuoden käkihavainnoista tehtiin 14. – 20.5., eli runsastui silloin. Häipyi syksyllä vähin äänin, sillä elokuun lopulta vain 4 havaintoa.

Tervapääsky *Apus apus*

Suurin muuttomäärä keväältä ilmoitettiin heti ensihavaintopäivänä. 16.5. Rau Tyrynvirta 62 m/k. Syksyn suurin massa oli 13.8. Maa Lapinjärvi 100 p.

Tikat

Käenpiika *Jynx torquilla*

Käenpiikoja havaittiin kaikkiaan 18, jotka jakautuivat kunnittain seuraavasti. Iis 2,

Kaa 1, Kuo 1, Lep 1, Rau 4, Rva 1, Sii 5, Tuu 1 ja Vrk 2. Pesintään viittaavia havaintoja olivat ainakin seuraavat. 4.6. Tuu Soittu, 1 pesivä, 22.6. Rva Tiilikkejärvi 1 p, 7.7. Iis Soijinmäki 1 p ja 11.7. Kaa Telkkämäki 1 p. Lisäksi yksi syyshavainto, 26.8. Sii Raasio 1 p.

Harmaapäätikka *Picus canus*

Harmaapäätikkä tehtiin tammi – huhtikuussa havaintoja 13 yksilöstä seuraavasti Kuo 7, Lep 2, Nil 1, Suo 1, Tuu 1 ja Ves 1. Näistä Suo Kutumäellä koirastikka viihtyi ruokinnalla tammikuun alusta aina huhtikuulle asti. Lisäksi Kuo Silmäsuolla harmaapäätikka oleskeli helmikuun lopusta maaliskuun loppupuolelle. Ainut kesäaikainen havainto Rau Iso-Selkäsalosta, josta ilmoitettiin naaraslintu. Loka–joulukuussa harmaapäätikkoja ilmoitettiin 21 seuraavasti Iis 1, Kaa 2, Kiu 2, Kuo 6, Lep 1, Nil 1, Rau 2, Son 2, Suo 3 ja Vrk 1. Näistä pidempään paikalla viihtyneitä olivat Kuo Silmäsuon naaras ja Iis Kurenpolven lintu.

Palokärki *Dryocopus martius*

Ainoat pesinnät (2) ilmoitettiin Pielavedeltä, mistä pesintöjen lisäksi ilmoitettiin 5 reviiä. Palokärjellä ei ollut mainittavia vaellushaluja, sillä hyvin seuratuilta Siilinjärven ja Rautalammin paikoilta ilmoitettiin yhteensä vain 4 vaeltelijaa keväältä ja yksi syksyiltä.

Käpytikka *Dendrocopos major*

Käpytikalla oli pientä liikehdintää ja vaeltavia käpytikkoja nähtiin keväällä 6 ja syksyllä 35. Syksyn ensimmäinen vaeltaja ilmoitettiin Kuo Puutosalmelta 19.7. ja viimeinen 10.10. Rau Rastunsuolta. Viikkainta liikehdintä oli 14.8. Sii Vehkamäellä 8 m ja 1.10. Sii Autorannassa 6 m.

Pikkutikka *Dendrocopos minor*

Talvelta 2004/–05 kertyi kaikkiaan 15 pikkutikkahavaintoa seuraavasti Iis 2, Kar 1, Kuo 3, Lap 1, Lep 1, Maa 1, Pie 1, Rau 3, Ves 1 ja Vie 1. Näistä pidempään paikalla viihtyivät Rau yksilöt sekä Ves Sonkarin lintu, joka nähtiin paikalla vielä toukokuussa. Poikueita ilmoitettiin Kuo Puijolaaksoista (2) ja Rau Pohjois-Saikarista. Joulukuussa nähtiin 7 yksilöä seuraavasti Kuo 3, Lep 1, Sii 1 ja Suo 2.

Pohjantikka *Picoides tridactylus*

Pohjantikkoa nähtiin vuoden aikana seuraavasti Iis 3, Kuo 20, Lap 1, Lep 3, Maa 1, Nil 3, Rau 4, Rva 1, Sii 4, Son 1, Suo 4 ja Vie 1. Kuopiossa pohjantikat viihtyivät perinteisillä paikoilla. Puijolta ilmoitettiin 27.4. 3 naarasta ja Vuorilammelta 14.4. 5, mahdollisesti 6 yksilöä. Pesintöjä ei kuitenkaan pystytty varmistamaan Kuopion paikoilta. Ainoat varmistetut pesinnät todettiin Nil Pisalla ja Sii Uuhimäellä.

Varpuslinnut

Kiuru *Alauda arvensis*

Keväältä suurimmat lepäilijämäärät 7.4. Sii Ahmon pellot 25 p ja 9.4. Rau Rastunsuo 50 p. Pesimäajalta todettakoon 9.6. Rau Tiilikkejärven 2 suoreviiriä. Syysmuutolla suurimmat määrät olivat 21.9. Rau Rastunsuo 37 m ja 27.9. Sii Jälä 15 p.

Törmöpääsky *Riparia riparia*

Suurimmat ilmoitetut yhdyskunnat olivat 21.6. Jua Kaunistarju 100 paria ja Sii Raasio 70 paria. Lisäksi Lep Huuhkonvuorelta ja Kar Jouhteniselta ilmoitettiin pienemmät yhdyskunnat.

Haarapääsky *Hirundo rustica*

Keväältä tavallista suurempi kerääntymä 15.5. Rau Tyrynvirta 400 p. Syksyllä kerääntymät jäivät selvästi pienemmiksi, sillä suurin ilmoitettu määrä oli 11.8. Rau Rastunsuo 150 p.

Räystäöpääsky *Delichon urbica*

Keväältä suurin kerääntymä 16.5. ja 18.5. Vrk Lehtoniemi 50 p. Syksy ei tarjonnut suurempia räpämassoja ja kovimmiksi noteerauksiksi jäivät 21.8. Sii Vehkamäki 55 m ja 4.9. Lap Kunnanranta 60 p.

Metsäkivinen *Anthus trivialis*

Myöskään metsäkivisen kohdalla ei pahemmin juhlistu määrillä. Kevään suurin kerääntymä oli 5.5. Sii Jälä 10 p. Syksylläkin parhaat muuttopäivät Sii Vehkamäellä jäivät varsin alhaisiksi, 14.8. 32 m ja 21.8. 30 m.

Niittykirvinen *Anthus pratensis*

Lajista ilmoitettiin tavallista pienempiä lepäilijämääriä ja suurin noteeraus oli 11.9. Lap Kivimäki 20 p. Suurimmat muuttajamäärät keväältä, 10.5. Lep Nikkilänmäki 32 m ja syksyiltä 19.9. 53 m ja 22.9. 61 m Rau Rastunsuolta.

Lapinkirvinen *Anthus cervinus*

Lapinkirvisestä tehtiin vain yksi kevähavainto, tosin kahdesta yksilöstä. 7.5. Lep Nikkilänmäellä. Syysmuutto alkoi jo elokuun puolella ja viimeiset tavattiin 11.9. Kuo Haminanlahdella ja Rau Rastunsuolla. Paras muuttopäivä oli 28.8., jolloin Rau Tyrynvirralla meni 8 yksilöä.

Keltavästäräkki *Motacilla flava*

Ensimmäiset yksilöt saapuivat toukokuun alkupäivinä ja suurimmat kertymät ilmoitettiin kuun puolivälissä. 16.5. 130 p Rau Rastunsuo. Syksyllä kerääntymät jäivät pienemmiksi, suurin joukko 24.8. 60 p Sii Ahmon pellot.

Västäräkki *Motacilla alba*

Kevään ensimmäinen 3.4. ja 6.4. väiski oli ehtinyt jo Kiuruvedelle asti. Syksyiset



Vanha sinirintanaaras rengastettavana.
Kuva Markku Ukkonen.

kerääntymät olivat tutuilla paikoilla. 27.8 Sii Raasio 100 p, 7.9. Rau Rastunsuo 150 p ja 7.9. Rau Tyyrinvirta 200 p.

Tilhi *Bombycilla garrulus*

Alkuvuodesta tilhiä nähtiin siellä täällä pikkuporukoissa ja suurin ilmoitettu parvi oli vain 30 yksilöä. Erikoista tässä vuodessa oli se että tilhet jäivät Savoone pitkäälle kevääseen ja monet ilmoittivat lintujen tankanneen itseään koivun mahlalla. Kevään viimeinen nähtiin juuri ja juuri kesäkuun puolella eli 1.6. Kuo Puijo 1 p. Kesäaikaisia havaintoja tehtiin Rautavaaralla, Nilsiäs-sä ja Sonkajärvellä, mutta myös 24.7. Kuo. Kivijärvi 2N. Pesintäkin varmistettiin. 4.8. Kaa Keltti poikue.

Syksyllä liikehdintä alkoi jo elokuussa ja määrät olivat selvästi kevättä suurempia. 24.10. Lap keskusta 1000 p ja 26.10. Lep keskusta 1000 p olivat suurimmat parvet.

Koskikara *Cinclus cinclus*

Keväältä ilmoitettiin kaikkiaan noin 130 karaa. Eniten Rau 52, joista 16 Tyyrinvirralla. Myös Iis 12, Son 15 ja Ter 12 (kaikki Åyskoskella) pääsivät yli kymmenen yksilön. Kevään viimeinen Rau Tyyrillä 11.4. Syksyn eka 20.10. Nil Lastuskoskella. Syksyltä ilmoitettiin vain noin 60 karaa, sillä karoja tuli vielä vuodenvaihteen jälkeen parhaille paikoille. Esimerkiksi Rau Tyyrinvirralla ilmoitettiin enimmillään vain 7 yksilöä 27.12.

Peukaloinen *Troglodytes troglodytes*

Tuli ja meni totutunlaisesti ja kaikki oleellinen löytyy taulukosta.

Rautiainen *Prunella modularis*

Kevään massapäivä 16.4., jolloin Sii Vehkamäellä 22 m. Lisäksi 10.4. Lap Mäntylahdessa, 19.4. Tuu Tuusjärvellä sekä 22.4. Son Suojärvellä rautiainen vieraili ruokinnalla. Syysmuutosta ei ole paljoakaan sanottavaa, sillä syksyisiä rautiaisia ilmoitettiin vaivaiset kolme yksilöä!!!

Punarinta

Erithacus rubecula

Yksi nippa nappa talvihavainto, eli 4.12., Rau Hanhitaipale 1 p.

Sinirinta *Luscinia svecica*

Keväällä sinirintoja nähtiin noin 20 yksilöä ja linnut menivät nopeasti Savon läpi, sillä lähes kaikki havainnot tehtiin yhden viikonlopun aikana. Lauantaina, 14.5., nähtiin 10 sinirintaa. Näistä osa oleili hieman oudommissa paikoissa, kuten Kuopiossa KYS:n parkkipaikalla ja Pikku Kakkosen puistossa levähtäneet linnut. Lisäksi Tuu Tuusjärvellä sinirinta piipahti tuolloin ruokinnalla. Sunnuntaina, eli 15.5., nähtiin vielä 8 sinirintaa.

Syksyltä ilmoitettiin 9 lintua seuraavasti Sii 5, Vrk 2, Kuo 1 ja Rau 1.

Leppälintu *Phoenicurus phoenicurus*

Levisi nopeasti koko maakuntaan ja havaittiin 5.5. niin Kiuruvedellä kuin Rautalammillä. Muutaman seuraavan päivän aikana tehtiin useita havaintoja eri puolilta maakuntaa, mikä kuvastaa lajin runsastumisen nopeutta.

Pensastasku *Saxicola rubetra*

Saupui leppälinnun kanssa samaan aikaan. Syksyltä ilmoitettiin Sii Jälän pelloilta seuraavat kertymät 23.8. 10 p ja 4.9. 20 p.

Kivitasku *Oenanthe oenanthe*

Kahden ensiharhailijan jälkeen piti taukoa huhti– toukokuun vaihteeseen, minkä jälkeen alkoi runsastua.

Syksyn paras muuttopäivä taisi olla 7.9, sillä silloin nähtiin Sii – Maa alueella noin 25 yksilöä.

Mustarastas *Turdus merula*

Alkuvuodelta havaintoja seuraavasti Kuo 1, Nil 1, Suo 3 ja Vrk 2. Kaksi Suonenjoen linnusta nähtiin vielä maaliskuussa, joten talvehtiminen tuntuu onnistuneen. Muuttoa käynnistyi maaliskuun lopulla ja suurin määrä ilmoitettiin 9.4. Sii Kemira 15 m/p. Joulukuulta havaintoja seuraavasti Kuo 4, Rau 1, Sii 1, Ter 1 ja Vjä 1. Kuopion linnusta 3 nähtiin perinteisellä paikalla Päivä-rannassa.

Räkättirastas *Turdus pilaris*

Alkuvuodelta ilmoitettiin muutama talvihavainto. Iis 1, Kuo 3, Sii 1, Suo 1 ja Vrk

2. Suurimmat massat kevätmuutolta olivat 19.4. Rau Kerkonkoski 500 p. ja 21.4. Sii Kasurila 500 p.

Syksyllä määrät nousivat hieman suuremmiksi. 11.9. Sii Kasurila 1000 p. ja 23.9. Rau Liimattala 500 p olivat suurimmat määrät. Vielä joulukuussa nähtiin melko runsaasti räksä. Iis 10, Jua 1, Kuo n. 70 (joukossa 3 10 – 18 yksilön parvea), Lap 1, Lep 3, Rau 6, Sii 3, Suo 2, Vie 1 ja Vrk 3.

Laulurastas *Turdus philomelos*

Saupui keväällä lähes ennätysaikaisin. Syksyltä todettakoon pieni kertymä 28.9. Rau Murron pelot 30 p.

Punakylkirastas *Turdus iliacus*

Keväällä ensimmäiset linnut ehtivät huhutikuun alkuun. Suurimmat noteerukset keväältä olivat 17.4. Lap Linnansalmi 100 m/p. Syksyllä suurin ilmoitettu määrä oli 14.10. Rau Rastunsuo 48 m. Lajista saatiin myös 2 talvihavaintoa. 1.12. Suo Pappilanpelto 1p ja 4.12. Iis Pihlajaharju 1 p.

Kulorastas *Turdus viscivorus*

Suurin muuttomäärä keväällä oli 9.4. Lep Nikkilänmäki 7 m/p. Syksyllä massat olivat sitten selvästi suurempia, eli 25.9. Kuo Neulamäki 8 m.

Ruokokerttunen

Acrocephalus schoenobaenus
Elo–syyskuuisia havaintoja tehtiin kaikkiaan 5 ja kaikki Siilinjärveltä.

Kultarinta *Hippolais icterina*

Hippoja havaittiin kaikkiaan 7 yksilöä. Seuraavassa kaikki havainnot: 4.6. Kar Kuivaniemi 1p, 31.5. – 1.6. Kuo Humalalahti 1p, 19.6. Lep Mustinmäki 1p, 23.5. Rau Konnekoski 1p, 4.6. Rau Kivisalmi 1p, 22.6. Rau Raudanniemi ja 29.6. Sii Rissala 1p.

Hernekerttu *Sylvia curruca*, Pensaskerttu *Sylvia communis* ja Lehtokerttu *Sylvia borin*

Ei mitään ihmeellistä, kaikki oleellinen löytyy taulukosta.

Mustapääkerttu *Sylvia atricapilla*

Vuodelta 2004 jäänyt naaras nähtiin vielä 25.2. Sii Jussintiellä. Kesäaikaisia havaintoja ilmoitettiin noin 30 yksilöstä, eniten Kuo ja Rau eli kummastakin 7 laulavaa lintua. Lisäksi Lep Nikkilänmäeltä ilmoitettiin 5 reviiriä. Joulukuulta ilmoitettiin kaikkiaan kolme havaintoa. 1.12. Vrk Kupparinkuja 1 p, 24.12. Kuo Jynkkä /1 p ja 30.12 Kuo Kettulanlahti 1/ p. Kettulanlahden linnusta lisää vuoden 2006 katsauksessa.

Idänuunilintu *Phylloscopus trochiloides*

Iduleita kuultiin tavallista runsammin ja

reviireitä ilmoiteltiin noin 30 kappaletta. Havainnot kunnittain: Kaa 1, Kuo 10 – 11, Lep 1, Maa 1, Nil 1, Rau 5, Rva 4, Sii 3 ja Suo 4. Parhaat paikat olivat tuttuja vanhojen metsien alueita eli Kuo Vuorilampi 4 – 5 laulavaa, Kuo Puijo 3 ä ja Rva Keyritynmäki ainakin 3 ä. Pesintä varmistettiin poikuehavainnoilla seuraavasti: 23.7. Kuo Puijo emo ja 1 poikanen, 4.8. Lep Nikkilänmäki poikue ja 9.7. Sii Uuhimäki emot ja 3 poikasta.

Sirittäjä *Phylloscopus sibilatrix*

Taulukko kertoo kaiken oleellisen.

Tiltaltti *Phylloscopus collybita*

Keväältä ennätysaikainen yksilö Rau Kattilanvirralta. Lajista saatiin myös yksi talvihavainto 1.12. Vrk Kommila 1 p.

Pajulintu *Phylloscopus trochilus*

”8.5. Sii Ahmon pelot n 10Ä selvästi yleistyntyt”. No, jos Siilinjärven pyöräilijä sanoo noin, niin uskottavahan se on. Syksyltä ilmoitettiin pikku kertymä 7.9. Kuo Silmäsuu 40 p.

Hippiäinen *Regulus regulus*

Mielenkiintoinen syysamuinen reitti löytyi Kuopiosta: 20.9. Neulalahti Ruohoniemi a110 mS ”vaikuttava hippiaisvirta valui pikkuhiljaa S klo 7.30–8; iltapäivällä klo 15.45 sama metsikkö työpölyjä” ja Kuo Savisaari: 29.9. 79 m, 30.9. a61 mWSW/S klo 8.15–11.00, 5.10. a30 mWSW/S, 6.10. 32 (7a) mWSW/S. Kun lisäksi havaittiin 25.9. Kuo Sorsasalo n 200 ä, sopii pätkällä, mistä ja minne kävi pikkuisten tie? Mainittakoon syyskuulta myös 25.9. Kar Iso-Virmas Lintuniemi 20 p. Talvihavaintoja joulukuulta 17 yksilöstä.

Harmaasieppo *Muscicapa striata*

Kevään ensimmäinen: 18.5. Kuo Julkula 1 p. Syksyn viimeiset: 21.9. Kuo Iso hautausmaa 1 p, 25.9. Nil Eitikka 1 p

Pikkusieppo *Ficedula parva*

Havaintoja tuli 9 yksilöstä
Muuuttomatalla tavattiin: 22.5. Kuo Savi-lahti 1 muutolla laulava, 28.5. Iis Lumikonkatu 1 p

Laulamassa kuultiin neljää koirasta: 26.5., 7.6. ja 15.6. Rau Kalajanvuori, 26.5. ja 29.5. Kuo Riistavesi Lehostenlammen tienoo, 29.5. Kuo Satulanotko, 21.6. Kaa Telkkämäki
Muut havainnot: 3.6. Lep Nikkilänmäki, Museotien varsi 1 p ä, 10.6. Suo Tenhaniemen tie 1 p ä reviirillä pesivä, 27.8. Rau Turkkila 1 p ä

Kirjosieppo *Ficedula hypoleuca*

Kevään ensimmäiset: 3.5. Rau Kirkonkylä 1 p ja Vie Närhilä 1 p.
Syksyn viimeiset: 13.8. Rau Etelä-Saikari

a2 p juv-pukuista, 9.9. Kuo Männistö 1 p

Pyrstötiainen *Aegithalos caudatus*

Tammi–maaliskuulta kiertelevien parvien yksilösummaksi tuli n. 280, joista suurimpia: 1.1. Kuo Kujanen a20 p, 2.2. Kiu Keskusta 20, 17.3. Vrk Lehtoniemi 20 p
Pesimäaikaisia havaintoja n 50 paikalta. Näistä pesä- tai poikashavaintoja: 31.3. Rau Tyyrinvirta 2 p Ä + 2 p Ä m, 26.4. Iis Poskilampi 2 p, 14.5. Lep Nikkilänmäki 2 p pesä, jossa 6.6. 3ad + 5 juv, 26.5. Kuo Riistavesi Savuniemi 2 p, 14.6. Rau Rastunsuo Korpisaareke 2 + yli 3 maastopoikasta
Suurimmat kiertelevien määrät summatettiin syyskuulta (330) ja lokakuulta (317) mm: 1.10. Sii Autioranta Luhtaniemi 51 (6a) W, 10.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 24. Myös joulukuulta suuri parvi 7.12. Ves Apurannan th 30 p

Hömötiainen *Parus montanus*

Suurimmat syksyiset muutto-/vaellusparvet ja kerääntymät: 8.9. Rau Rastunsuo ym 50 vaeltavia, ”...syysvaellus käynnissä, parvissa myös muita tiaisia ja puukiipijöitä.”, 25.9. Sii Siltasalmi 4 SSE + 7 NNW, 1.10. Sii Autioranta Luhtaniemi 10 W, 5.11. Lap Mäntylahti 23 p

Lapintiainen *Parus cinctus*

Havaintoja neljästä yksilöstä: 5.1.– 8.4. Suo Palestiinan korpi ruokinnalla 1 p kyseessä koiras, joka myös lauleli 8.4. Muut havainnot: 24.3. Ves Kuuslahti Myllypuro 1 p, 27.3. Rau Heikinjärvi 1 p ja 13.11.– 3.12. Kuo Sotkanniemi Pieni-Telkonniemi 1 p tiaisparvessa.

Töyhtötiainen *Parus cristatus*

Hajahavaintoja kirjattu eri puolilta maakuntaa 33 yksilöstä, joista mainittakoon ”pikkupunkkaripesue”: 31.5. Lep Nikkilänmäki 2ad + 5juv

Kuusitiainen *Parus ater*

Havaintoja n 50 yksilöstä metsistä, ruokinnolta ja myös keskeltä kaupunkia: 5.2. Kuo Piispanpuisto 2 p/ä. Muuttohavaintoja Sii Siltasalmi: 11.9. a3 S, 17.9. 5 SSE, 18.9. 2 SSE sekä 1.10. Sii Autioranta Luhtaniemi 6 W

Sinitiainen *Parus caeruleus*

Eniten liikehdintää: Sii Siltasalmi: 17.9. 29 SSE + 9 NNW, 18.9. n 50 SSE + 11 NNW, 25.9. 54 SSE + 55 NNW sekä 26.11. Kuo Savisaari n. a50 vaelt

Talitiainen *Parus major*

Suurimpia kerääntymiä ja muuttolukuja: 16.9. Son Sukeva Raudanjoki 22 vaelsivat NE, Sii Siltasalmi: 18.9. n20 SSE + 3 NNW, 25.9. 17 SSE + 25 NNW, 1.10. Sii Autioranta Luhtaniemi 45 nW, 30.12. Lap Mäntylahti 48 p

Pähkinäkkeli *Sitta europaea*

Havaintoja kolmesta yksilöstä, joista Suo Kymintie ruokinnalla ollut jatkoiksi oleskeluaan edellisen vuoden puolelta 2.4. saakka
Ne kaksi muuta tavattiin syyspuolella: 24.9. Rau Latsinmäki Rämäkkävuori, Ortod.hautausmaa 1 p k, 23.11. Rau Konnekoski 1 p

Puukiipijä *Certhia familiaris*

Havaintoja läpi vuoden yhteensä n 65 yksilöstä. Suurin määrä samalla alueella 15.3. Ves Närhilä ja Myllyaho 8 p. Ainoa pesähavainto 26.5. Lep Nikkilänmäki 2ad/5juv + 2ad/juv kahdessa pöntössä

Kuhankeittäjä *Oriolus oriolus*

Kaikki havainnot ajalta 24.5. – 20.6. mainittu tässä (15 yksilöä): 24.5. Kuo Riistavesi Savuniemi 1 p Ä, 28.5. Kuo Riistavesi Lehostenlammentie 1 Ä, 29.5. Kuo Riistavesi Lehoistenlammentien pää 2 k + 1 n p, 29.5. Jua Rupsanlahti 1 p, 4.6. Rau Pakarila P-Konnevesi Hintikka 1 p Ä, 6.6. Rau Rastunsuo lintujärvi 1 Ä, 7.6. Suo Lyytilänmäenkylä Lyytilänmäki, 1 p Ä k, 10.6. Vrk Hanhenkaula 1 Ä, 13.6. Lep Nikkilänmäki Hupunranta 1 Ä, 17.6. Lep Nikkilänmäki 1 k p Ä, 17.6. Kuo Vehmersalmi Roikka Särkilahti 1 Ä, 20.6. Kuo Rytty Kellomäki 1 Ä, 20.6. Kuo Riistavesi Tulisaaari 1 Ä

Pikkulepinkäinen *Lanius collurio*

Havaintoja ajalta 21.5.– 11.9. yhteensä n 50 yksilöstä.

Suuria pesä- ja poikuehavaintoja 8 paikalta mm: 6.8. Kuo Vehmersalmi Tervassalo 2 ad + 3 juv, 27.8. Kuo Riistavesi Keskimäinen Ruunajoki a5 (1 ad n + 4 juv) p

Isolepinkäinen *Lanius excubitor*

Havaintoja tuli läpi vuoden pääosin yksittäisistä linnuista ympäri maakuntaa. Eniten niitä kertyi huhtikuulta (47 yksilöä) ja syyskuulta (32). Yksilöiden liikkuvuudesta johtuen summat epävarmoja, vaikka samalta seuduilta ilmoitettuja on karsittu niistä pois.

3.4. saatiin uusi Rautalammin Rastunsuon päivännäytys, yht. 7 p ja m. Muita muuttohavaintoja ja keräytymiä: 9.4. Rau Rastunsuo 2 m + 3 p, 24.9. Vjä Hetelammen ympäristö 4 p

Poikuehavainto 5.7. Kaa Kaatranen Kaatrasensalo 1 ad + 4 maastopoikasta

Närhi *Garrulus glandarius*

Syys–lokakuulta havaintoja muuttavista ja vaeltavista yhteensä 187 yksilöstä. Näistä mainittakoon suurimmat päiväsummat: 25.9. Kuo Puutosalmi 16 E (2a), a4 W, a4 S, 25.9. Sii Siltasalmi 38(8a) S-W max a7, 10.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 26 m enimmäkseen SW tai E

Kuukkeli *Perisoreus infaustus*
Havaintoja, jotka tässä on mainittu kaikki, kertyi yhteensä 11 paikalta ilmeisesti n 20 eri yksilöstä.

Suo Palestiinan korpi: 5.1. 5 p, 27.1. 2 p metsässä ruokinnalla, 8.4. 2 p reviirollään, 10.2. Rau Vihtanen Kaivanto 1 kiert, 14.6. Suo Kapeen metsäalue 2 p k, 17.9. Kaa Maarianvaara Tuppurinmäki 1 p, 5.11. Kuo Suovunjoki Vanhansahansaari 1 p, 20.11. Tuu Eteläisen Tuusniemen länsiosa 2 (linnut ravintoa varastoimassa), 24.11. Vrk Kangaslampi Härkämäki 2 ruokinnalla, Rau Myhinpää: 3.12. 1 p ja 16.12. 2 p, 4.12. Kaa Unimäki Hirvijärvien välinen metsäalue 1 p havaintoja kahdesta kuukkelista jo 10 vuoden ajalta, 4.12. Kaa Mökkönen Ruohosuo 1 p, 27.12. Rau Ihalaiskylä 2 p

Harakka *Pica pica*

Suurimmat kerääntymät 18.2. Rau Kerkonkoski Vataja 25 p, 23.12. Rau Kerkonkoski Repola 36 p, 30.12. Lap Mäntylähti 26 p

Pähkinähakki *Nucifraga caryocatactes*

Havaintoja paikallisista linnuista kertyi ajalta 29.1.–5.12. eniten Kuopiosta, jossa nähtiin myös suurimmat kertymät. 27.8. Kuo Siikaniemi/Kuopionlahti, 13 p/m, 25.9. Kuo Neulalahti 8 p. Muualta havaintoja paikallisista yksilöistä ilmoitettiin Suonenjoelta, Varkaudesta, Rautalammilta, Leppävirralta ja Lapinlahdelta. Yksilöiden kokonaisuutena on vaikea laskea, kun samat linnut todennäköisesti liikkuvat eri paikoissa ”hamstrauslennoillaan”. Kuopion eri paikkojen yksilömääräksi tuli n 50 ja muiden kuntien 9.

Muuttavanoloisista kertyi havaintoja n 30 yksilöstä mm: 25.8. Kuo Maljalahti 6 m korkealla NNE, 8.8. Sii Siltasalmi a3 N

Naakka *Corvus monedula*

Suurimmat parvet 2.1. Kuo Heinälammintien jätekeskus a100 p, 4.2. Iis keskusta 400 kiert, koko talven iso naakkarparvi kierrellyt keskustassa, 14.2. Sii Pyylampi n. 70 yll yöpymispaikalle menossa, 4.3. Kuo Keskusta 90 p Pesimishavaintoja sinänsä hämmästyttävästi vain nämä: 6.2. Kiu Rapakkojoki 9 p esineet jo monta vuotta samoissa kolohavoissa, 30.4. Kei Hetejärvi 2 p, näyttäisi siltä, että pesivät telkämpöntössä, 15.5. Rau Sääksjärvi Niittylä 2 p reviirollä, 1.6. Rau Rastunsuo Korpisaareke 2 ilmeisesti pesivä pari reviirollä Suurimmat muuttavien määrät: 1.4. Rau Rastunsuo 15 m 5a, 2.4. Siili Kemira 48 (8a) m, 29.12. Kuo Silmäsuo 30 NE

Mustavaris *Corvus frugilegus*

Havaintoja vain keväältä ajalta 8.3. – 14.5. n 90 yksilöstä Suurimpia muuttomääriä: 8.3. Kuo Päiväranta 4 m NW, 1.4.– 4.4. Rau Tyyrinvirta

torni yhteensä 17 m, 1.4. Rau Rastunsuo 6 m 3a

Varis *Corvus corone cornix*

Suuria keväisiä muuttosummia piirtyi Rautalammillan Tyrvirran stajareiden okulaareihin: 24.3. 116m”...lounaistuulen siivittämänä varikisa virtasi etelästä 100–200 m korkeudella..”, 25.3. 98m, 2.4.170m, 4.4. 88 m. Suurin kerääntymä pellolla on myös Rautalammilta: 4.8. Tyyrinvirta, Keräsen suo 300 Syksymmällä suuria varismääriä nähtiin toki muuallakin: 27.8. Maa Keskimäinen Vesajoki n. 90 p, 15.10. Kuo Neulamäki torni 190 m SW ja vuoden huipentumaksi 29.12. Kuo Silmäsuo 600 NE

Korppi *Corvus corax*

Suurimmat kerääntymät keväältä 6.4. Ter Äyskoski 53 p jollakin haaskalla; kesältä 25.6. Lap Karvasalmi 23 p ja syksyltä 26.11. Vesanto 60 p Pesimishavaintoina ilmoitettiin 2.4. Pie Kenkäsuu 2 p pesä sääksenpesässä, 10.4. Pie Petäjjärvi 2 p, 10.5. Pie Pajuskylä 2 p poikaspesä, 18.6. Rva Tiilikjärven kp. Honkasuo 1 ad + 2 lentopoik

Kottarainen *Sturnus vulgaris*

Ensimmäisiä lintuja ilmaantui harvakseltaan maaliskuun loppupuolella ja suurimmat keväiset määrät havaittiin huhtikuun alussa mm: 5.4. Lap Linnansalmi pellot n 80 p, 5.4. Sii Vehkamäki 50 p, 5.4. Kuopio, Heinälammirinne 43 p Kesän suurimmat kerääntymät: 21.6. Sii Mikka n100 p ja 22.6. Vier Karankajärvi 40 p Syyspuolen esimerkkiparvi kasvoi Maa Tavinsalmessa näin: 27.8. n 400 p, 1.9. n 600 p, 4.9. n 700 p. Kerääntymiä muualta: 4.9. Iis Koljonvirta 250 p, 8.9. Lap Nerko 200, 28.9. Iis Taipale 180 p. Viimeisin havainto 25.10. Iis Koljonvirta 1 p

Varpunen *Passer domesticus*

Suurimmat kerääntymät: 30.12. Lap Mäntylähti 117 p, 8.12. Rau Kerkonkoski Repola 104 p

Pikkuvarpunen *Passer montanus*

Havaintoja kertyi läpi vuoden seuraavista kunnista: Kuopio, Rautalampi, Suonenjoki, Iisalmi, Siilinjärvi, Lapinlahti, Leppävirta, Tervo. Suurimmat määrät: 10.11. Suo Valkeisenmäki 23 p, 4.12. Sii kirkonkylä Joeniska n15 p, 5.2. Iis Haukiniemi 13 p Laji on erikoistunut pesimään sähkölinjojen metalliputkien koloissa mm: 30.3. Lep Sorsakoski, 28.4. Sii Räisälä, 8.5. Sii Ahmon pellot. Kaksi varpusen ja pikkuvarpusen risteymää: 5.3. Sii Hamula, 5.11. Sii Pöljä

Peippo *Fringilla coelebs*

Talvehtimaan peippo oli jäänyt seitsemälle

paikalle: 5.1. Rau Alavantie 1 k, 5.1. Kiu Kallentie 1 n, 12.1. Rau Etelä-Saikari 1 p, 13.1.–15.2. Rau Opintie 1 k, 5.2. Kuo Sorsasalo 1 k, 6.2.– 27.2. Rau Turkkiila 1 n, 28.2. Kuo Sorsasalo Tototie 1 k Kevätmuutto käynnistyi maaliskuun lopulla ja oli kiivaimmillaan huhtikuun alkupuolella mm: 10.4. Maa Vesajonsuu pellot 2000 p, 10.4. Rau Kerkonkoski Repola a3000 p, 11.4. Rau Rastunsuo a4000 p + a800 p, 12.4. Maa Lapinranta Pappala n. a 2500 p, 12.4. Maa Keskimäinen a5000 p /kiert, 24.4. Sii Jännevirta Vehkamäki 280 m Syksyn suurimpia määriä: 29.8. Kuo Silmäsuo n 300 p, 15.9. Rau Pukkiharju 300 p, 17.9. Kuo Riistavesi Keskimäinen 300 2a m peippo/järripeippo Talveksi (11.11. – 6.12.) jäi peräti 37 yksilöä – jopa useampia/paikka: 5.12.–26.12. Kuo Linnanpelto Pohjolankatu 2 k+2 n ruokinnalla, 28.12. Sii Leppäkaarre Pajutie 2 k+1 n . Yhtäaikaista pareja samalla paikalla ilmoitettiin Varkaudesta, Siilinjärveltä ja Rautalammilta. Lisäksi Varkaudessa oli toisella paikalla yhtä aikaa 2 k.

Järripeippo *Fringilla montifringilla*

Talveksi oli ruokinnoille jäänyt 3 yksilöä: 1.1.– 19.3. Rau Turkkiila 1 k p, 5.1. Rau Jyväskyläntie 1 k, 6.1.–13.2. Sii Toivala Metsäpekkantie 1 p. Kevätmuutto käynnistyi yksittäisten lintujen voimin huhtikuun alussa ja kiihtyi toukokuun alkuun: 16.4. Sii Jännevirta Vehkamäki 115 m, 1.5. Kuo Riistavesi Kaavin risteys väh. 1000 p, 1.5. Kuo Riistavesi Hiidenlahden risteys n. 500 p järri- / peippo, 3.5. Rau Tyyrinvirta torni 350 p/m Syksyn suurimpia summia: 16.9. Son Sukeva Iskola 400, 24.9. Lap Linnansalmi a n 550 p, 24.9. Lap Nerkoon kanava a n 300 p Talvehtimaan jäi 13 yksilöä mm. 20.11. – 24.12. Varkauden Lehtoniemeen 1 kn

Viherpeippo *Carduelis chloris*

Suurimmat summat on kirjattu syyspuolelta: 26.9. Kiu Kiuruvesi 210 p auringonkukkapellolla, 11.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 256m, 21.10. Iis Lumikonkatu 100

Tikli *Carduelis carduelis*

Koko vuoden ajan eri paikoilla paikallisina tavattujen yksilöiden määrä on n 65. Eniten tiklittelyä kirjattiin Kuopiossa (n 50 yksilöä) mm: 15.4. Kuo Väinölänniemi n10 p, 5.12. Kuo Neulalahti a16 p Muista kunnista tuli havaintoja Iisalmeista (7), Varkaudesta (5), Lapinlahdelta (1) ja Siilinjärveltä (1) Muuttaviksi merkattiin keväältä 6 ja syksyltä 4 yksilöä.

Vihervarpunen *Carduelis spinus*

Havaintoja tuli läpi vuoden. Kevätmuuttoa havaittiin runsaimmin maaliskuun huhtikuulla mm: 12.3. Kuo Pohjois-Kallavesi Pentinsaari, 22 p m, 12.3. Rau Kon-

nekoski 20 p m, 3.4. Rau Rastunsuo 15 m a12. Syksymmällä elokuusta lähtien havaittiin mm. seuraavia muuttomääriä: 14.8. Sii Vehkamäki 45(7a) m, 20.8. Maa Peräsuontie 200 m 10–20 yksilön parvina, 21.8. Siilinjärvi, Vehkamäki a40 m sekä Sii Siltasalmi: 18.9. n 50 SSE, 25.9. 54 nS + 20 nN, 2.10. 160 S

Hemppo *Carduelis cannabina*

Koko vuoden (5.4.– 13.9.) yksilömäärä 20 kahdeltatoista eri paikalta. Näistä muuttohavaintoja 9.4. Sii Kemira, 1 NW, 9.9. Rau Rastunsuo Junnon allas 2 m NEE Ainoa pesimishavainto: 27.6. Kuo Männistö n 4 p poikue

Urpainen *Carduelis flammea*

Kuukausisummat (suluissa) ja suurimmat määrät:

tammikuu (139): 23.1. Lep Nikkilänmäki Museotie a60 p, Helmikuu (62): 26.2. Rau Kk 50 p, maaliskuu (102): 10.3. Rva Ala-Tiilikka 60, huhtikuu (59): 17.4. Sii Vehkamäki n15 (6a) m, toukokuu vain: 7.5. Rau Tyyrinvirta torni 2m ä, kesä–heinäkuulta ei yhtään havaintoa, elokuu vain: 20.8. Sii Raasio 1 ä m, syyskuu (28): 30.9. Son Suolahti 25, lokakuu (4543): 8.10. Kuo Puutosalmi 475 (12a) m, 8.10. Sii Jännevirta Vehkamäki 460 (12a) m, 10.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 1409m 81a, marraskuu (126): 27.11. Son Suolahti 25, joulukuu (190): 26.12. Rau Kerkonkoski Kiesimän th. 60 p

Tundraurpainen *Carduelis homemanni*

Koko vuoden summa n 25 yksilöä. Toukokuusta ei havaintoja. Kevätpuolelta (10.1.–16.4.) havaintoja n 13 yksilöstä, joista kaksi yksilöä kerralla näillä paikoilla: 12.1.

Kuo Pappilanmäki, Pappilapelto 2n Car-mea-parvessa (a30) ja ruokinnalla, 16.1. Sii Pyylampi, 19.1. Kuo Haapaniemi Saastamosenkatu 1 kn Car-sekaparvessa ruokinallakin Syyspuolelta (25.10.–29.12.) tavattiin 11 yksilöä, joista kaksittain urpiaisparvessa: 27.10. Kuo Savisaari 2 n ja 3.11. Rau Rastunsuo Junnon allas 2 p

Kirjosiipikäpylintu *Loxia leucoptera*

Kaikki havainnot (12–13 yksilöä): 28.1.– 9.2. Iis Kiviranta 2 k, 9.3. Rau Tyyrinvirta Savon Taimen 1 p/m SE, 9.4. Vrk Ruokojärvi 1 ä NE, 19.7. Kuo Puutosalmi Lox leu+sp a6 mESE äänten perusteella puhdas kirjoloxiaparvi, 6.10. Nil Ranta-Sänkimäki 1 p, 3.12.–26.12. Rau kirkonkylä 1–2 n, kaikei samasta yksilöstä/yksilöistä havaintoja kirkonkylästä eri ruokinnoilla

Pikkukäpylintu *Loxia curvirostra*

Vuoden summa ei ole kovin suuri (170). Havaintoja ei ole helmi-, heinä-, loka-, marras- eikä joulukuulta.

Muilta kuukausilta seuraavasti suurimpia yksilömääriä sisältävät havainnot mainiten: tammikuu (14), maaliskuu (7), huhtikuu (23) mm. 4.4. Rau Tyyrinvirta torni 6 m NW, toukokuu (25) mm. 21.5. Rau Kuu-tinharju Äijävesi 17 SE , kesäkuu (75) mm. 16.6. Sii Raasio n 40 (2a) W-SW Lox cur + sp, elokuu (5), syyskuu (3), lokakuu (18) mm. 10.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 6 SW

Isokäpylintu *Loxia pytyopsittacus*

Kevätkaudelta (25.3.–19.5.) havaintoja kahdeksasta yksilöstä Rautalammilta (7) ja Tervosta (1). Kesältä yksi havainto: 17.6. Rva Tiilikjärven kp. Alussuo 2 n Syksyltä Rautalammilta havaintoja 4 yksilöstä syys- ja lokakuulta sekä Kuo Puutosalmesta 17.10. 1 m W

Punavarpunen *Carpodacus erythrinus*

Viheltelijät alkoivat saapua toukokuun puolelta välissä ja levittäytyvät nopeasti ympäri maakuntaa rusastuen mm: 21.5. Rau eri puolella pitää 4 Ä, 24.5. Sii Vehkamäki 7 p Muuttoa oli syyskesällä havaittavissa heinäkuun puolesta välistä alkaen mm: 12.7. Rau Rastunsuo Junnon allas 3 m, 18.7. Kuo Puutosalmi 4 m, 14.8. Sii Jännevirta Vehkamäki 9 m. Viimeinen havainto 11.9. Rau Rastunsuo Junnon allas 1 p

Taviokurna *Pinicola enucleator*

Kaikki havainnot: 28.10. Kuo Vuorilampi 1 ä , 3.11. Nil Etelä-Reittiö 1 ä, 9.11. Nil Rantasänkimäki 1m ä W, 4.12. Kaa Mökkönen Ruohosuo a13 p/kiert

Punatulkku *Pyrrhula pyrrhula*

Kesäkuulta ei yhtään havaintoa. Suurimmat muuttavien määrät keväältä huhtikuulta mm: 3.4. Rau Rastunsuo 10m/5a, 16.4. Sii Jännevirta Vehkamäki 13 m ja syksyltä lokakuulta mm: 1.10. Sii Autioranta Luchtaniemi 20 W sekä paikallisena: 8.10. Kuo Niuvan sairaala alue, 31.12. Ter kk 7 p 2a

Nokkavarpunen

Coccothraustes coccothraustes Kaikki havainnot: 21.4. Kuo Jynkkä 1 , 1.5. Vrk Kurola 1 p, 25.5. Kuo Peräniemi Kasinon ranta 2 p, 4.6. Lep Nikkilänmäki 1 p, 15.6. Kuo Linnanpelto 5 kiert, 29.8. Kuo Huuhanmäki 1 p

Lapinsirkku *Calcarius lapponicus*

Kevätmuutto alkoi huhtikuun alkupuolella yksittäisten lintujen ja pikkuparvien voimin tiivistyten toukokuun alkuun suuremmiksi parviksi esim: 8.4. Rau Tyyrinvirta torni 7 + 4 m + ä p, 17.4. Sii Vehkamäki 17 (2a) mWNW, 30.4. Maa Valkeinen 56 a21 NW + a35 NW, 7.5. Kuo Riistavesi Keskimäinen a300 p Syysmuuttajia näkyi jo elokuulla ja suurimmat parvet kirjattiin syyskuulta Rautalam-

min Rastunsuolta, joista poimintoina: 2.9. 50 p m, 12.9. 176 m , 21.9. 359 m. Loka-kuun alkupuolella muutti vielä pikkuparvia.

Pulmunen *Plectrophenax nivalis*

Maaliskuun keskivaiheilla alkanut muutto (maaliskuun summa 20) huipentui huhtikuun 6.–10. väliseen parvusumaan, joista suurimpina Sii Jälän peltojen 10.4. a400–500 p sekä 9.4. Lap Nerkoonnientie 300 p, 10.4. Son Rikkasuo 300 NW. Huhtikuun kokonaisuus n 6000.

Syysmuutto keskittyi lokakuulle pienparvin suurimpana päiväsummana 23.10. Sii Jännevirta Vehkamäki 32(3a) m. Syksyn viimeiset: 2.11. Rau Vaajasalmi Tyyrinvirta 1 S, 8.11. Kuo Sorsasalo Puikkarintie 1 ä

Keltasirkku *Emberiza citrinella*

Suurimmat kerääntymät: 2.12. Rau Rastunsuon pellot a550 p, 3.12. Kiu Rytky n a 300 p/kiert , 6.12. Rau Kerkonkoski Repola a230 p, 2.12. Lep Nikkilänmäki Museotie a 200 p

Peltosirkku *Emberiza hortulana*

Kokonaisuus ajalta 5.5– 9.9. n 45 yksilöä. Laulavia koiraita tavattiin seitsemältä paikalta yhteensä n 16 yksilöä. Keskimä oli Maa Keskimäisen seudulla: 25.5. Peräsuontie – Vesajoki 6Ä + 1 n p, 14.8. Peräsuontie (6p) 4 Ä Syksyn viimeiset havaittiin 20.8. Maa peräsuontie 2 p.

Pohjansirkku *Emberiza rustica*

Kevätmuutolla tavattiin vain 3 yksilöä: 5.5. Rau Tyyrinvirta 1 p, 7.5. Sii Jännevirta Vehkamäki 1 NW, 14.5. Sii Raasio 1 k Pesimiseen viittavia havaintoja tuli kolmelta paikalta: 14.6. Suo Kapee Valkeisen puronvarsi lehto 1 Ä, 16.6.–26.6. Rau Hanhitaipale Sorvalampi 1 Ä, 14.7. Rva Ylä-Luosta varotteleva pari + 1 erillinen lintu Syysmuutolla havaittiin 11 lintua, joista viimeisin 16.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 1 p m S

Pajusirkku *Emberiza schoeniclus*

Ensimmäiset muuttavat 4.4. Rau Tyyrinvirralta, josta myös kevään suurin määrä 11.4. 21m /p. Huomioitavaa muuttoa myös Sii Vehkamäeltä: 16.4. 17 m ja 24.4. 13 m Syyskuussa suuria kertymiä Rau Rastunsuon Junnon altaalla (p+m): 6.9. 220, 16.9. 164, 17.9. 92

Syksyn viimeisimmät 18.10. Rau Rastunsuo Junnon allas 1 m S ja 9.10. Sii Jälä Sammallahti 4 p Talvehtimaan jäi yksi 27.12. saakka Lep Alakylä 1 p



Harvinaisuudet 2002-2005

Pertti Renvall

Katsaukseen on koottu vuosien 2002–05 harvinaisuushavainnot Kuikan toimialueelta Pohjois-Savosta. Mukana ovat BirdLife Suomen rariteettikomitean (RK) hyväksymät valtakunnalliset harvinaisuushavainnot (mainittu havaintojen kohdalla erikseen) ja Kuikan alueharvinaisuuskomitean (AHK) julkaisukelpoisiksi arvioimat havainnot alueellisista harvinaisuuksista. Lisäksi julkaistaan havainnot muutamasta alueellisesta pikkuharvinaisuudesta (kyhmyjoutsen, merihanhi, harmaasorsa, viiriäinen, pikku-uikku, kattohaikara, maakotka, muuttohaukka, mustapyrstökuiiri, keräkurmitsa, isosirri, pulmussirri, heinäkurppa, karikukko, tunturipöllö,kehrääjä, harjalintu, tunturikiuru, sepelraasta, lapintiaainen), joista ilmoitettuja havaintoja AHK ei pääsääntöisesti tarkasta. Katsauksessa julkaistut havainnot liitetään virallisesti osaksi Kuikan havaintoarkistoa. Ne näkyvät siten myös internetissä kaikille Tiira-havaintojärjestelmän käyttäjille.

Havainnot on ryhmitelty lajeittain ja luetaan tiiviisti vuosittain. Poikkeuksellisia havaintomääriä ja merkittävimpiä yksittäisiä harvinaisuushavaintoja on kommentoitu erikseen. Mikäli havaintoa ei ole kommentoitu, sen on tulkittu sopivan lajin normaaliksi luokitellut lajit (kategoriat D ja E) on merkitty hakasulkein. Havainnoitsijoista on mm. tilan säästämiseksi mainittu vain ensihavainnon tekijä(t) sekä mahdollinen RK-/AHK-lomakkeen laatija (usein tosin sama). Havainnoitsijat on paria poikkeusta lukuun ottamatta luettelut aakkosjärjestyksessä, kuitenkin siten, että RK- tai AHK-lomakkeen tekijä on havainnon tarkemmasta dokumentoinnista vastaavana mainittu ensiksi. Havaintojen yhteydessä käytetyt lyhenteet ovat yleisesti käytössä mm. Tiira-järjestelmässä. Niiden selitykset löytyvät toisaalta

tästä lehdestä.

Vuosien 2002–05 harvinaisuushavaintojen käsittelyyn ja arviointiin ovat Kuikan AHK:n varsinaisina jäseninä osallistuneet Terho Hämäläinen (Siilinjärvi), Marko Kelo (Siilinjärvi), Pertti Renvall (Kuopio), Eelis Rissanen (Siilinjärvi) ja Juha Väätäinen (Juankoski). Markku Ukkonen (Siilinjärvi) on toiminut varajäsenenä. Kiitokset yhteistyöstä!

Vuodet eivät ole veljiä keskenään

Pohjois-Savossa havaittiin vuosina 2002–05 neljä maakunnalle uutta lajia: luotokirvinen (Rautalampi 2002), pikkukiljukotka (Kuopio 2003), keisarikotka (Siilinjärvi 2005) ja harjakoskelo (Varkaus 2005). Lukumäärää voi maakunnan kunniakas ornitologian historia huomiodien pitää suurena. Luotokirvistä ja pikkukiljukotkaa oli jo vuosia toivoteltu tervetulleeksi Kuikan alueelle, sen sijaan keisarikotka yllätti paremman kerran. Suomeen tiensä löytäviä harjakoskeloita pidetään todennäköisinä, joskaan ei varmoina, tarhakarkulaisina, laji luetaan kategoriaan D.

Vuosi 2002 oli kiuruja ja kirvisten, Kuikan alueella havaittiin ennätyselliset viisi kiuru- ja kuusi kirvislajia. Pohjoissavolaisen ornitologian parisatavuotisessa historiassa ei vastaavaa ole aiemmin dokumentoitu. Kirvisistä kiinnostavimpia olivat sisämaassa harvoin havaittava luotokirvinen sekä lokakuun nummikirvinen. Kiurudiversiteetin terävintä kärkeä edustivat lyhytvarvaskiuru sekä – 20 vuoden taunun jälkeen – töyhtökiuru. Vuosi oli muutenkin antoisa, sillä mandariinisorsaa, pikkuhuittia (Varkaus), mustahaikaraa (Rautalampi), sitruunavästäräkkiä (Maaninka), turturikyöhyä ja jääkuikkaa (Siilinjärvi) ei Pohjois-Savossa havaita läheskään vuosittain.

Vuodet eivät ole harvinaisuuksienkaan suhteen veljeksiä keskenään, eivätkä oikeas-

taan edes sukulaisia. Vuoden 2003 harvinaisuusanti jäi vaisuhkoksi. Kohokohtia rariintamalla olivat pikkukiljukotkan keväinen maakuntapinnavierailu Riistavedelle, kesäkuussa Kuopiossa reviriä ylläpitänyt keltahemppo ja ”näytteet” siipjuovafyllareiden syys-lokakuudesta ennätysinvaasiosta. Vuoden päätös, jalohaikaran ilmestyminen Siilinjärven joulouun, jäänee monen kuikkalaisen muistiin vuosikymmeniksi.

Harvinaisuusvuosi 2004 alkoi siitä mihin edellinen loppui eli jalohaikaran taitatun kummastelulla. Maaliskuu pudotti Riistavedelle maakunnan toisen luotokirvisen. Huhtikuuta koristeli merkillinen vesilintujen värisuora: haahka (Kuopio), mandariinisorsa (Varkaus), amerikanhaapana (Kuopio) ja morsiosorsa (Rautalampi). Toukokuussa löytyi vielä toinen amerikanhaapana ja kuun lopussa Maaningalta niittysuohaukka. Syksyn harvinaisuksista päällimmäiseksi mieleen jäivät elokuisen virtävästäräkki (Siilinjärvi) ja lokakuun kaksi merisirriä (Kuopio ja Iisalmi).

Maaliskuussa Suonenjoelta kuolleena löytynyt pikkuruokki aloitti rarivuoden 2005. Huhtikuussa vuorihempvoja ja tunturikiuruja pysähteli muutolla normaalia enemmän ja siperiantaviristeymä hämmästytti Maaningalla. Kesän kovin oli maakunnan kuudes viirusirkkalintu (Siilinjärvi), syksyä piristivät kolme taigauunilintua, harjakoskelon yllättävä vierailu Varkauksen, muuttava jääkuikkalaji Siilinjärvellä, myöhäinen leveäpyrstökuihu (Rautalampi) sekä joulukuussa näkyville putkahtaneet pikku-uikut. Vuosi jäänee aikakirjoihin kuitenkin pedon vuotena: keisarikotka järkytti mielenrauhaa huhtikuun lopussa, haara-haukkoja havaittiin vuoden aikana kolme, arosuohaukkoja ja sirosoita yhteensä kahdeksan sekä elokuun ennätysinvaasion ansiosta punajalkahaukkojakin vähintään neljä yksilöä.

Pikkujoutsen *Cygnus columbianus*

2002: 1.10. Sii Musti 1 ad m SW laulujoutsenparvessa (Pertti Renvall, Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen). **2003:** 7.10. Kuo Ritisenlahti 1 ad p laulujoutsenparvessa (Marko Kelo ym.), 14.10. Sii Vehkamäki 2 ad m WSW laulujoutsenparvessa (Markku Ukkonen, Jaakko Kettunen, Juha Koponen & Ilkka Markkanen). **2004:** 8.–16.4. Vrk Ruokojärvi 1 ad p (Osmo Huupponen ym.), 17.4. Sii Vehkamäki 1 ad m SE laulujoutsenen kanssa

(Markku Ukkonen & Erkki Björk), 28.4. Iis Itikka 1 ad p (Kai Jäderholm), 2.10. Kuo Puutosalmi 1 ad m SW laulujoutsenparvessa (Pertti Renvall ym.), 17.–25.10. Rau Rastunsuo 1 (1kv) p suuressa laulujoutsenparvessa (Kauko Siikström, Jorma Knuutinen, Ari Tossavainen ym.).

Lyhytnokkahanhi *Anser brachyrhynchus*

Harvinainen, mutta nykyisin säännöllinen vieras huhtikuun lopun metsähanhiparvissa Maaningalla ja Rautalammilla, usein Riistavedelläkin. Myös syyshavainnot näyttävät olevan vakiintumassa. Vuosittain 3–4 havaintoa 4–6 yksilöstä. **2002:** 14.4. Kuo Riistavesi, Keskimmainen 2 p (Jaakko Kettunen & Heikki Kotilainen), 20.–25.4. Maa Kinnulanlahti, Lapinjärvet 2 p (Markku Ukkonen, Ilkka Markkanen, Mirja Ukkonen ym.), 21.–25.4. Rau Rastunsuo 2 p (Timo Filipoff, Risto Kannisto, Marko Kelo, Jorma Knuutinen, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Kauko Siikström & Teuvo Vepsäläinen).

2003: Kuo Riistavesi, Keskimmainen: 20.4. 1 p metsähanhiparvessa (Timo Filipoff, Petri Sallinen ym.), 25.–27.4. a3 p metsähanhiparvessa (Pertti Renvall ym.) – suurin Pohjois-Savossa havaittu lyhytnokkahanhiparvi, mahdollisesti sama parvi 3.5. a3 lask p (Raimo Hämäläinen, Jorma Kelo, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 20.9. Sii Vehkamäki 1 m SW metsähanhiparvessa (a80) (Pertti Renvall, Jaakko Kettunen, Riitta Suhonen & Markku Ukkonen).

2004: 19.4. Sii Ahmon pellos 2 m NE metsähanhiparvessa (a2) (Markku Ukkonen), 26.4. Maa Kinnulanlahti 1 p metsähanhiparvessa (Pertti Renvall & Jaakko Kettunen), 20.9. Sii Musti 2 m SW metsähanhiparvessa (a17) (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 24.4. Maa Patalahti 1 kiert, lähti E metsähanhiparvessa (a4) (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 24.4. Sii Vehkamäki 1 m NNW metsähanhiparvessa (a10) (Markku Ukkonen) – kellonajan perusteella eri yksilöitä, 18.–21.5. Suo Pappilanpellos 1 p (Ari Tossavainen ym.; valokuva), 16.10. Sii Vehkamäki 1 m SW metsähanhiparvessa (a30) (Markku Ukkonen, Juhani Rissanen, Juha Koponen & Armi Riikonen) – 5. syyshavainto Pohjois-Savosta. Joroisten Pasalasta, himpun verran Kuikan toimialueen eteläpuolelta, löytyi 25.9. kuollut (ammuttu) lyhytnokkahanhi. Yksilö tallennettiin Kuopion luonnontieteellisen museon kokoelmiin.

Merihanhi *Anser anser*

2002: 11.4. Nil Vuotjärvi 1 p (Juha Väätäinen), 14.4. Vrk Lehtoniemi 1 m (Osmo Huupponen), sama Vrk Pitkälänniemi 1 m NE (Ilkka Markkanen, Pertti Renvall &

Riitta Suhonen), 18.–22.4. Maa Kinnulanlahti, Pieni Lapinjärvi 1 p (Pertti Mustakallio, Juhani Rissanen, Markku Ukkonen ym.), 20.4. Sii Vehkamäki 1 m N (Erkki Björk, Juhani Rissanen & Markku Ukkonen), 21.4. Maa Vianta, Patajärvi 1 m (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2003: 16.4. Rau Rastunsuo, Junnon pellos 1 p (Kauko Siikström), 3.5. Kuo Riistavesi, Keskimmainen 1 m N (Jorma Kelo, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2004: 15.4. Kuo Siikaniemi 1 m (Erkki Björk), 16.–17.4. Rau Rastunsuo 1 p (Kauko Siikström ym.), 20.4. Maa Lapinjärvi, Lapinranta 1 p (Raimo Hämäläinen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 3.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 hetken p (Risto Kannisto, Kauko Peiponen, Jouko Pirppu, Hannu Siikavirta, Esko Vesanen ym.), 14.4. Kuo Itkonniemi 1 m N (Heikki Kotilainen), 17.–24.4. Maa Vianta, Kytöranta – Patajärvi enimmillään 3 p (Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki ym.), 17.4. Maa Vesajoki 1 p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 20.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 m (Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen & Esko Vesanen), 27.4. Iis Itikka 1 p (Tarmo Huttunen), 17.5. Maa Vesajoki 1 p (Martti Damstén & Aimo Hartikainen).

Ristisorsa *Tadorna tadorna*

2002: 5.5. Maa Patalahti 2 p (Pentti Runko), 14.5. Rau Rastunsuo 1 kn hetken p (Kauko Siikström). **2003:** 3.5. Kuo Riistavesi, Keskimmainen 1 n hetken p nous N (Pertti Renvall, Juha Poutanen, Jorma Kelo, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki & Riitta Suhonen).

2004: 14.–17.4. Kuo Riistavesi, Keskimmainen 1 n p (Pekka Halme ym.), 1.5. Kuo Puutosalmi 3 p (Mikael Peräkylä), 20.5. Sii Raasio 1 k p (Eeva Uotila, Jyrki Uotila & Timo Kanninen).

2005: 6.4. Vrk Lehtoniemi 1 hetken p (Liisa Tolvanen & Timo Immonen). Vuodelta **2001** yksi havainto lisää: 29.4. Nil Meijerinlahti 1 p (Pertti Hartikainen).

Mandariinisorsa *Aix galericulata*

Kategoria C

Pohjois-Savosta vain yksi aiempi havainto, nyt peräti kolme lisää: **2002:** 12.5. Pie Iso-Panka 1 jp k p (Seija Kärkkäinen, Tapio Kärkkäinen/Pertti Renvall; video), 14.5.–8.6. Nil Tahkovouri 1 jp k p (Pentti Hartikainen & Salme Hartikainen/Pertti Hartikainen).

2004: 14.4. Vrk Pirtinvirta 1 jp k p (Anne Nupponen, Marja Suhonen ym.; valokuva).

[Morsiosorsa *Aix sponsa*]

Kategoria E

Maakunnan 3. ja 4. havainto lajista, joka

on Suomessa varma tai lähes varma tarhakarkulainen.

2004: 24.4. Son Sukeva Matkusjoki 1 jp k p (Uolevi Skarén)

2005: 17.–21.4. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 jp k p (Esko Vesanen, Olli Korhonen, Hannu Kärkkäinen ym.; valokuva).

Amerikanhaapana *Anas americana*

2004: Vertaansa hakeva jenkkihaapanakavalkadi! 21.–25.4. Kuo Sotkanniemi, Pöksänlahti 1 jp k p (Asta Lähdesmäki ym.; valokuva), 5.5. Kuo Riistavesi, Keskimmainen 1 jp k p (Raimo Hämäläinen ym.), 6.5. Maa Kinnulanlahti, Lapinranta 1 jp k p (Jorma Kelo; valokuva). Järjestyksessään 2.–4. havainto Kuikan alueelta. Havainnot ovat RK:n hyväksymiä (Luoto ym. 2005). Toisin kuin RK tulkitsee, ne koskevat puku-tuntomerkkien perusteella kuitenkin vähintään kahta eri yksilöä. Varsinkin Pöksänlahden yksilö oli suosittu bongauskohde.

Harmaasorsa *Anas strepera*

Kevätesiihtymisen vakiintumassa. Maanngalla harmaasorsa pesinee vuosittain 1–3 parin voimin (vrt. Väänänen 2004).

2002: 21.4. Son Hirvolansaari 1 kn p (Kalevi Asikainen), 24.4. Suo Kimpanlampi 1 kn p (Risto Rikala), 30.4. Maa Lapinjärvet 1 k p (Markku Ukkonen), 1.5. Sii Raasio 1 kn p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 1.5. Maa Keskimmainen 1 k p (Marko Kelo, Eelis Rissanen & Juha Väätäinen), 4.5. Kuo Riistavesi, Keskimmainen 1 k p (Jorma Kelo ym.), 10.5. Maa Kinnulanlahti, Lapinjärvet 1 kn p (Veli-Matti Väänänen), 14.5. Maa Kinnulanlahti, Pieni Lapinjärvi 1 k p (Pentti Runko). Maaningalla pesi Väänänen (2004) tutkimusten mukaan 2 paria.

2003: 27.4. Maa Patajärvi 1 kn p (Pertti Renvall), 6.5. Nil Ranta-Sänkämäki, Mustalahti 1 kn p (Juhani Rissanen), Maa Lapinjärvet: 12.5. 1 kn p (Veli-Matti Väänänen), 22.5. 1 k p (Pentti Runko), 26.5. 1 kn + 1 k p, ilmeisesti 2 pesintää (Veli-Matti Väänänen).

2004: 16.–17.4. Vrk Lehtoniemi – Siitinselkä 1 kn p (Osmo Huupponen), 18.4. Maa Kinnulanlahti, Pieni-Lapinjärvi 1 kn p (Riitta Rajala ym.), 20.4.–10.5. Maa Vesajoki (- Lapinjärvet) 2 kn p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 28.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 kn p (Kauko Siikström), 4.5. Nil Palonurmi 1 k p (Pertti Hartikainen), 11.5. Maa Valkeinen 1 k p (Veli-Matti Väänänen), 24.5. Maa Keskimmainen 2 k p (Veli-Matti Väänänen). Väänänen (2004) tulkitsee Maaningan lintuvesien kannaksi kolme paria. Pitkästä aikaa myös syyshavainto: 20.8. Maa Patalahti 1 n-puk p (Asta Lähdesmäki).

2005: Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta: 28.4. 1 kn hetken p (Esko Vesanen), 3.5. 1 kn hetken p (Pekka Savolainen, Hannu Siikavirta, Kauko Siikström, Teuvo Vepsäläinen, Esko

Vesänen ym.), 7.5. 1 kn kierte (Teuvo Vepsäläinen & Esko Vesänen). 27.5. Sii Musti 1 k kierte (Pertti Renvall), 30.5. Sii Raasio 1 kn p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), Sii Musti: 21.–26.6. 1 kn p Anas-sekaparvesa (a330) (Pertti Renvall ym.), 31.7. 1 pep (+1kv) k p, 3.8. 1 n-puk p (Pertti Renvall). Viittaavatko Mustin ja Raasion altaiden kesähavainnot pesimisyhteyteen vai pelkästään sulkimiseen? Muualta yksi syyshavainto: 13.8. Maa Patalahti 1 n-puk p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

[Siperiantaviristeymä]

Anas formosa x
2005: 24.–25.4. Maa Lapinranta, Kapealahti 1 jp k p taviparvessa (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.). – Lähes kaikilta osin jp siperiantavikoinaan kaltainen yksilö, joka tulkittiin rinnansivujen valkoisten pystyjuovien puuttumisen vuoksi kuitenkin todennäköiseksi risteymäksi. RK:n lausunnonkaan mukaan havaintoa ei voi julkaista puhtaana siperiantavina.

Haahka *Somateria mollissima*

2004: 4.4. Kuo Puutossalmi 1 jp kn p avatun syväväylän ”ahtojäissä” (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.; valokuva). – Sisämaassa aina harvinaista herkkua, vasta 5. havainto Pohjois-Savosta (viimeksi 1998) ja 1. Kuopiosta. Maakunnan kaikki havainnot ovat keväältä, tämä on niistä varhaisin.

Allihaahka *Polysticta stelleri*

Edelleen varsin harvoin ja epäsäännöllisesti Pohjois-Savoon harhautuva läpimuuttaja, nyt kaksi kevähavaintoa:
2004: 8.5. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 jp k m (Jorma Knuutinen, Kauko Siikström & Ari Tossavainen)
2005: 18.5. Rva Ala-Luosta 1 jp k p (Lilja Korhonen/Pertti Hartikainen).

[Harjakoskelo *Mergus cucullatus*]

Kategoria D

2005: 23. ja 31.10. Vrk Joutenlahti 1 (+1kv) k p (Harri Miettinen, Markus Miettinen, Timo Immonen & Eino Repo; valokuva). – Seitsemäs havainto Suomesta ja uusi laji Pohjois-Savolle. Lajilla on todellista harhalupotentiaalia, mutta nykytietojen mukaan on perustellumpaa luokitella se Suomessa tarhakarkulaiseksi. Havainto on RK:n hyväksymä (Lindholm ym. 2006).

Peltopyy *Perdix perdix*

2003: 13.4. Iis Tervakangas 2 p (/Kari Bovellan). – Havainto liittyyne Ylä-Savon peltopyyistutuksiin. Lajin luonnonvaraisen kannan on tulkittu hävinneen Pohjois-Savosta (Toivanen & Ruokolainen 1999).

Viiriäinen *Coturnix coturnix*

2002: 17.6. Lep Lappi 1 Ä (Harri Miettinen & Markus Miettinen), 26.–29.6. Lep

Humalalahti 1 Ä (Aarne Hagman ym.).

2003: Varhainen: 28.5. Sii Jälä 1 Ä (Terho Hämäläinen), 16.6.–16.7. Sii/Lap Mikka 1 Ä (Markku Ukkonen ym.), 24.6. Sii Vehkasuo, Suolampi 1 Ä (Markku Ukkonen), sama toiselta paikalta 27.6. Maa Noro 1 Ä (Markku Ukkonen).

2004: 8.–16.6. Lep Itä-Saamainen, Piispara 1 Ä (Pertti Renvall).

Päivämäärälisäys vuoden 2000 havaintoon: 7.–8.7. Kuo Haminalahti 1 Ä (Ilkka Markkanen ym.).

Jääkuikka *Gavia adamsii*

2002: 8.10. Sii Siltsalmi 1 juv matalalla SSW (Markku Ukkonen). – Vasta 4. havainto Pohjois-Savosta, kaikki lajilleen määritetyt jääkuikat on havaittu lokakuussa.

Jääkuikka/amerikanjääkuikka *Gavia adamsii/immer*

2005: 23.10. Sii Vehkamäki 1 juv m S uuren kuikan kanssa (Markku Ukkonen, Jaako Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall).

Pikku-uikku *Tachybaptus ruficollis*

Totuttuun tapaan havaintoja lähes yksinomaan loppusyksyiltä tai talvelta. Vuosina 2002–04 normaalin niukka, sen sijaan joulukuussa 2005 havaintoja ennätysellisesti peräti n. 8 yksilöstä.

2002: 11.11.–30.12. Iis Paloisvirta 1 p (Pertti Kaarakainen, Markku Niiranen, Aaro Väänänen ym.) kuoli sulan jäädyttyä, 26.12.–27.2.2003 Iis Runni 1 p (Kimmo Kumpulainen, Jarmo Yliluoma ym.).

2003: 26.12.2002–27.2. Iis Runni 1 p (Kimmo Kumpulainen, Jarmo Yliluoma ym.), 28.9.–6.10. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 p (Kauko Siikström, Eila Karki, Jorma Knuutinen ym.), 13.11. Son Hirvolansaari 1 p (Kalevi Asikainen).

2004: 2.–7.10. Sii Raasio 1 p (Marko Kelo, Tommi Kekäläinen, Aaro Väänänen ym.), 27.11.–6.12. Rau Toholahti 1 p (Teuvo Vepsäläinen ym.).

2005: 16.1. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 p (Esko Vesänen), 2.–3.12. Sii Siilinjoki 1 tp p (Eelis Rissanen, Matti Saarela ym.), 2.12. Suo Harjunniemi, Suonteonselkä 1 tp p (Hannu Kärkkäinen), Vrk Tyyskä, Pirtinvirta: 9.12. 1 p, 26.12. lähtien 2 p pitkälle keväeseen 2006 (Timo Immonen, Harri Miettinen, Markus Miettinen, Teemu Paavola, Sari Pöllänen, Hannu Räsänen ym.), 11.12. Iis Neulalampi 1 p, löytyi jäältä, otettiin hoitoon (Pertti Kaarakainen), 11.12. Rau Iisvesi, Etelä-Saikari 1 p (Tuomo Jalkanen), 11.12. lähtien Suo Keskusta, Rautatiesilta – Kruunussilta 1 p (Ari Tossavainen, Kaarlo Tossavainen ym.), 25.12. Kar Savikoski 1 p kosken alaravannossa (Jyrki Pynnönen).

Paikkakorjaus vuoden

2001 havaintoon: 7.–14.10. Kuo Hirvilahti,

Hiihtari 1 Än p (Lauri Hallikainen ym.).

Jalohaikara *Egretta alba*

26.12.2003–15.3.2004 Sii Aappola, Pöljänjoki – Lap Mikka, Mikkajärvi 1 p (Markku Ukkonen, Leena Väänänen, Pekka Hyttinen ym.; valokuva).

Kolmas jalohaikarahavainto Pohjois-Savosta ja ensimmäinen Suomessa tammi–helmikuussa havaittu yksilö. Valtakunnan sensaatiotalvehtija, joka sai etenkin kuukausibongareiden punteihin vipinää ja myös laajalti palstatilaa lehtien sivuilla. Pöljäksi ristitty haikara ilmestyi syysmuuttonsa päätteeksi joulun aikoihin (paikallisten asukkaiden mukaan n. 23.12.) Pöljänjoelle, jossa kalasteli rantaluhdalla menestyksekkäästi pakkasten kiristymiseen ja luhdan jäätymiseen asti. Se siirtyi n. 7.1. Mikkajärvelle, jossa viihtyi maaliskuuhun asti järven itäpäähän pikkuruisen (2–4 m²) sulan äärellä. Sula pysyy lähteisen pohjan ansiosta auki läpi talven ja houkuttelee siksi myös runsaasti järven happikadosta kärsiviä kaloja. Varsinkin leudompina päivinä haikara vieraili myös Pöljänjoella.

Pöljä selväsi ilmeisen hyvin lopulta leudohkoksi jääneestä talvesta. Selviytymistä saattoi tosin edesauttaa paikallisen talvikalastajan säännölliset kalatoimitukset Mikkajärven sulaan. Haikara lähti kevätkuutolle (etelään?) ilmeisesti 16.3., sillä viimeinen havainto (edelleen hyväkuntoisesta linnusta) tehtiin illansuussa 15.3. Pöljä jatkoi seikkailuaan mahdollisesti muualla Suomessa, sillä 18.3. Hämeenlinnaan ilmestyi yllättäen jalohaikara, siitä tie jatkui mahdollisesti Kaskisille, josta löytyi 24.3. ”poikkeuksellisen varhainen” jalohaikara...

Mustahaikara *Ciconia nigra*

2002: 12.8. Rau Kerkonkoski, Koipiniemi a5 juv p, ainakin kahdella vihreä värirengas (Kauko Siikström). Kuudes havainto Pohjois-Savosta. Myös Satakunnassa havaittiin elokuussa 2002 mustahaikaraparvi.

Kattohaikara *Ciconia ciconia*

Pieniä parvia tai yksinäisiä tunnustelijoita havaitaan Pohjois-Savossakin lähes vuosittain, etenkin toukokuussa ja poikkeuksetta vain lämpimien eteläisten – kaakkoisten tuulten saatelemena. Kesähavainnot ovat tiukemmassa ja syyshavainnot jo poikkeuksellisia.

2002: 3.–5.5. Kuo Riistavesi, Hietaanpohja a4 p (Jouko Tuovinen ym.), 16.5. Kuo Jännevirta 1 p (Pekka Miettinen), 14.6. Maa Lapinjärvi a6 p (Pentti Runko), sama parvi Sii Koivusaari a6 p (E. Ylönen/Utis-Jousi), 5.7. Sii Jälä 1 kierte (Markku Ukkonen). Vertailun vuoksi havainnot Joroisista: 22.4. Pasala 1 p, 12.6. Kaitainen 1 p (Eino Repo), 14.6. lentokenttä 3 p (Hannu Räsänen), 14.8. lentokenttä 2 p (Hannu Räsänen).

2003: 11.5. Maa Mustavirta a4 m (Jukka Hujala), 12.5. Lep Poijinpelto, Vanhalaadonniitty 1 p (Juha Markkanen, Pertti Renvall ym.), 13.5. Vrk Ruokojärvi 1 m S (Osmo Huupponen), 13.5. Vrk Vattuvuori 1 m S (Timo Immonen & Markus Miettinen), 13.5. Rau Pukkiharju, Hännilä 2 p (Jorma Knuutinen, Kauko Siikström ym.), 14.5. Kuo Riistavesi, Riistakoski a3 p (Eino Parviainen/Pertti Renvall), 15.5. Suo Harjakangas 2 p (Pirjo Helenius & Jorma Knuutinen), 17.5. Vie Salahmi, Kulvemäki 1 p (/Kai Jäderholm), 22.5. Kuo Riistavesi Ruunaoja 1 p (Pekka Pitkänen/Ilkka Markkanen), 29.5. Iis Nieminen a6 p (Jukka Hujala ym.).

2004: 2.5. Sii Jälä a5 p, nous m N (Terho Hämäläinen), saman parven pääjoukko Sii Ahmo a4 m N (Eelis Rissanen), 3.5. Iis Lappetelä 5 p (Kai Jäderholm), 3.–4.5. Lap Nerkoo a10 p (Kai Jäderholm, Jarmo Yliluoma ym.), 30.–31.5. Lap Martikkala, Sonnila 1 p (Armi Riikonen ym.).

Haarahaukka *Milvus migrans*

Vuosittaisissa havaintomäärissä ei ole tapahtunut viime vuosikymmeninä oleellisiä muutoksia. Viime vuosien havainnot elo–syyskuun vaihteesta kertonevat (retkeilyaktiivisuuden ohella) syysliikjednän todellisesta ajoittumisesta.

2003: 18.6. Sii Jälä 1 m NW (Terho Hämäläinen), 31.8. Kuo Puutossalmi 1 ad hitaasti valuen S (Pertti Renvall).

2004: 22.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 kierte (Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen, Esko Vesänen, Eila Karki & Jorma Knuutinen), 29.8. Sii Raasio 1 ad S (Markku Ukkonen).

2005: 14.5. Maa Tavinsalmen pelto 1 hiltalleen NW (Riitta Suhonen, Jaako Kettunen & Pertti Renvall), 13.8. Sii Musti 1 m NW (Jaako Kettunen & Ilkka Markkanen), hetkeä myöhemmin sama Lap Nerkoo 1 m (Jared Clarke), 1.9. Vrk Ruokojärvi 1 m S (Harri Miettinen), myöhäisin syyshavainto.

Arosuohaukka *Circus macrourus*

Havaintojen määrä Suomessa vaihtelee paljon vuosittain. Suunta on kuitenkin nousujohtainen, havainnot ovat vähitellen lisääntyneet koko maassa. Laji havaitaan Pohjois-Savossakin nykyisin vuosittain. Vuosi 2005 oli kuikan alueella havaintomäärän positiivinen kehityskin huomioiden kuitenkin poikkeuksellisen hyvä ja saattaa jäädä pitkäksi aikaa ennätysellisenä yhdistyksen historiaan. Yhteensä havaittiin vähintään neljä arosuohaukkaa ja lisäksi neljä sirosuota.

2002: 6.9. Sii Toivala 1 (1kv) kierte (Heikki Kotilainen). – Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2003; RK tarkasti vuoden 2006 loppuun asti kaikki muut kuin +2kv koiraat).

2003: 14.5. Son Sukeva 1 (+2kv) k p (Kimmo Kumpulainen).

2004: 3.5. Maa Patalahti 1 (+2kv) k saalisteli hetken p, jatkoi matalalla WNW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 17.5. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 (+2kv) k saalistellen NW (Kauko Siikström), mahdollisesti sama 11.6. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 (+2kv) saalisteleva k p (Pertti Renvall & Jaako Kettunen), 13.8. Maa Keskimmäinen, Peräsuontie 1 (1kv) saalisteli p, lähti E (Pertti Renvall & Riitta Suhonen) – valtakunnallisestikin keskimääräistä ”varhaisempi” nuori yksilö, 24.8. Sii Raasio 1 (2kv) k matalalla S (Pertti Renvall). – Jälkimmäiset kaksi havaintoa ovat RK:n hyväksymiä (Lindholm ym. 2006).

Niittysuohaukka *Circus pygarcus*

Arosuohaukkaa harvinaisempi vierailija Pohjois-Savossa. Vuosilta 2002–05 vain yksi havainto, joka on vasta maakunnan viides.

2004: 25.5. Maa Varpasmaa, Mykkälänlahti 1 (+3kv) n p, löytyi huonokuntoisena, otettiin hoitoon, rengastettiin ja vapautettiin 2.6. löytöpaikalle (Janne Taskinen; valokuva). Tapauksesta on julkaistu erillinen tiedonanto (Taskinen 2004).

Aro-/niittysuohaukka

Circus macrourus/pygarcus

2004: 8.5. Lap Linnansalmi 1 (2kv) n-puk kierte (Eelis Rissanen, Timo Filipoff, Marko Kelo, Armi Riikonen & Petri Sallinen).

2005: 30.4. Maa Lapinranta 1 (2kv) matalalla NE (Markku Ukkonen, Riitta Rajala & Mikael Rytönen) ja ilmeisesti sama 4.5. 1 (2kv) kierte (Eelis Rissanen), 24.6. Kei Hetejärvi 1 n-puk N (Pertti Renvall, Jaako Kettunen & Riitta Suhonen), 10.9. Kuo Silmäsuu 1 (1kv) m SW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen). 19.9. Nil Pajulahti 1 n-puk p (Juhani Rissanen).

Pikkukiljukurkku *Aquila pomarina*

Ensimmäinen havainto Pohjois-Savosta, vaikkakin jo monen stajarin odottelemalla maakunnan linnustoon:

2003: 21.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 subad/ad m NW klo 14.28–14.40 (Pertti Renvall, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki & Riitta Suhonen). – Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2004), ja siitä on aiemmin julkaistu erillinen tiedonanto (Renvall 2004). Pikkukiljukurkkan Suomen vierailut näyttävät päättyvän useimmiten etelärannikolle ja lopulta Kymenlaaksoon (esim. Ilomäki 2005), missä lajia havaitaan mm. rannikon johtolinjavaikutuksen vuoksi huomattavasti enemmän ja pienemmällä vaivalla kuin sisämaassa. Havaintojen vähyteen Pohjois-Savossa vaikuttaa maantieteellisen sijainnin ja johtolinjojen puuttumisen ohella varmasti myös varsin vähäinen stajausaktiivisuus esim. toukokuussa.

Kiljukurkku *Aquila clanga*

2003: 25.8. Kuo Länsi-Puijo 1 subad E (Heikki Kotilainen). – Pohjois-Savon 5. havainto lajilleen määritetystä kiljukurkuksesta. Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2004).

Kiljukurkku/pikkukiljukurkku

Aquila clanga/pomarina

2005: 31.5. Ves Ahveninen 1 N (Frans Silvenius). – Havainto saattaa liittyä Viitasaaressen Heinä-Suvannolla viihtyneen kiljukurkkan liikkeisiin.

Keisarikoturkku *Aquila heliaca*

2005: 27.4. Sii Vehkamäki 1 (2kv) m NW klo 14.27–14.35 (Pertti Renvall & Jaako Kettunen). – Havainto on RK:n hyväksymä (Lindholm ym. 2006).

Ällikällä lyönyt avaus unohtumattomalle raripetovuodelle 2005, 7. keisarikoturkkuhavainto Suomesta ja yllättävä uusi laji Pohjois-Savolle! Parikkalan Siikalahdella havaittiin samana päivänä klo 10.25–10.30 keisarikoturkku m NNW (Esa Sojamo & Topi Mäkinen; Lindholm ym. 2006). Vehkamäki sijaitsee n. 180 km Siikalahdelta NW, tuuli oli myötäinen ja päivän petohavaintojen perusteella mm. huikeisiin liitoihin oivallinen. RK tulkitsikin havaintojen koskevan todennäköisesti samaa yksilöä, jonka matkanopeudeksi saadaan näin ollen 45 km/h, joka on vällinneella kelillä ”liito-ominaisuuksilla varustetulle” isolle kotkalle varsin mahdollinen lukema.

Maakoturkku *Aquila chrysaetos*

Nuoria ja esiaikuisia maakotkia havaitaan säännöllisesti läpimuuttajina Pohjois-Savossa, keväällä eniten maalīs–huhtikuussa, syksyllä etenkin lokakuussa. Vuosien 2002–05 kotkista puolet havaittiin lokakuussa. Vuosittain havaittiin 9–21 yksilöä. AHK tarkastaa havainnot vanhoista ja illään määrittämistä yksilöistä. Vuosilta 2002–05 hyväksyttiin vain yksi havainto ad-pukuisesta yksilöstä. Syksyllä 2003 pohjoistuuliset kotkaketit antoivat odottaa itseään normaalia pidempään. Päämuuttopäivänä 14.10. kotkahanat aukesivat ja Sii Vehkamäellä päästiin todistamaan 7 maakotkan ennätysmuuttoa. Päivän kotkasummaksi saatiin niin ikään ennätyselliset 13 yksilöä, sillä myös merikotkat olivat liikkeellä. Kotkamutto repesi 14.–15.10. myös muualla maassamme, sillä 15.10. nautiskeltiin esim. Virolahden Klamilassa peräti 46 maakotkan päiväsummasta (Pöyhönen 2004).

2002: 6.3. Nil Pajuniemi 1 imm m N (Tapio Korhonen), 12.5. Maa Salmenniemi 1 subad m W (Marja Mustakallio, Pekka Mustakallio & Petteri Mustakallio), 2.6. Maa Patajärvi 1 p (Pekka Mustakallio & Petteri Mustakallio).

26.9. Sii Ahmon pelto 1 subad S (Markku Ukkonen), 4.10. Sii Kemira 1 subad NW/

WSW (Markku Ukkonen), 5.10. Sii Vehkamäki 1 (1kv) SE (Erkki Björk, Pertti Renvall & Markku Ukkonen), Kar Kuivaniemi 1 juv m SE/E (Timo Perätie), 18.10. Rau Niinivesi 1 subad m S (Jari Poikolainen), 22.11. Kuo Neulalahti 1 ad m S (Marko Kelo).

2003: 7.1. Iis Peltomäki, kaatopaikka 1 p (Esko Tolppanen, Pertti Kaarakainen, Markku Niiranen & Aaro Väänänen), 3.2. Kaa kirkonkylä 1 fl NE (Harri Hölttä), 18.3. Rau Pakarila, Kierinniemi 1 (3kv) m (Pauli Järvinen), 19.3. Kaa Karsikkovaara 1 fl kiert (Seppo Räsänen), 28.3. Suo Levä 1 fl m (Hannu Siikavirta), 21.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 subad m NE (Asta Lähdemäki, Lassi Lähdemäki, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 22.4. Nil Palonurmi 1 imm m (Pertti Hartikainen), 25.4. Rau Vaajasalmi 1 subad m (Risto Kannisto & Esko Vesänen). 4.10. Lap Nerkoon kanaava a2 (1kv) m SW (Juha Koponen & Armi Riikonen), Kuo Puutossalmi 1 (1kv) m S (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 14.10. Sii Vehkamäki 7 (5a; 4 juv, 1 subad, 2 imm) m S-SE (Markku Ukkonen, Jaakko Kettunen, Juha Koponen, Ilkka Markkanen, Eelis Rissanen & Riitta Suhonen), 18.10. Sii Siltasalmi 1 imm SSW (Markku Ukkonen), 26.10. Sii Siltasalmi 1 juv SW (Markku Ukkonen), Kuo Puutossalmi 1 (1kv) m SW (Pertti Renvall).

2004: 17.2. Iis Ohenmäki 1 imm E (Matti Rytönen), 5.3. Sii Ahmon pelot 1 imm NW (Markku Ukkonen), 17.3. Rau Vaajasalmi 1 imm m NNE (Jorma Knuutinen & Teuvo Vepsäläinen), 26.3. Kuo Puutossalmi 1 juv m NW (Jorma Kelo), 16.4. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 subad m NE (Lassi Lähdemäki, Asta Lähdemäki, Ilkka Markkanen, Mikko Pärssinen & Pertti Renvall), 17.4. Nil Palonurmi 1 fl N (Pertti Hartikainen), 22.4. Rau Vaajasalmi 1 imm m (Esko Vesänen), 2.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 subad m N (Pertti Renvall & Riitta Suhonen). 9.10. Sii Vehkamäki a2 juv m SE (Markku Ukkonen ym.), 10.10. Kuo Puutossalmi 1 imm m SW (Niklas Åberg ym.), Sii Ahmo 3 (2a; 1 subad, 2 imm) m SSW (Markku Ukkonen), 19.10. Kuo Puutossalmi 1 subad m SE (Pertti Renvall), 29.10. Kuo Silmäsuo 1 juv p (Jyrki Uotila), 31.10. Sii Siltasalmi 1 (1kv) m SE/S (Markku Ukkonen), 27.11. Iis Viitaa 1 (Jouko Pulkka).

2005: 2.4. Vrk Ruokojärvi 1 (2kv) m (Jouni Markkanen, Markus Miettinen), 8.4. Rau Vaajasalmi 1 imm m N (Esko Vesänen), 9.4. Maa Lapinranta 1 subad m N (Asta Lähdemäki, Lassi Lähdemäki & Mikko Pärssinen), 12.4. Vrk Ruokojärvi 1 (2–3 kv) m N (Kuutti Korhonen), 13.4. Rau Vaajasalmi 1 subad/ad SW (Helena Rönkä & Risto Rönkä), 14.4. Sii Jälä 1 subad N (Asta Lähdemäki & Suoma Virnes), 15.4. Vrk Ruokojärvi 1 imm p (Sari Pöllänen), 20.4. Rau Vaajasalmi 1 (1kv) m SE

(Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen & Esko Vesänen), 15.5. Kei Lappakylä 1 juv m N (Aino Kananen & Unto Niva). 26.9. Rau Ala-Tiilikka, Suurusuo 1 imm p (Jorma Tuomainen), 15.10. Kuo Neulamäki 1 subad m SSW (Aimo Hartikainen & Pertti Renvall), 16.10. Ter Haapamäki 1 (5–6kv) m S (Tuomo Jalkanen & Anneli Talja), Rau Rastunsuo 1 m SW (Esko Vesänen), Kuo Neulamäki 1 subad m SSW (Mikko Pärssinen & Pertti Renvall), 18.10. Sii Vehkamäki 1 fl m SSW (Erkki Björk, Ilkka Markkanen, Juhani Rissanen & Markku Ukkonen), 23.10. Sii Vehkamäki 2 (2a; 1kv + fl) m SE (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall & Markku Ukkonen), 31.10. Rau Kiesimä 1 (1kv) m SE (Kauko Siikström), 20.11. Nil Mustalahti 1 juv W (Juhani Rissanen).

Punajalkahaukka *Falco vespertinus*

2004: 28.5. Sii Jälä 1 ad k matalalla NE (Terho Hämäläinen), 18.6. Kiu Luupuvi, Välijärvi 1 ad k kiert (Timo Perätie).

2005: 7.–8.7. Rau Vaajasalmi, Nokisenkoski 1 ad k p (Kauko Siikström ym.), mahdollisesti sama 2.8. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 k p (Esko Vesänen), 27.8. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 (1kv) hetken p, jatko E (Riitta Suhonen, Menni Renvall & Pertti Renvall), 31.8. Sii Vehkamäki 2 (2a) 1kv m SSE (Ilkka Markkanen, Jaakko Kettunen & Pertti Renvall). Elo–syyskuussa 2005 Suomessa koettiin kaikkien aikojen punajalkahaukainvaasio (esim. Leivo 2005, Ilomäki 2006). Invaasion huippu ajoittui koko maan havaintojen perusteella viikonlopulle 26.–28.8. Kokonaisyksilömäärä jää arvoitukseksi, mutta yhteensä maassamme lieene vierailut tuoloin satoja vespereita. Pelkästään Kymenlaaksossa havaittiin toista sataa punajalkahaukkaa (Ilomäki 2006), ja Leivon (2005) arvion mukaan syksyn summa Suomesta oli n. 350 yksilöä. Langoilla istuskelemassa ja peltoaukeilla saalitelemassa havaittiin parhaimmillaan varsin mukavia kerääntymä/ pieniä parvia, suurimmissa peräti 7–9 yksilöä(!).

Vaikka suurin osa haukoista jäi Kaakkois-Suomeen ja etelärannikolle ja poistui maastamme varsin nopeasti, myös Pohjois-Savo sai 27.–31.8. osansa tästä poikkeuksellisesta ilmiöstä. Pari invaasiota edeltävää viikkoa vallinneen lämpimän ja kuivan itäisen – kaakkoisen virtauksen sekä ylipäänsä sään ratkaisevaa vaikutusta tänäkin huikkeen näytelmän ”nousulle ja tuholle” on pohtinut Koistinen (2006).

Muuttohaukka *Falco peregrinus*

Edelleen ilahduttavasti havaintoja, 6–10 yksilöstä vuosittain.

2002: 20.3. Nil Ranta-Sänkämäki 1 ad N (Juhani Rissanen) – ensimmäinen maaliskuinen havainto Pohjois-Savosta ja huikkea

saapumisennätys! Poikkeuksellisen varhaisen ajankohdan vuoksi AHK on tarkastanut havainnon. Muut havainnot: 13.4. Maa Pyssymäki 1 ad m (Eelis Rissanen), 6.5. Rau Tyyrinvuori 1 m NW (Raimo Hytönen), 3.8. Maa Kinnulanlahti 1 ad p (Aimo Hartikainen & Heikki Kotilainen), 22.–23.8. Sii Raasio 1 ad p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 5.9. Kuo Silmäsuo a2 m S (Jorma Kelo), 14.9. Sii Vehkamäki – Kuo Jänneniemi 1 (1kv) p (Ilkka Markkanen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 15.9. Sii Vehkamäki 1 ad m SW (Markku Ukkonen), Kuo Haminalahti 1 p (Heikki Kotilainen & Eelis Rissanen).

2003: 16.4. Sii Ahmon pelot 1 ad N (Markku Ukkonen), 17.4. Rau Vaajasalmi 1 ad m (Matias Järvinen, Pauli Järvinen, Martti Linkola & Esko Vesänen), 26.4. Sii Musti 1 ad p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 4.5. Suo Suontee 1 p (Jari Julkunen, Juha Julkunen, Markus Miettinen & Kalle Simonen), 7.5. Sii Aappola 1 (2kv) p (Markku Ukkonen), 11.5. Vrk Ruokojärvi 1 ad kiert (Markus Miettinen), 20.9. Lap Rommekonmäki 1 (1kv) m S (Juha Koponen), 4.10. Kuo Puutossalmi 1 (1kv) m SSW (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2004: 19.4. Sii Ahmon pelot 1 ad p, lähti NE (Markku Ukkonen), 28.4. Maa Patalahti 1 ad SSW (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall), 3.5. Maa Lapinranta 1 ad p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 17.–31.8. Sii Musti 1 ad p (Pertti Renvall ym.), 8.9. Sii Vehkamäki 1 ad m S (Pertti Renvall), 22.9. Kuo Puutossalmi 1 (1kv) m SSW (Pertti Renvall), 26.9. Kuo Puutossalmi 1 ad m SSW (Pertti Renvall), 29.9. Maa Lapinjärvet 1 m (Martti Damstén & Aimo Hartikainen).

2005: 10.4. Lap Linnansalmi 1 ad k m N (Juha Koponen & Armi Riikonen), 8.5. Sii Ahmon pelot 1 ad N (Markku Ukkonen), 18.5. Rau Etelä-Konnevesi 1 m N (Esko Vesänen), 10.9. Sii Musti 1 juv p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ym.), 18.–19.9. Rau Rastunsuo 1 juv p (Kauko Siikström & Esko Vesänen), 1.10. Kuo Puutossalmi 1 juv m S (Aimo Hartikainen ym.).

Pikkuhuitti *Porzana parva*

2002: 8.–20.5. Vrk Ruokojärvi 1 k-Ä p (Osmo Huupponen, Harri Miettinen, Markus Miettinen ym.). – Pohjois-Savon 8. havainto, edellisestä havainnosta (1986) olikin ehtinyt kulua jo 16 vuotta. Vuosi 2002 oli Suomessa hyvä, joskaan ei vielä ennätyskellinen pikkuhuittivuosi, mm. Parikkala, Siikalahti 5 Å (Rissanen ym. 2004).

Liejukana *Gallinula chloropus*

Havainnot tutun tiukassa. Pesintöjä ei todettu, joskin Nilsian havainto vuodelta 2003 viittaa reiviiriä tositaroituksella ylläpitäneeseen koiraaaseen.

2002: 27.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1

ad p (Riitta Suhonen, Menni Renvall, Pertti Renvall ym.)

2003: 18.–19.4. Lap kirkonkylä 1 p (Reino Kaján, Seppo Pulkkinen ym.), 20.5.–7.6. Nil Palonurmi 1 Än (Pertti Hartikainen).

2004: 14.4. Vrk Pirtinvirta 1 ad p (Anne Nupponen, Marja Suonen ym. F).

2005: 28.4. Vrk Ruokojärvi 1 Ä (Jouni Markkanen & Markus Miettinen), 6.5. Maa Tavinsalmi, Salmenniemi 1 p (Marja Mustakallio & Petteri Mustakallio).

Keräkurmitsa *Charadrius morinellus*

Normaaliin tapaan ei syyshavaintoja, kevät-havaintojakin vain yhdeltä vuodelta.

2005: 20.5. Sii Jälä a17 p (Jaakko Kettunen & Petteri Mustakallio), 23.5. Suo Käpylä, taimitarha 1 p (Risto Rikala), 11.6. Rau Rastunsuo, Junnon pelot 1 p (Esko Vesänen) – ensimmäinen kesäkuinen havainto Pohjois-Savosta!

Isosirri *Calidris canutus*

2002: 3.7. Sii Raasio 4 p (Jyrki Pynnönen, Eelis Rissanen & Markku Ukkonen), 9.8. Sii Raasio 1 juv p (Markku Ukkonen), 2.9. Sii Musti a4 juv p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 11.–14.9. Sii Musti 2 juv p (Markku Ukkonen ym.)

2003: Havaintoja vain Sii Mustilta, jonne heinä–elokuun ukkoskuurot ja vastatuulet pudottivat poikkeuksellisen mukavasti muuttoarvia: 19.7. 12 ad (2a) hetken p nous SSW, 27.7. 24 (3a) p + m (Pertti Renvall), 28.7. 9 (2a) ad p + m (Markku Ukkonen, Aarne Hagman ym.), 6.8. Sii Musti 1 p (Juha Koponen & Armi Riikonen), 8.8. a2 ad p nous N, 14.8. 1 juv p, 20.–21.8. a13 ad p (Pertti Renvall ym.), 22.–23.8. 8 ad p (Markku Ukkonen, Aimo Hartikainen), 26.8. 1 p nous m (Ilkka Markkanen & Jaakko Kettunen), 1.9. 1 p (Asta Lähdemäki & Jyrki Uotila), 3.9. 1 juv p, 4.9. a3 juv p (Pertti Renvall), 5.–6.9. 1 juv p (Sampo Laukkanen & Markku Ukkonen).

2004: Havaintoja vain Sii Mustilta: 10.7. 1 ad p (Mikael Peräkylä), 26.7. 1 ad p (Antero Liimatainen), 6.–9.8. 1 ad p (Markku Ukkonen, Anne Rissanen, Eelis Rissanen, Eve Rissanen ym.), 20.8. 1 ad p (Markku Ukkonen), 28.8. 1 ad p (Jaakko Kettunen & Riitta Rajala), 3.9. 2 (1ad 1juv) p (Markku Ukkonen), 4.9. 6 (1ad 5juv) p (Aimo Hartikainen & Juha Koponen), 7.–10.9. a2 juv p (Pertti Renvall ym.), 13.–14.9. 1 juv p (Jyrki Uotila ym.), 15.9. a30 p nous NW (Jorma Kelo & Niklas Åberg), 18.9. 1 p (Jaakko Kettunen & Asta Lähdemäki).

2005: Yllättäen kaksi kevät-havaintoa: 1.–2.6. Sii Musti 1 ad jp p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen ym.), 6.6. Sii Musti, Iso-musti 1 ad jp p nous m (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall). Syysmuutolta: 18.7. Sii Siltasalmi 4 ad m SW punakuiriparvessa (a230) (Markku Ukkonen), muut havainnot Sii Mustilta: 28.7. a7

ad p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Mikael Rytönen), 4.8. 2 ad p (Jaakko Kettunen ym.), 5.8. 3 ad p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen & Markku Ukkonen), 31.8. 1 p (Pertti Renvall), 2.9. 1 juv p (Markku Ukkonen).

Korjaus vuoden **2001** havaintotietoihin: 18.8. Sii Toivala, Kinnulanniemi 1 ad m SSW (Pertti Renvall).

Pulmussirri *Calidris alba*

Havaintoja vain syysmuutolta, lähinnä Mustin merenrantamaisilta lietteiltä.

2002: Havainnot Sii Mustilta: 29.7. 1 ad p (Markku Ukkonen), 9.9. 3 juv p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 11.9. 1 juv p (Markku Ukkonen), 14.9. 4 juv p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen & Ilkka Markkanen), 16.–17.9. 2 juv p (Pertti Renvall ym.), 18.9. 1 juv p (Markku Ukkonen), 23. ja 26.9. 3 juv p (Pertti Renvall), 28.9. 1 juv p (Jaakko Kettunen), 1.10. 2 juv p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall).

Muualta: 15.8. Sii Raasio 1 ad p (Pertti Renvall), 31.8. Sii, Raasio 1 juv p (Markku Ukkonen).

2003: Maakunnan (sisämaan?) kerääntymäennätykset rikottiin reippaasti, vieläpä pariin otteeseen ideaalisilla pudotuskeileillä 27. ja 29.7., muutenkin poikkeuksellisen hyvä vanhojen pulmussirrien heinäkuu. Havainnot Sii Mustilta: 19.7. 4 ad hetken p nous S (Pertti Renvall), 23.7. 1 ad p (Markku Ukkonen), 27.7. 22 ad p, joista a15 nous SW klo 21.05 (Pertti Renvall), 28.7. 4 p (Juha Koponen, Soile Niiniskorpi ym.), 29.7. peräti 27 ad p, joista 11 nous SW (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Markku Ukkonen), 31.7. 7 ad p nous SW (Aarne Hagman ym.), 2.8. 3 ad p, joista a2 nous SW, 3.8. 1 ad p nous SW, 7.8. 3 ad p (Pertti Renvall), 24.8. 1 juv p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen), 6.9. 1 juv p nous S (Sampo Laukkanen), 15.–17.9. 1 p (Asta Lähdemäki & Jyrki Uotila ym.), 18.–19.9. 1 juv p (Pertti Renvall ym.), 30.9. 1 p nous (Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen). Muualta: 3.8. Sii Raasio 1 kiert (Pertti Renvall), 1.9. Lap Nerko, Nerkoontie 1 juv p (Juha Koponen; valokuva).

2004: Jälleen runsaasti havaintoja, kiitos Mustin ”hiekkarantojen.” Havainnot Sii Mustilta: 12.7. 1 ad p (Pertti Renvall), 22.7. 3 ad p (Toni Saarelainen, Niklas Åberg ym.), 27.7. Sii Musti 10 ad p, 28.7. 7 ad p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 30.7. 4 ad p (Harri Hölttä & Suoma Virnes), 31.7. 3 ad p (Marko Kelo & Pertti Renvall), 4.8. 4 p (Marko Kelo & Jorma Kelo), 8.–9.8. 1 p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ym.), 11.8. 2 p (Marko Kelo ym.), 15.8. 1 ad 1 juv p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 20.8. 1 ad 1 juv p (Markku Ukkonen), 21.8. 3 p (Marko Kelo, Asta Lähdemäki & Suoma Virnes), 22.8. 1 ad p (Pertti Renvall ym.), 24.8. 1 ad 1 juv p (Marko Kelo, Pertti Ren-

vall ym.), 25.8. 1 ad p (Marko Kelo, Jorma Kelo & Niklas Åberg), 27.8. 1 ad p (Pertti Renvall), 30.8. 1 p (Asta Lähdemäki, Jyrki Uotila, Niklas Åberg), 1.9. 1 ad p (Aimo Hartikainen), 4.9. 1 p (Aimo Hartikainen & Juha Koponen), 6.9. 1 ad p (Asta Lähdemäki & Jyrki Uotila), 23.9. 1 juv p (Marko Kelo), 28.9. 1 juv p (Pertti Renvall), 29.9. 1 p (Jorma Kelo & Niklas Åberg).

2005: Havainnot Sii Mustilta: 26.7. 1 ad p (Jorma Kelo & Marko Kelo), 3.–5.8. 3 ad p (Pertti Renvall ym.), 6.8. 1 p (Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen), 17.8. 6 ad p (Pertti Renvall). Muualta: 1.10. Sii Raasio 1 hetken p (Aimo Hartikainen & Heikki Kotilainen).

Merisirri *Calidris maritima*

2004: 2.10. Kuo Etelä-Kallavesi 1 m (Jorma Lappalainen/Jorma Tuomainen; valokuva) - erikoinen havainto: kierteli veneen ympärillä keskellä selkää, 7.–9.10. Iis satarma - Haukiniemi 1 (1kv) p (Aaro Väänänen, Kari Bovellan, Jarmo Yliuoma ym; valokuva). – Järjestyksessään vasta 3. ja 4. merisirrihavainto Pohjois-Savosta, aiemmatkin havainnot ovat lokakuulta. Iisalmen peloton yksilö oli ensimmäistä kertaa järjestyttyn Kuikan Pinnaviikon bongattu tähti.

Heinäkurppa *Gallinago media*

Löydettiin ja etsittiinkin lähinnä perinteisiltä pelloilta, tosin pari uuttakin paikkaa raportoitin.

2002: 27.8. Maa Vesajoki 1 p, 2.9. Sii Jälä 1 p, 5.9. Sii Ahmo 1 p (Markku Ukkonen), Kuo Haminalahti: 14.9., 22.9. ja 1.10. 1 p (Ilkka Markkanen, Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.).

2003: Kuo Haminalahti: 17.8. 1 p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Jyrki Uotila) ja 15.–18.9. 1 p (Pertti Renvall, Juha Koponen, Armi Riikonen). 3.9. Kuo Puijo, Sosan parkkipaikka 1 p (Heikki Kotilainen), 6.9. Lep Tukiala 1 p (Timo Korhonen), 2.–3.10. Vrk Lehtoniemi, Paski 1 (+1kv) p (Markus Miettinen).

2004: 10.8. Maa Patalahti 1 p (Jorma Tuomainen), 6.9. Kuo Haminalahti 1 p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), Sii Jälä: 10.–19.9. 1 p (Jere Huttunen, Tarmo Huttunen ym.), 13.9. kuitenkin 2 p (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 14.8. Kuo Haminalahti 1 p (Aimo Hartikainen), 17.9. Sii Kasurila 1 p (Markku Ukkonen).

Mustapyrstökuiiri *Limosa limosa*

Mustapyrstökuiirille näyttää Pohjois-Savon havaintomäärien kehityksen perusteella menevän hyvin tai ainakin ”paremmin”, sillä vuosien 2004–05 ennätyskelliset havaintomäärät eivät oikein selity esim. havainnointiaktiivisuuden muutoksilla. Kesäkuiset havainnot ovat savolaisittain poikkeuksellisia ja saattavat koskea pesimättömiä kierte-

lijöitä tai jo syysmuutolla olleita yksilöitä.

2002: 27.4. Rau Vaajasalmi, Toivola 1 p (Raimo Hytönen, Jorma Knuutinen, Hannu Siikavirta ym.), 6.–7.5. Sii Raasio 1 p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.).

2003: 6.5. Kuo Pöksänlampi 1 kierte, nous N (Asta Lähdesmäki, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 7.5. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 p (Matias Järvinen & Esko Vesanen), 12.5. Maa Lapinranta 1 p (Mikael Peräkylä).

2004: 19.–21.4. Nil Vuotjärvi 1 p (Juha Väätäinen ym.) – saapumisenäytös(!), 24.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 m (Esko Vesanen), 2.5. Maa Kinnulanlahti, Pieni Lapinjärvi 1 p (Jukka Hujala & Rosina Hujala), 5.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 kierte (Raimo Hämäläinen), 5.–6.5. Maa Lapinjärvi 1 p (Petteri Mustakallio, Marja Mustakallio ym.), 8.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 Än S (Menni Renvall, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 10.5. Lep Näädänmaa 1 p (Yrjö Olkkonen), 19.6. Sii Raasio 1 m N (Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 27.4. Lep Ala-Särkijärvi 1 Ä m N (Helena Rönkä), 28.4. Son Sukeva, Saukkosuo 1 p nous m (Uolevi Skarén), 5.5. Rau Rastunsuo 1 hetken p (Erkki Björk), Rau Vaajasalmi, Toivola 1 p (Raimo Hytönen, Tuomo Jalonen, Risto Kannisto, Teuvo Vepsäläinen, Esko Vesanen ym.; valokuva), 7.–8.5. Sii Raasio a2 p (Riitta Rajala, Niklas Åberg ym.), 13.5. Vrk Akonlahti 1 Ä (Sampo Arpalahti), 1.–2.6. Sii Musti 1 p (Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 2.6. Kiu Hautakylä, Kilpikivi 1 p nous S (Anne Gråsten).

Lampiviklo *Tringa stagnatilis*

Havaitaan Kuikan alueella nykyisin säännöllisesti, lähinnä touko–kesäkuussa, vierilee varsinkin Raason aktiivisesti havainnoituilla lietteillä ilmeisesti vuosittain: jaksolta 1995–2005 havaintoja on peräti kymmenettä vuodelta. Pesintä Pohjois-Savossa on varmistettu kolme kertaa, viimeksi vuonna 1997 (Ruokolainen & Rissanen 2000, Väätänen 2004).

2002: Havaintoja vain Sii Raasiosta, 2–3 yksilöstä: 23.5. 2 p (Marko Kelo, Eelis Rissanen ym.), 24.–25.5. 1 p (Jaakko Kettunen ym.), 3.6. 1 p (Pertti Renvall).

2004: 23.5. Sii Raasio 1 hetken p (Jyrki Uotila, Jaakko Kettunen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 21.5. Maa Lapinjärvi, Lapinranta, 1 p nous m (Aimo Hartikainen & Jaakko Kettunen), 31.5. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 p (Esko Vesanen ym.), 6.6. Sii Raasio 1 p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen ym.).

Rantakurvi *Xenus cinereus*

2002: 12.5. Vrk Lehtoniemi 1 p (Harri Miettinen, Anne Miettinen ym.), 24.5. Sii Raasio 1 p (Kalevi Asikainen & Jarmo

Yliluoma), 3.6. Sii Raasio 1 Än p (Pertti Renvall).

2005: 1. ja 21.–26.7. Sii Raasio 1 ad p rengastettiin ja kontrolloitiin (Markku Ukkonen ym.), 27.7. Rau Rastunsuo, Junnon allas 1 p (Esko Vesanen) – Pohjois-Savon 22. havainto.

Karikukko *Arenaria interpres*

Kevättä 2002 lukuunottamatta totutun niukka. Vuonna 1980 Vesannolta dokumentoidun pesinnän (Savolainen 1980) jälkeen ei pesintään viittaavia havaintoja ole maakunnasta raportoitu.

2002: Hyvä karikukkokevät, joka alkoi ennätysaikaisin: 4.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 lask p (Riitta Suhonen, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki & Pertti Renvall). Muut havainnot Sii Raasiosta: 23.5. 2 p, 25.5. 3 p, 26.–27.5. 1 p (Marko Kelo, Eelis Rissanen ym.), 20.7. 1 m tundrakurmitsaparvessa (Jyrki Pynnönen, Juhani Rissanen, Markku Ukkonen).

2003: 27.7. Sii Musti 1 ad lask p (Pertti Renvall), 15.8. Sii Musti 3 (2 ad + 1 juv) p nous SW (Markku Ukkonen).

2004: 13.5. Maa Kinnulanlahti 1 p (Eelis Rissanen ym.), 29.7. Sii Raasio 1 ad p nous SW + 1 ad m SW (Markku Ukkonen).

2005: 9.5. Nil Palonurmi 1 vp p (Pertti Hartikainen & Juha Väätäinen), 31.5. Ves Pohjois-Konnevesi, Noitasensaari 1 lask p (Raimo Hytönen), 2.–8.8. Sii Musti 1 ad p (Juhani Rissanen ym.).

Leveäpyrstökihu

Stercorarius pomarinus

2005: 15.11. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 (1kv) p (Jouni Röntynen/Kauko Siikström). – Muutaman vuoden tauon jälkeen havainto leveäpyrstökihusta ja ”tyypillisesti” loppusyksyisestä, joskin varsin myöhäisestä, nuoresta yksilöstä. Löydettiin huonokuntoisena kalanviljelylaitokselta ja lopetettiin. Linnun kohtaloksi lienee koitunut törmäminen johonkin esteeseen. Tallennettu Kuopion luonnontieteellisen museon kokoelmiin.

Merikihu *Stercorarius parasiticus*

Vanhoja vaalean muodon merikihuja nähdään säännöllisesti syysmuutolla Itä- ja Keski-Suomessa, vuosittaiset havaintomäärät vaihtelevat kuitenkin huomattavasti.

2002: 31.8. Sii Toivala 1 va ad m S (Pertti Renvall & Riitta Suhonen), 15.9. Sii Vehkamäki 1 va ad m SW (Markku Ukkonen, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2004: 20.7. Sii Musti 1 va ad p (Pertti Renvall, Ari Sandstedt ym.), 26.7. Sii Musti a3 va ad kierte (Martti Damstén & Aimo Hartikainen), 19.9. Sii Siltasalmi 1 va ad SSE (Markku Ukkonen).

Isolokki *Larus hyperboreus*

2002: 4.5. Iis Keskimmäinen 1 (2–3kv) m N (Kari Bovellan, Kalevi Asikainen, Markku Niiranen & Jarmo Yliluoma).

2003: 22.5. Vrk Lehtoniemi 1 (2kv) p (Antti Kanniainen, Timo Kanniainen, Kuutti Korhonen, Timo Korhonen).

2004: 12.1. Vie Nissilä 1 (2kv) p, löytyi huonokuntoisena pellolta ja kuoli pian löytöhetken jälkeen; tallennettiin Iisalmen luontomuseoon, 25.3. Vrk Lehtoniemi 1 ad p (Harri Miettinen & Osmo Huupponen), todennäköisesti sama 26.3. Vrk Pussilanjoki 1 jp ad p (Juha Markkanen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen).

2005: 11.1. Vrk Komminselkä 1 (2kv) p (Sampo Arpalahti, Timo Immonen, Harri Miettinen, Allan Nyysönen, Eino Repo & Hannu Räsänen).

Räyskä *Sterna caspia*

2002: 4.5. Maa Kinnulanlahti 1 p (Pekka Mustakallio), 4.5. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 p (Esko Vesanen ym.), 27.–28.7. Vie Rotimo 1 kierte (Seppo Kajaste), 8.–9.8. Sii Raasio 2 (ad + juv) p (Markku Ukkonen).

2003: 1.6. Nil Palonurmi 1 p (Pertti Hartikainen).

2004: 8.8. Pie Hirvenselkä, Rakokivi 2 (ad + juv) p (Roni Väisänen).

2005: Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta: 26.4. 1 ad hetken p (Esko Vesanen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall ym.), 16.5. 1 kierte (Esko Vesanen).

Lapintiira *Sterna paradisaea*

2002: 25.5. Kei Sarmalisranta 1 ad p (Perttu Puranen).

2003: 12.6. Sii Raasio 2 ad hetken p nous S (Pertti Renvall).

2004: Saapumisenäytös: 10.5. Vrk Ruokojärvi 1 ad kierte (Markus Miettinen & Harri Miettinen), 19.5. Lep Nikkilänmäki a2 ad m N (Helena Rönkä), 3.6. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 ad p (Esko Vesanen).

Mustatiira *Chlidonius niger*

2002: Kei Sarmalisrannan mielenkiintoiset havainnot vuosilta 1999–2001 saivat jatkoa: 25.5. ja 13.7. 1 ad p (Perttu Puranen). Mitään varsinaisesti pesintään viittaavaa ei kuitenkaan havaittu.

2003: 26.5. Vrk Ruokojärvi 1 jp ad S (Harri Miettinen & Anne Miettinen).

Pikkuruokki *Alle alle*

2005: 6.3. Sii Miekkaivesi, Tiikinlahti 1 tp löytyi kuolleena puun juurelle käpertyneenä (Keijo Postari); tallennettu Kuopion luonnontieteelliseen museoon. – Ensimmäinen ”kevähavainto” Pohjois-Savosta, kaikki 8 aiempaa havaintoa ovat loka–marraskuulta (vrt. Pynnönen 1999).

Turkinkyhky *Streptopelia decaocto*

2003: 5.6. Sii Kolmisoppi 1 p (Markku Ukkonen ym.).

2005: 5.3. Kuo Särkiniemi 1 hetken p (Hannu Lintunen/Juha Poutanen; valokuva), 15.5. Nil Lohilahti 1 p (Pertti Hartikainen, Ari Virnes, Suoma Virnes, Juha Väätäinen ym.; valokuva).

Turturikyhky *Streptopelia turtur*

Havaintoja vain yhdeltä syksyltä, jolloin tosin mukavasti kolme havaintoa.

2002: 11.9. Sii Jänneniemi 1 ad p (Ilkka Markkanen), 15.10. Vrk Huruslahti 1 (1kv) p (Juha Hyvärinen ym.), 18.–19.10. Nil Palonurmi 1 (1kv) p (Pertti Hartikainen).

Tunturipöllö *Bubo scandiacus*

2003: 17.11. Sii Lyytilänmäki 1 (1kv) p (Jorma Kärkkäinen).

2005: Yllättävä kevähavainto 7.4. Sii Jälä 1 n-puk SE (Terho Hämäläinen), 6.–7.12. Lep Kalmalahti 1 (1kv) k p, löytyi lopulta pahasti loukkaantuneena 5-tien varresta, lopetettiin; tallennettu Kuopion luonnontieteelliseen museoon.

Kehräjä *Caprimulgus europaeus*

Pohjois-Savon vakituiset reviiirit löytyvät Rautalammin männiköistä, muualla lajin havaitseminen on miltei tuuripeliä.

2002: Rau Sääksjärvi, Vennamonkangas: 7.5. 1 Än (Jorma Knuutinen, Teuvo Vepsäläinen), 21.5. 2 Än (Jorma Knuutinen), 23.5.–2.6. 3 Ä (Kauko Siikström). Muut havainnot: 14.5. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 p (Esko Vesanen), 10.7. Sii Kämpylälän tienhaara 1 Än (Kari Saukkonen). Lajia ei juurikaan syksyllä havaita, nyt kuitenkin yksi hieno havainto, joka on samalla maakunnan myöhäisin: 11.10. Vrk Lehtoniemi 1 S klo 12.40 (Harri Miettinen & Markus Miettinen).

2003: Rau Sääksjärvi, Vennamonkangas: 10. ja 17.5. 1 Ä (Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen, Jorma Knuutinen), 30.5. 2 Ä (Esko Vesanen). Muut havainnot: 16.5. Nil Lastukoski, Hangonniemi 1 Ä (Taisto Pentikäinen), 18.5. Rau Hanhitaipale, Kalajänvuori 1 Ä (Esko Vesanen), 25.–29.5. Tuu Juurikkamäki, Suuri Pärnäjärvi 1 Ä (Riitta Suhonen ym.), 29.5. Sii Hoikankylä, Kirkovuori 1 Ä (Esko Vesanen).

2004: Havaintoja vain Rautalammita Vennamonkangan perinteiseltä reviiiriltä (Jorma Knuutinen ym.)

2005: 17.5. Rau Sääksjärvi, Vennamonkangas 1 Än (Esko Vesanen), 25.5.–3.6. Jua Orikorpi 1 Ä (Matti Saarela ym.), 12.–18.7. Kuo Vehmersalmi, Enonmäki 2 Än (Esko Makkonen/Jaakko Kettunen)

Kuningaskalastaja *Alcedo atthis*

2002: 2.5. Vrk Lehtoniemi 1 p (Timo Filipoff & Markus Miettinen), 10.6. Maa Ruokovirta 1 E (Petteri Mustakallio).

2003: 18.–20.4. Sii Keskusta, Siioninsilta – Soitonlahti 1 p (Ari Tossavainen ym.), 20.–21.4. Maa Mustavirta 1 k p (Timo Filipoff, Petri Sallinen ym.).

Harjalintu *Upupa epops*

Onnistuu vuodesta toiseen hämmästyttävän hyvin välttelemään aktiiviharrastajien suosimia retkikohteita. Havaitaan lähes vuosittain esim. toukokuussa, mitään pesimiseen viittaavaa ei Pohjois-Savossakaan ole kuitenkaan havaittu.

2002: 30.5. Kuo Vaajasalo, Alohovi 1 p (Taina Hallman), 4.10. Ter Utrianlahti, Pohjois-Aho 1p (Mari Kukkonen, Aulis Lappalainen, Katri Lappalainen), 7.10. Ter Koivuolahti, Raiskio 1 p (Seppo Heikkinen), 10.10. Kuo Petonen 1 p (Hanna & Pekka Turunen/Eelis Rissanen), n. 12.–15.10. Kuo Kolmisoppi 1 p (Minna Holopainen).

2003: 27.5. Lep Nikkilänmäki 1 p (Lauri Itkonen, Helena Rönkä), 16.9. Rau Ravanniemi 1 p (Aimo Huovinen, Jorma Knuutinen ym.), syyskuun alku ja 3.10. Maa Torttee 1 p (Kaarina Heiskanen & Unto Hätinen), 4.10. Iis Peltosalmi 1 p (Jussi Saarelainen, Kai Jäderholm, Markku Niiranen, Jarmo Yliluoma, Aaro Väätänen ym.), 22.10. Vrk Pirtinniemi 1 p (Eija Keinänen).

2004: 17.5. Lap Heinäjoki 1 p (Seppo Huovinen).

2005: 9.5. Rau Vaajasalmi, Nokisenkoski 1 p (Bertha Tossavainen, Hannu Kärkkäinen ym.).

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos*

Havainnot vakituisten pesimäaikaisten reviiirien ulkopuolelta:

2002: 3.12. Sii Kutumäki 1 p (Esko Vesanen), 26.12.–(21.1.2003) Kuo Sorsasalo 1 k p, kävi mm. ruokinnalla (Ilkka Markkanen ym.).

2003: (26.12.2002)–21.1. Kuo Sorsasalo 1 k p, kävi mm. ruokinnalla (Ilkka Markkanen ym.).

2004: 15.1.–23.3. Vrk Mula 1 n p (Osmo Huupponen), 27.1.–4.4. Kuo Riistavesi, Lähemäki 1 n p (Kalle-Pekka Weman, Juha Koponen ym.; video), 29.3. ja 5.4. Vrk Lehtoniemi 1 n p (Osmo Huupponen), 9.5. Sii Jälä 1 n p (Markku Ukkonen), 11.–12.9. Kuo Karhonsaari 1 k p (Jukka Hauaru & Kari Saukkonen), 14.9. Maa Patalahti 1 n p (Jorma Tuomainen), 12.–16.12. Lep Nikkilänmäki 1 n p, kävi ruokinnalla (Helena Rönkä & Risto Rönkä; valokuva), Kuo Riistavesi, Jänneveden ranta 1 k 1 n ruokinnalla läpi talven 2004–05 (Eino Savolainen & Jouko Tuovinen).

2005: Kuo Riistavesi, Jänneveden ranta 1 k 1 n ruokinnalla läpi talven 2004–05 (Eino Savolainen & Jouko Tuovinen), 19.1.–27.2. Kuo Riistavesi Lähemäki 1 n p, kävi ruokinnalla (Kalle-Pekka Weman ym.), n. 16.3. Nil Lastukoski 1 k p, kävi ruokinnalla (Eino Halonen & Eeva Halonen/Pertti Hartikainen), 23.3. Kuo Julkula 1 p (Pentti Sahimaa), 2.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 m N (Risto Kannisto, Jouko Pirppu & Esko Vesanen).

Lyhytvarvaskiuru

Calandrella brachydactyla

2002: 13.–27.7. Kuo Silmäsuo (1–)2 ad p (Heikki Kotilainen, Eelis Rissanen ym.). – Pohjois-Savon 3. havainto lyhytvarvaskiurusta yllätti keskellä kesää. Pesinnän mahdollisuuttakin pohdittiin, vaikkakaan esim. laulavaa koirasta ei kevään ja alkukesän retkeilystä huolimatta paikalla havaittu. Havainto on RK:n hyväksymä ja siihen liittyvät yksityiskohdat ja tulokset on julkaistu RK:n katsauksissa (Luoto ym. 2003, 2004).

2004: 31.5. Sii Jälä 1 p (Markku Ukkonen, Lauri Hallikainen & Ilkka Markkanen) – 4. havainto Pohjois-Savosta ja 2. Jälän pelloilta. Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2005).

Töytäkiuru *Galerida cristata*

2002: ”Hyvä töytäkiuruvuosi” koko maassa. Pohjois-Savokin sai – 20 vuoden tauon jälkeen – omansa: 6.11. Kuo Niuva, uimaranta 1 p (Terho Hämäläinen & Jukka Kauppinen; valokuva), 14.11. Kuo Mänistö 1 p (Heikki Kotilainen & Eelis Rissanen). Havainnot ovat RK:n hyväksymiä ja niiden on tulkittu koskevan samaa yksilöä (Luoto ym. 2003). Pohjois-Savon 4. havainto, kaikki aiemmatkin ovat Kuopiosta.

Kangaskiuru *Lullula arborea*

2002: 13.4. Vrk Akonniemi 1 Än p (Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen & Heikki Kotilainen), 20.4. Sii Vehkamäki 1 m NW (Erkki Björk, Juhani Rissanen & Markku Ukkonen), 21.4. Maa Kinnulanlahti, Pysymäki 1 Ä (Eelis Rissanen ym.). Syyshavainnot ovat todella tiukassa, nyt kuitenkin 16.9. Kuo Silmäsuo 1 p (Jyrki Uotila), vasta kolmas Kuikan alueen syyshavainto.

2003: 15.–16.4. Kuo Petonen, Pirtin täytömäki 2 Än p (Riitta Rajala, Marko Kelo ym.), 21.4. Sii Kemira 1 m N (Markku Ukkonen), 28.4. Rau Sääksjärvi 1 Ä p (Esko Vesanen), 3.5. Kuo Riistavesi, Keskimmäinen 1 m NW (Juha Poutanen).

2004: 9.4. Kuo Silmäsuo 1 kierte (Timo Filipoff, Jarkko Koskela & Eelis Rissanen), 17.4. Sii Vehkamäki 1 m NW (Erkki Björk & Markku Ukkonen) ja mahdollisesti sama 18.4. Sii Vehkamäki 1 Än p (Pertti Renvall, Eelis Rissanen & Riitta Suhonen).

2005: 3.4. Rau Vaajasalmi 1 m N (Esko Vesanen & Mika Tiitinen), 4.4. Sii Vehkamäki 1 m SSE (Pertti Renvall), 14.4. Kuo Siikaniemi 1 m (Erkki Björk), 8.6. Maa Repomäki 1 Än p (Jorma Knuutinen & Ari Tossavainen).

Tunturikiuru *Eremophila alpestris*

2002: 21.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 2 p (Kauko Siikström).

2003: 16.4. Kuo Puijonlaakso 1 ä+Ä m (Lauri Hallikainen), 26.4. Sii Kemira 1 W/N (Markku Ukkonen), 16.11. Sii Siltasalmi 1 m S (Ilkka Markkanen).

2004: 9.4. Sii Kemira 1 N (Markku Ukkonen), 10.4. Kuo Haminalahti 1 p (Raimo Hämäläinen), 12.4. Vrk Kuvansinjoen suisto 1 p (Antti Kannainen, Otso Korhonen, Timo Korhonen, Tuomas Korhonen ym.), 19.4. Sii Jälä a3 p (Terho Hämäläinen), 9.10. Sii Vehkamäki 1 S/N (Markku Ukkonen ym.), 16.10. Tuu Juurikkamäki, Kytöneva 1 p (Rauno Nokelainen). Pohjois-Savokin sai osansa varsinkin Kaakkois- ja Itä-Suomea ilahduttaneista huhtikuuisista ”tunturikiurumassoista”, mainittakoon myös poikkeuksellisen suuri parvi Joroisista: 18.4. Jor Pasala a12 p (Timo Immonen, Harri Miettinen, Markus Miettinen ym.).
2005: 13.4. Rau Rastunsuo, lintujärvi 1 ä p (Helena Rönkä), 17.4. Sii Ahmo 1 N (Markku Ukkonen), 12.10. Sii Jälä 1 p (Jared Clarke), 16.10. Rau Rastunsuo, Junnon allas, a4 p nous E (Esko Vesanen). Lisäys vuoden 2000 havaintoihin: 1.10. Vrk Lehtoniemi 1 m (Harri Miettinen & Markus Miettinen).

Isokirvinen *Anthus richardi*

2002: 15.–16.9. Kuo Silmäsuo 1 p (Heikki Kotilainen, Eelis Rissanen ym.).
2003: 17.9. Sii Ahmo 1 p (Markku Ukkonen ym.).
2004: 19.9. Sii Jälä 1 p nous NW (Markku Ukkonen) – 10. havainto Pohjois-Savosta. Jälän havainto hyväksyttiin ns. maastoiskirvisinä eli havaintoihin on katsottu sisältyvän teoriittinen mongoliantirvosen (*A. godlewskii*) mahdollisuus.

Nummikirvinen *Anthus campestris*

2002: Monipuolinen kirvisvuosi kruunautui Pohjois-Savon neljänellä nummikirvisellä: 19.10. Kuo Väinölänniemi, Peräniemi 1 (1kv) p (Jyrki Uotila, Paavo Liimatta ym.; valokuva) – havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2003).

Luotokirvinen *Anthus petrosus*

2002: 27.–30.3. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 p (Jorma Knuutinen, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki ym.). Luotokirvinen liitettiin vihdoinkin myös Pohjois-Savon lajilistalle. Maakunnan ensimmäinen luotsi ruokaili neljä päivää Tyyrinvirran kevättalvisilla kivikkoisilla rannoilla ja houkutteli paikalle mm. runsaasti maakuntapinnoista kiinnostuneita harrastajia. Kuikan alueen toista havaintoa ei sitten tarvinnutkaan odottaa kuin kaksi vuotta...
2004: 25.3. Kuo Riistavesi, Keskimäinen 1 p (Ilkka Markkanen).

Sitruunavästäräkki *Motacilla citreola*

2002: 16.8. Maa Vesajoki 1 (1kv) p suuresa västäräkiparvessa (Eelis Rissanen). – Maakunnan 4. sitruunavästäräkki.
Virtavästäräkki *Motacilla cinerea*
2004: 22.–28.8. Sii Musti 1 p västäräkkikeltävästäräkki –sekaparvessa (Pertti Ren-

vall ym.; valokuva) – Pohjois-Savon 11. havainto.

Mustaleppälintu

Phoenicurus ochruros

Vähissä:
2002: 30.5. Kuo Linnanpelto 1 n-puk p (Asta Lähdesmäki), 9.9. Sii Pyykangas 1 k p (Markku Ukkonen).
2003: 15.–19.4. Vrk Pitkälänniemi 1 (2kv) k p (Osma Huupponen, Ilkka Markkanen ym.).
2004: 27.4. Pie Säviä 1 (+1kv) n p (Janne Taskinen; valokuva).
Lisäys jä päivämääräkorjaus vuoden **2001** havaintoon: 2.9. Kuo Haminalahti 1 n-puk p (Jaakko Kettunen, Asta Lähdesmäki & Pertti Renvall), ilmeisesti sama vielä 16.–22.9. 1 n-puk p (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen & Aimo Hartikainen).

Sepelrastas *Turdus torquatus*

2002: 25.4. Rau Vaajasalmi, Tyyrinvirta 1 m NW (Jouko Liimatainen & Esko Vesanen), 5.5. Kuo Petonen, Pirtin täyttömäki 1 k Än p (Riitta Rajala ym.), 5.5. Tuu Tuusniemi 1 p (Anne Törn).
2003: 1.–3.5. Iis Koivuniemi 1 k p (Kari Bovellan ym.), 2.5. Vrk Pitkälänniemi 1 n p (Harri Miettinen, Markus Miettinen ym.), 5.5. Rau Pakarila, Välitälo 1 p (Kalevi Poikolainen, Eila Karki & Jorma Knuutinen ym.).
2004: 19.–23.4. Maa Lapinjärvi, Lapinranta 1 k p (Riitta Rajala ym.), 29.4. Maa Haatala 1 k-tyyppinen p (Juhani Rissanen & Markku Ukkonen).
2005: Uusi komea saapumisennätys 6.4. Rau Koipiniemi 1 p (Jouni Röntynen), muutenkin normaalia runsaammin kevät-havaintoja: 17.–20.4. Kuo Vehmersalmi, Räsälä a2 k-tyyppistä p (Tuomo Mönkönen, Ilkka Markkanen, Riitta Suhonen ym.), 18.4. Rau Vaajasalmi 1 m N (Esko Vesanen), 21.4. Rau Toholahti 1 p (Teuvo Vepsäläinen ym.), 24.–26.4. Ves Koulutie 1 p (Kauko Koskinen, Jouko Pirppu), 1.5. Iis Kihlovirta 1 p (Jarmo Yliuoma ym.), 6.5. Kuo Huuhanmäki 1 p (Erkki Björk ym.).

Viirusirkkalintu *Locustella lanceolata*

2005: Pohjois-Savon 6. havainto, tuttuun tapaan kesä-heinäkuun vaihteessa, muutoilta saapuneesta ”rajojaan etsivästä” lavalasta koirasta: 29.6.–4.7. Sii Rissala 1 Än p (Markku Ukkonen ym.) – havainto on RK:n hyväksymä (Lindholm ym. 2006).

Rastaskerttunen

Acrocephalus arundinaceus

2003: Paransi saapumisennätystään: 25.5.–8.6. Kuo Riistavesi, Keskimäinen 1 Ä (Erkki Björk, Pertti Renvall, Riitta Suhonen ym.), 9.6. Jua Rupsanlahti 1 Ä (Matti Saarela & Jua Väättäinen).
2005: 2.–20.6. Kuo Riistavesi, Leppäranta

– Keskimäinen 1 Ä (Pertti Renvall ym.), 9.–13.6. Rau kirkonkylä, Savipuro 1 Än, rengastettiin (Esko Vesanen, Hannu Kärkkäinen ym.; valokuva) – Pohjois-Savon 13. havainto.

Lapinuunilintu *Phylloscopus borealis*

2002: 14.–20.7. Lap Vanha hautausmaa 1 Än p (Mats Björklund, Juha Koponen ym.), 19.7. Kuo Haminalahti 1 Än p (Ilkka Markkanen ym.).
2003: 7.–12.7. Sii Kasurila 1 Än (Markku Ukkonen ym.).
2004: 26.6. Rva Kipari, Hiekkahäikkä 1 Än (Olli Haukkovaara).
Vain hyvin nähdyt ja dokumentoidut yksilöt hyväksytään havaintoarkistoon.

Hippiäisuunilintu

Phylloscopus proregulus

2003: Syksyn tuulet saattelivat ennätyskellisen paljon hippiaisuunilintuja Suomeen. Invaasion tiivis huippu koettiin 3.–12.10. (Rissanen ym. 2005). Pohjois-Savostakin löytyi yksi, ja toisaalta, etsinnöistä huolimattakin vain yksi yksilö. 10.10. Suo Iisvesi, Kinnulanniemi 1 p isossa tiaisparvessa (Hannu Kärkkäinen & Pertti Renvall) – 8. havainto maakunnasta. Linnun löytäjää (HKä) onnisti syksyn ensimmäisellä varsinaisella siipijuovafyllariretkellään!

Taigauunilintu

Phylloscopus inornatus

2003: Hippiaisuunilinnun tapaan myös taigauunilinnulla oli syys-lokakuussa ennätyskellisiin massoihin yltänyt esiintyminen maassamme (Rissanen ym. 2005). Huippu osui jaksolle 24.9.–12.10 ja invaasiosta saatiin pieni ja hento ote myös Pohjois-Savossa: 28.9. Sii Siilinjoki 1 Än (Markku Ukkonen ym.), löytyi laulun perusteella, 9.10. Kuo Neulalahti, Marikko 1 hetken p jatkoi nSW (Marko Kelo, Jorma Kelo, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall & Riitta Suhonen), tämäkin yksilö yltyi uunilintujen tapaan tapailemaan syyslauha. Lisäksi havainto lajilleen määrittämättömäksi jääneestä siipijuovafyllarista taiga-/kashmirin-/hippiaisuunilintu: 26.9. Sii Joentausta 1 p (Jari Jokela).
2005: 25.9. Vrk Lehtoniemi 1 p (Harri Miettinen ym.), 25.9. Nil Ranta-Sänkimäki, Vehkarinne 1 p (Juhani Rissanen), 28.9. Kuo Neulalahti, kalantutkimusyksikön ranta 1 hetken p, jatkoi nSW (Mikael Rytönen, Marko Kelo, Ilkka Markkanen & Pertti Renvall).

Lapintiaainen *Parus cinctus*

2002: –20.1. Kuo Kurkiharju, Kotkanniemi 1 p, kävi 9.12.2001 lähtien mm. ahkerasti ruokinnalla (Jorma Tuomainen ym.), 8.1. Kuo Kelloniemi 1 p (Heikki Kotilainen), 2.10. Sii Vehkamäki a2m S (Ilkka Markkanen), 7.12. Kuo Vaajasalo 1 p, käväisi ruo-

kinnalla (Anna-Riikka Ihantola).

2003: 4.10. Maa Patalahti a2 kiert (Helena Rönkä & Risto Rönkä).

2004: 7.–8.10. Iis Haukiniemi 2 p (Juha Koponen, Armi Riikonen, Aaro Väänänen, Jarmo Yliuoma, Juhana Rytönen, Mikael Rytönen, Toni Saarelainen ym.), 10.10. Kuo Puutosalmi 1 m ESE (Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall, Juhani Rissanen, Riitta Suhonen, Markku Ukkonen, Jyrki Uotila & Niklas Åberg), 19.10. Kuo Puutosalmi a2 m ESE (Aarne Hagman & Pertti Renvall), 21.11. Sii Salmentie 1 kiert (Asta Lähdesmäki & Jyrki Uotila), n. 1.11.–31.12. Suo Palestiina 1 p, kävi ruokinnalla (Esko Vesanen ym.).
2005: 1.1.–8.4. Suo Palestiina 1 p, kävi läpi talven ahkerasti ruokinnalla (Esko Vesanen ym.), 24.3. Ves Kuuslahti, Myllypuro 1 p (Keijo Palm), 13.11.–3.12. Kuo Sotkanniemi 1 kiert (Aimo Hartikainen, Heikki Kotilainen ym.), 5.12. Iis Lumikonkatu 1 p (Jere Huttunen).

Pussitiainen *Remiz pendulinus*

2002: 5.6. Maa Kinnulanlahti, Pieni Lapinjärvi 1 p (Heikki Kotilainen & Aimo Hartikainen) – havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2003).

Nokivaris *Corvus corone corone*

Sama yksilö viihtyi Kuo Keskustan – Satamapuiston alueella ja lähiympäristössä yli seitsemän vuotta! 13.4.1996–25.8.2003 (Heikki Kotilainen, Erkki Björk ym.; valokuva). – Havainto on RK:n hyväksymä (Luoto ym. 2004).

Keltahemppe

Serinus serinus

2003: 8.–27.6. Kuo Savilahti – Neulalahti 1

KIRJALLISUUS

Ilomäki, T. 2005: Merta karta. Arvokotkien muutosta ja sen havainnointista Kymenlaaksossa ja vähän muualtakin. – Omakustanne, 44 s.
Ilomäki, T. 2006: Päivä, jota en vaihtaisi pois – syksyn 2005 punajalkahaukkavainot Kymenlaaksossa. – Lintukymä 28: 56–59.
Koistinen, J. 2006: Syksyn 2005 punajalkahaukkavainot ja säätä. – Lintukymä 28: 59.
Leivo, M. 2005: Punajalkahaukan ennätysinvaasio Suomeen. – Alula 11: 154–155.
Lindholm, A., Aalto, T., Normaja, J. & Rauste, V. 2006: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2005 harvinaisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2005: 53–62.
Luoto, H., Aalto, T., Lindholm, A., Nikander, P.J., Normaja, J., Soilevaara, K. & Rauste, V. 2004: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2003 harvinaisuusha-

vainnot. – Linnut-vuosikirja 2003: 33–48.
Luoto, H., Aalto, T., Lindholm, A., Normaja, J. & Rauste, V. 2005: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2004 harvinaisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2004: 73–86.
Luoto, H., Aalto, T., Lindholm, A., & Rauste, V. 2003: Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2002 harvinaisuushavainnot. – Linnut-vuosikirja 2002: 63–80.
Pynnönen, J. 1999: Pikkuruokki. – Kuopion luonnontieteellisen museon julkaisu 5: 200.
Pöyhönen, M. (toim.) 2004: Lintuvuosi 2003. – Lintukymä 26: 28–78.
Renvall, P. 2004: Pikkukiljukoista ensi kertaa Pohjois-Savossa. – Siivekäs 25: 32–33.
Rissanen, E., Keskitalo, M., Laukkanen, S. & Ohtonen, M. 2004: Pikkuharvinaisuuden esiintyminen Suomessa vuonna 2002. – Linnut-vuosikirja 2003: 22–32.
Rissanen, E., Keskitalo, M., Laukkanen,

Vuorihemppe

Carduelis flavirostris

2002: 5.2. Kuo keskusta, Minna Cantihin katu 1 p, hetken ruokinnalla (Paavo Liimatta), 13.–14.4. Vrk Pitkälänniemi 1 p (Harri Miettinen, Timo Immonen ym.), 15.4. Vrk Lehtoniemi, Paskis 2 p (Markus Miettinen).
2004: Tunturikiurun ohella huhtikuussa havaittiin normaalia runsaammin myös vuorihemppeja. Sii Kemiralta havaintoja neljältä päivältä ilmeisesti samasta parvesta: 9.–11.4. a5 p (ainakin 1 k) (Markku Ukkonen ym.), 12.4. a6 p (Raimo Hämäläinen), 10.4. Kuo Haminalahti a3 (ainakin 2k Än) p nous SW (Pertti Renvall), 31.10. Sii Siltsalmi 1 p nous S (Markku Ukkonen).
Pohjois-Savon kevät-havainnot painottuvat selvästi ajalle 9.–17.4.



Keltahemppe lauleli Kuopion Savilahdessa 8.–27.6.2003. Kuva Juha Poutanen.

Pikkusirkku *Emberiza pusilla*

2002: 15.9. Kuo Haminalahti 1 p (Heikki Kotilainen & Eelis Rissanen) – Pohjois-Savon 7. havainto.
S. & Ohtonen, M. 2005: Pikkuharvinaisuuden esiintyminen Suomessa vuonna 2003. – Linnut-vuosikirja 2004: 63–72.
Ruokolainen, K. & Kauppinen, J. (toim.) 1999: Kuopion ja Pohjois-Savon linnusto. – Kuopion luonnontieteellisen museon julkaisu 5: 1–343.
Ruokolainen, K., & Rissanen, E. 2000: Pohjois-Savon linnuston faunistinen katsaus 1997. – Siivekäs 21: 20–31.
Savolainen, E. 1980: Karikukko *Arenaria interpres* pesivänä Keiteleellä. – Ornis Fennica 57: 176.
Taskinen, J. 2004: Niittysuohaukka pelastui rastaspommituksen tuhoilta. – Suomen Luonto 63 (7): 14.
Toivanen, J. & Ruokolainen, K. 1999: Peltopyy. – Kuopion luonnontieteellisen museon julkaisu 5: 148–149.
Väänänen, V.-M. 2004: Kosteikkolinnuston muutokset Maaningan lintuvesillä. – Siivekäs 25: 28–30.

Syksyn pinnaviikot 2004-2006

Mikael Rytönen

Syksyn piinaava pinnaviikko on kisattu tähän mennessä kolme kertaa ajankohdan vaihdella syyskuusta loka-kuun alkuun. Se on siis varsin nuori tulokas pohjoissavolaissa lintuhistoriassa. Pinnaviikon idea oli silloisen hallituksen, jonka ideasta ensimmäinen kisajärjestettiin vuonna 2004.

Viikko kisataan pareittain eli kahden hengen joukkuein. Molempien täytyy havaita laji, muttei välttämättä samana päivänä eli taktikoida voi mielin määrin. Alueena on luonnollisesti Pohjois-Savo. Kovimmilla kisaajilla viikko on tietysti lomaviikko muiden yrittäessä kaapia retkiaikaa kokoon työ- tai kouluviikon keskellä.

Ensimmäinen pinnaviikko oli lokakuussa 2.-10. päivä 2004. Viikon alku oli melko lauhaa ja se vaikutti havaintuihin lajeihin paljon. Ensimmäisenä viikonloppuna melkein kaikki joukkueet olivat edustettuna Kuopion Puutossalmella ja huono valinta se ei ollut: parhaimpana havaittiin pikkujoutsen muuttamassa muutaman laulujoutsenen kanssa. Siilinjärven Musti ja Raasio olivat myös ahkerasti retkeilyt paikat ja mukavia lajeja molemmissa riitti, mm. 1-4 suosirriä Mustissa 8.10. asti ja pikku-uikku 7.10. saakka Raasiassa. Pohjois-Savon eteläosat jäivät hiukka vähemmälle retkeilylle paitsi H&R Röntgenin joukkueelle Lepinkäisille, josta kertoo paljon heidän peräti 6 ässänsä, mm. punakuiri Varkaudessa ja lapinsirkku sekä kanadanhanhi Rautalammilla.

Viikon kovin havainto tuli kuitenkin ”pohjoisesta”, merisirri 7.-9. päivä Iisalmen Haukiniemessä. Havainto oli Pohjois-Savon neljäs. Samalla paikalla havaittiin myös kaksi lapintiaista. Viimeisenä viikonloppuna tuli kylmä purkaus pohjoisesta ja alkoi kunnan syksy.

Pinnaviikon 2004 voitti melko ylivoimaisesti Opelixit eli Ilkka Markkanen ja Jaakko Kettunen 93:lla lajilla. Joukkueita osallistui tasan 10 ja yhteislajimäärä oli 112.

- Tulokset:
- Opelixit** (Ilkka Markkanen & Jaakko Kettunen) 93 lajia; pikkutikka
 - Lepinkäiset** (Helena & Risto Rönkä) 81 lajia; kanadanhanhi, kaakkuri, viirupöllö, metso, punakuiri, lapinsirkku
 - Elämä on Birdlaiffi** (Pertti Renvall & Riitta Suhonen) 83 lajia; jänkäkurppa
 - ARIJKo** (Armi Riikonen & Juha Koponen) 74 lajia; nokikana, pikkulepinkäinen, keltävästäräkki
 - Kalevalankadun Staiji & comp.** (Asta Lähdesmäki & Mikko Pärssinen) 70 lajia; punasotka, tuulihaukka, harmaapäätikka
 - Part Of Great Tit Watchers** (Marko Kelo &



Kaikki pinnaviikon osallistujat väittivät viikon olleen leppoisaa retkeilyä. Joukkueen Tosi(k)ornit Mikko Pärssinen nuotiolla, penkillä joukkueen sienisaalis! Kuva Asta Lähdesmäki

Petri Sallinen) 70 lajia

7. Kiertolinut (Jyrki Uotila & Niklas Åberg) 66 lajia

8. Sunnuntaibongarit (Jarmo Yliluoma & Aaro Väänänen) 62 lajia; haarapääsky

9. Viäntäjäväenöt (Markku Ukkonen & Juhani Rissanen) 61 lajia

10. Kelloniemen poijjat (Mikael Rytönen & Toni Saarelainen) 47 lajia

Pinnaviikko 2005 käytiinkin sitten kuka kulta aikaisemmin kuin edellinen, eli 3.-11.9.2005. Yhteislajimäärä oli luonnollisesti korkeampi ja joukkueiden lukumäärä nousi 12:een. Viikon sää oli kesäistä ja länsi-lounaistuulista eli itäpuoliset virtaukset, arktikalle potkua antavat pohjatuulet ja rannemmat tiputuskelit jäivät Pinnaviikolla kokematta.

Viikko vierähti melko lailla peruslajiston parissa. Mielenkiintoisimpia havaintoja olivat muuttava(!) hiiripöllö 10.9 Puutossalmella sekä muuttava nuori sirosuohaukka samana päivänä Silmäsuolla. Muita ässiä olivat mm. kuovisirri 4.9 Siilinjärven Mustissa, muuttava valkoviclo 8.9 Rautalammien Junnon altaalla, paikallinen merimetso 11.9 Karttulan Virmasvedellä ja punasotkanaaras 10.9 Riistavedellä.

Vuoden 2005 pinnaviikon voittaja selvisi niukasti ässäratkaisulla kummankin kärkijoukkueen saadessa 113 lajia. Viikon voit-

ti Elämä on Birdlaiffi eli Pertti Renvall ja Riitta Suhonen yhteislajimäärän ollessa 129.

Tulokset:

- Elämä on Birdlaiffi** (Pertti Renvall & Riitta Suhonen) 113 lajia; metso, hiiripöllö, sirosuohaukka, merikotka
- Opelixit** (Jaakko Kettunen & Ilkka Markkanen) 113 lajia; lehtokerttu, jänkäkurppa, metsäviklo
- Risukko** (Juhani Rissanen & Markku Ukkonen) 102 lajia
- Kalevalankadun Staiji & comp** (Asta Lähdesmäki & Mikko Pärssinen) 98 lajia; valkoviclo, punasotka
- Part of GTW** (Marko Kelo & Eelis Rissanen) 91 lajia
- Hvya yritys** (Juha Koponen & Armi Riikonen) 83 lajia; kuovisirri
- Virnes&Virnes** (Ari Virnes & Suoma Virnes) 80 lajia
- ArPa** (Paula Manninen & Ari Tossavainen) 69 lajia; merimetso
- Verkonkijajat** (Eeva Uotila & Jyrki Uotila) 57 lajia
- Vieremän taajamabongarit** (Heidi Haataja & Markku Haataja) 48 lajia
- Ytköset** (Mikael Rytönen & Juhana Rytönen) 36 lajia; urpiainen
- Rantaremmi** (Niklas Åberg & Kari Saukkonen) 30 lajia

Vuoden 2006 pinnaviikon ajankohtaa siirrettiin taas mutta tällä kertaa vain viikolla. Nyt kisattiin 9.-17.9.2006 ja joukkueita ilmoitautui saman verran kuin ensimmäisenä vuonna, eli 10. Viikon sää oli melko kesäinen ja sateinenkin. Ensimmäisenä lau-antaina vettä tuli taivaan täydeltä ja lähes joka joukkueen retkisuunnitelmat menivät uusiksi. Muutamat kärkijoukkueet eivät kuitenkaan luovuttaneet mm. Opelixit rähvelsivät jo lauantaan kokoon lähes 50 lajia. Lopun viikkoa sää oli kesäisen letkeä muuttamane pienine sadekuuroineen.

Retkeily oli mukavaa ja leppoisaa luonnosta naattimista. Viikosta ennustettiin tiukkaa ja sellainen siitä näyttikin tulevat kun ainoana joukkueena Lepinkäiset pelasivat superreilua ilmoittaen kaikki havain-

tonsa jo viikon aikana Tiiraan muiden pitäessä täydellistä ”radiohiljaisuutta”. Hieman jo arvailua syntyi voittajan vaihtumisesta, kun Tiiraan alkoi tippua koviakin havaintoja. Mutta niin vain konkarijoukkue Opelixit palasi voittojen tielle viiden lajin erolla Lepinkäisiin. Ässiä oli yhteensä 13, mm. tervapääsky 9.9 Kuopiossa, merikotka paikallisena Mustissa 16.9, kahlaajista valkoviclo 16.9 ja myöhäinen pikkutylli 17.9 Raasiassa ja luhtahuitti 17.9 Maaningan Patalahdella. Joukkueista peräti neljä pääsi 100 lajin paremmalle puolelle ja kokonaislajimäärä oli 137.

Tulokset:

- Opelixit** (Ilkka Markkanen & Jaakko Kettunen) 108 lajia; varpuspöllö
- Lepinkäiset** (Helena & Risto Rönkä) 103

- Mustapääkerttu**
- Perts ja Kilu** (Pertti Renvall & Riitta Suhonen) 102 lajia; luhtahuitti, tundrahanhi, muuttohaukka, tervapääsky, kalatiira
- Tosi(k)ornit** (Asta Lähdesmäki & Mikko Pärssinen) 100 lajia; valkoviclo
- Varma arvas** (Juha Koponen & Armi Riikonen) 95 lajia; mustalintu, tilhi
- Acrosepalukset** (Mikael Rytönen & Niklas Åberg) 89 lajia; pikkutylli
- Verkonkijajat** (Jyrki & Eeva Uotila) 84 lajia; merikotka, pulmunen
- Dudeiskät vääntömomentilla** (Marko Kelo & Eelis Rissanen) 81 lajia
- MATO** (Paula Manninen & Ari Tossavainen) 67 lajia
- Sunnuntaibongarit** (Jarmo Yliluoma & Aaro Väänänen) 63 lajia

Ilman rallia ei talvi tule - mittelöt 2004-2006

Marko Kelo

Talvipinnaralli 2004 - pimittää vai pimittääkö

Sääntömuutokset olivat suurin puheenaihe tämän vuoden rallissa. Sääntöthän muuttuivat oleellisesti mm. pimityksen ja pisteytyksen suhteeseen. Pimityspykälällä pyrittiinkin saamaan joukkueet pohjustamaan ja liikkumaan laajemmalla alueella tavoitteena pinnaviikon tavoin määrältään ja laadultaan upeita havaintoja.

Luonnollisesti uusia sääntöjä jouduttiin pariin otteeseen muuttamaan ja muutamia kysymysmerkkejäkin vielä jäi ilmoille, mutta kaiken kaikkiaan voi todeta, että itse ralli saatiin kunnialla kisattua ja vielä ennätysjoukkue-, ja osanottajamäärillä höystettynä. Järjestyksessään 16. talvipinnaralli keräsi joukkueita kaikkiaan 23, joissa osallistujia oli 66.

Hieman rallia edeltäneestä sääjaksoista: Pakkasjakso alkoi marraskuun puolivälin tienoilla, jolloin pienimmät lammet ja järvet saivat jääkantensa. Pakkanen jatkoi paukkumistaan marraskuun loppupuolella, lukemien ollessa jopa -20 °C. Alueemme ”pääallas” eli Kallavesi jäätynä virallisesti 28.11. klo 20.30, joten rallisuunnitelmat vesilintujen etsimisen suhteen menivät uusiksi.

Rallipäivä 4.12. alkoi kauniin aurinkoisena muuttuen puoliltapäivän tuhrusen harmaaksi. Lumisade jatkui koko valoisan ajan tehden lintujen havaitsemisen haasteelliseksi. Pakkasta rallipäivänä oli n. -12 °C.

Rallissa onnistuttiin haalimaan kasaan kaikkiaan 56 lajia, joista 6 oli ässiä. Ässälajit olivat: pikkukäpylintu, pyrstötiainen,

huuhkaja, kuukkeli, mustapääkerttu ja helmipöllö.

Havaitut lajit huutojärjestyksessä: varpunen, talitiainen, varis, harakka, viherpeippo, sinitiainen, käpytikka, närhi, punatulku, korppi, koskikara, hömötiainen, keltasirkku, pikkuvarpunen, urpiainen, naakka, kuusitiainen, laulujoutsen, työttötiainen, kesykyhky, fasaani, sinisorsa, varpuspöllö, harmaalokki, hippiäinen, käpylintu sp., pikkukäpylintu, puukiipijä, telkkä, pikkuuikku, tikli, kanadanhanhi, lapasotka, tee-

ri, pyy, vihervarpunen, isokoskelo, peippo, tilhi, pilkkasiipi, pätkinänakkeli, pyrstötiainen, pohjantikka, isolepinkäinen, mustarastas, kanahaukka, räkättirastas, pikkutikka, pätkinähakki, lapintiaainen, huuhkaja, palokärki, tundraurpiainen, varpushaukka, kuukkeli, mustapääkerttu, helmipöllö

TPR4.12.2004

1. Pappa ja pojat: Timo Immonen, Allan Nyssönen, Eino Repo **39**



Tältäähän niiden mustarastaiden piti löytyä? Mikko Pärssinen ja Jyrki Uotila lumettomassa talvipinnarallissa 2006. Kuva Asta Lähdesmäki



Sinitiaisen havaitsivat kaikki joukkueet. Kuva Petri Jauhainen.

- 2. Närhen munat: Jarkko Koskela, Hannu Kärkkäinen 36
- 3. Metsässä Hiipijät: J. Aalto, M. Järvinen, S. Niiranen, E. Vesänen, P. Järvinen 36
- 4. Virkavalta: Eelis Rissanen, Matti Saarela, Juha Väättäin 35
- 5. Homenokat: Jorma Knuutinen, Hannu Siikavirta, Teuvo Vepsäläinen, Eila Karki 35
- 6. Erä-Jormat: Timo Filipoff, Lassi Lähdelmäki, Toni Uusimäki, Petri Sallinen 35
- 7. Karvaturvat: Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen 34
- 8. Pyryharakat: Marja Majjala, Jarmo Ukkonen, Jorma Junikka, Suoma Virnes 31
- 9. Leppoiset lintulautakaisilijat: Asta Lähdelmäki, Juha Poutanen, Jyrki Uotila 30
- 10. Elämä on Birdlaiffi: Pertti Renvall, Menni Renvall, Riitta Suhonen 29
- 11. MAHAHA: Markus Miettinen, Hannu Räsänen, Harri Miettinen 29
- 12. Paari-Erno: Paula Manninen, Ari Tossavainen, Erno Tossavainen 26
- 13. Pikkuuivut: Mikael Rytönen, Juhana Rytönen, Toni Saarelainen 25
- 14. Rallihaahkat: Jorma Kelo, Niklas Åberg, Tommi Kekäläinen 23
- 15. ???: Riitta Rajala, Pirkko Muraja, Kalle Ruokolainen, Markku Ukkonen 23
- 16. Argarit: Otso Korhonen, Kuutti Korhonen 21
- 17. EKO YKSINÄINEN: Erkki Björk 20
- 18. Lapinlahden laskenta: Armi Riikonen, Juha Koponen 20
- 19. Rautaparrat: Raimo Hytönen, Risto Kannisto 19
- 20. Vieremän taajamabongarit: Markku, Henna (8 v.), Heidi (5 v.) Haataja 17
- 21. Hutunkieittäjä: Tarmo, Jere Huttunen 16
- 22. Osaton ohrahaukka: Minna Ertimo, Jyrki

Pynnönen 15

23. Mökkihöperöt: Anne, Mika Gråsten 14

Talvipinnaralli 2005 - HOPEAN harmaata

Järjestyksessään 17. talvipinnaralli kisailtiin 3.12.2005. Joukkueita ralliin ilmoittautui 22 ja osallistujia joukkueissa oli 63. HOPEALE päästiin joukkue- ja osanottajamäärässä tällä kertaa, vaikkakin edellisvuosi viittasi yhä vain lisääntyvään pinnaralliaktiivisuuteen. Silti joillakin tärkeillä ”pinnapaikoilla” tuppasi olemaan ruuhkaa, vain vuorumerot puuttuivat.

Sää muutamaa viikkoa ennen rallia olivat suosiolliset lajimäärää ajatellen. Järvet olivat vielä vapaat jäistä ja viipyjiä oli lapasotkista ja pilkkasiivistä lähtien, mutta kuinkas kävikään. Viikkoa ennen rallia tulivatkin pakkaset ja jäitivät otolliset pinnapaikat, niinpä monen joukkueen osalta rallisunnitelmat menivät jälleen kerran uusiksi. Nämä em. pinnapaikat olivat pieniä järviä ja lampia sekä suurempien järvien lahtiosia.

Aiempien vuosien tapaan monet rallireitit kulkivat suurempien järvien ääreltä Rautalammin sulapaikoille ja suoalueille. Osalle joukkueista riitti Kuopion ja Maaningan sekä Lapinlahden ja Iisalmen alueet, mutta osa käytti koko kisa-ajan hyödyksi ajellen sinne pilkkasiiveä pointsaamaan ja tänne pikku-uikkua etsimään. Saattoihan sekin kannattaa.

Ja ne säännöt... no ainahan säännöistä ja niiden laati joista riittää urputusta ennen ja jälkeen rallin, mikä kuulune kisakuumeeseen.

Jotain uutta itse kisaan kuitenkin kaivattaisiin, ettei kaavoihin kangistuttaisi ja jouk-

kekato uhkasi rallia. Muistelen joskus erään siilinjärveläisen nimeltämainitsemattoman lintuasemarengastajan heittäneen ilmoille tietynlaista kerroinjärjestelmää, jossa vähäisen retkeilyaktiivisuuden omaavilla kunnilla kertoimet pumppahtaisivat ylöspäin, ts. kanadanhanhesta saisi ”huimat” pointsit Varpaisjärvellä, kun taas Rautalammin laji olisi vain pisteen arvoinen. Aika näyttää saammeko kokea tällaista rallia. Olisin valmis kokeilemaan kyseistä rallia, mikäli vain hengenheimolaisia löytyisi.

Rallissa havaittiin kaikkiaan 66 lajia, mikä oikeuttaa rallihistorian HOPEISELLE sijalle vain kahden lajin erotuksella. Ennätystä pitää edelleen hallussaan vuoden 2000 ralli.

Ässiä kertyi kaikkiaan kahdeksan: pikku-uikko, uivelo, metso, harmaapäätikka, valkoselkätikka, pähkinähakki, kuukeli ja vihervarpunen. Ajankohtaan nähden hyviä lajeja nähtiin myös mukavasti, mm. jouhisorsa, mustalintu, haapana, tukkakoskelo, tukkasotka, silkkuiikko ja lapintiainen.

Rallissa havaitut lajit: harakka, keltasirkku, kesykyhyky, punatulku, sinisorsa, talitiainen, varis, varpunen, viherpeippo, hömötiainen, korppi, käpytikka, laulujoutsen, närhi, sinitiainen, harmaalokki, naakka, pikkuvarpunen, urpiainen, työttötiainen, teeri, räkättirastas, isokoskelo, tilhi, kuusitiainen, hiiripöllö, hippiaäinen, puukiipijä, koskikara, telkkä, vihervarpunen, valkoselkätikka, jouhisorsa, pikku-uikko, pähkinähakki, mustalintu, tukkasotka, haapana, lapintiainen, huuhkaja, kalalokki, kanadanhanhi, peippo, pyrstötiainen, varpuspöllö, fasaani, harmaapäätikka, helmipöllö, isolepinkäinen, kuukeli, mustarastas, palokärki, pohjantikka, pyy, tukkakoskelo, uivelo, varpushaukka, pilkkasiipi, tundraurpiainen, metso, silkkuiikko, tikli, merimetso, merilokki, kanahaukka, järripeippo

TPR 3.12.2005

- 1. Metsässä hiipijät : Esko V., Jussi A., Seppo N., Matias J., Pauli J. 50
- 2. Elämä on Birdlaiffi: Riitta Suhonen ja Pertti Renvall 40
- 3. Tosi-tosimiehet: Ihanus, Koskela, Kotilainen & Kärkkäinen 38
- 4. Pappa ja pojat: Eino Repo, Allan Nyssönen ja Timo Immonen 38
- 5. Johtoporras: Asta L., Jyrki U., Mikko P.37
- 6. Melanitta Fusca: Jorma ja Marko Kelo, Jussi Koponen 36
- Erä-Jormat: Petri Sallinen, Lassi Lähdelmäki, Toni Uusimäki ja Timo Filipoff 36
- Karvaturvat: Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen ja Ilkka Markkanen 36
- Riskiryhmä: Petro Pynnönen, Eelis Rissanen, Matti Saarela, Juha Väättäin 36
- 10. Topi epäsi isäpeipot: Hannu Siikavirta, Jorma Knuutinen ja Teuvo Vepsäläinen 34

- 11. Männistön mähertäjät: Suoma Virnes, Jorma Junikka, Jarmo Ukkonen, Marja Majjala 32
- 12. Lepinkäiset: H & R Rönkä 31
- Risukko: Juhani Rissanen, Markku Ukkonen 31
- 14. Lapinlahden Luku ja Laskenta: Armi Riikonen, Harri Hölttä, Juha Koponen 30
- 15. Pikkuuivut: Mikael & Juhana Rytönen ja Toni Saarelainen 29
- Iisalmen pöllöt: Markku Niiranen, Jarmo Yliluoma 29
- 17. Käen-nokat: Ari Virnes, Riitta Rajala 27
- 18. Trio äkkinäiset: Jouko Pulkka, Martti Hujanen, Markku Kumpulainen 26
- Punatulkut: Kari Saukkonen, Jyrki Pynnönen, Niklas Åberg 26
- 20. Hutturinnot: Tarmo ja Jere Huttunen 24
- 21. Eko yksinäinen: Erkki Björk 21
- 22. Mökkihöperöt: Anne ja Mika Gråsten 18

Talvipinnaralli 2006 - puoli kuuta peipposesta

Vain pääskysel puuttuivat. Olihan siinä taasen kasvihuoneilmion tuntua, plussakelissä, maa lumesta vapaana, kisailla Kuikan ralliherruudesta tuona navakan tuulisenä joulukuun toisena päivänä. Lämpötila pysytteli viiden asteen verran plussan puolella ja tuuli puhalteli navakasti länneestä.

Säätila noin kuukausi ennen rallia oli lähes yhtä sekava kuin nuoren aroharmaalokin etsintä satapäisestä harmaalokkiparvesta. Marraskuun alun kovat pakkaset lopettivat laineiden liplatuksen järvilla, ainoastaan suuremmat selät pysyivät sulina. Tämä varmasti sai aikaan vesistöjen ym. myöhästelevien muuttolintujen masapaon kohti lämpimämpiä maita. Mutta luonto odottikin juuri sen aikaa, että viimeisetkin lintujen perävalot olivat hävinneet horisonttiin ja vasta sitten termostaatti käännettiin suuremmalle. Muutama viikko siinä meni ja järvet liplattelivat jälleen jäistä vapaana.

Tämän vuoden ralli oli järjestyksessään 18. Joukkueita ralliin osallistui 17 ja osallistujia yhteensä 47. Lukemilla ei tällä kertaa ennätyskisiä päässyt syntymään. Lajistollisesti oltiin suurin piirtein edellisvuosien tasolla. Muutamia valopilkkuja tämä ralli sentään tarjosi, toisille...

Pähkinähakki olivat mukavasti edustettuina lajistoilta, johtune vaelluksen lisäksi myös tiedossa olleista ruokintapaikoista, joilla näitä piipertäjiä oli tavattu jo useamman viikon ajan.

Harvinaisinta herkkua edusti muutaman joukkueen kohdalle Heinälammintieellä lennellyt vuorihemppo. Se oli ilmaantunut jo viikkoja ennen H-hetkeä kaatoksen meheville kasoille.

Ajankohdalle hieman harvinaisempia lajeja edustivat lisäksi kaakkuri, lapasotka, mustalintu, pähkinähakki ja punakylkiras-

tas. Ässäkamaa rallissa olivat kaakkuri, viirupöllö, varpuspöllö, metso ja kirjosiipikäpylintu, joista 3 ässää löytyi joukkueelta Rahhoo evväänä. Liekö ollut hyvin pohjustettu vai vielä paremmin tuuritetu, joka tapauksessa hieno saalis.

Tämän rallin ehdotonta suolaa, hunajaa tai jotain muuta mannaa oli lintuhavaintojen lisäksi tietysti All Starin rynneminen kärkijoille. Myönnetään nyt kaikki yhteen ääneen, että hirveästi ei hetkauta suuntaa taikka toiseen tieto siitä, jotta tietyt joukkueet ovat taasen mitalikolmikossa. Mutta tämä tuoreiden kasvojen saaminen mitalipallille on sitä mitä tämä ralli tarvitsee, ettei se mene kokonaan Michael Schumacherheiluksi. Anteeksi, ja kunniahan kuuluu myös ykköstiimille eli Idolsille ja kolmanneksi tullelle joukkueelle nimeltä Elämä on etikan juontia, sekä tietysti kaikille kisaan osallistuneille.

Havaitut lajit: varpunen, talitiainen, harakka, varis, kesykyhyky, sinitiainen, korppi, harmaalokki, hippiaäinen, keltasirkku, hömötiainen, kuusitiainen, viherpeippo, työttötiainen, räkättirastas, punatulku, tilhi, urpiainen, käpylintulaji, närhi, naakka, sinisorsa, käpytikka, laulujoutsen, pikkuvarpunen, koskikara, puukiipijä, kanahaukka, vihervarpunen, pyy, pähkinähakki, tikli, varpushaukka, isokoskelo, harmaapäätikka, mustarastas, pikkutikka, viirupöllö, kottarainen, huuhkaja, punakylkirastas, vuorihemppo, lapasotka, mustalintu, taviokuurna, pyrstötiainen, mustapääkerttu, kirjosiipikäpylintu, varpuspöllö, metso, kaakkuri

TPR 2.12.2006

- 1. Idols: Jukka Ihanus, Jarkko Koskela, Eelis Rissanen 43
- 2. All Stars: Mikael Rytönen, Toni Saarelainen, Niklas Åberg 38
- 3. Elämä on etikan juontia: Mikko Pärssinen, Jyrki Uotila, Asta Lähdelmäki 37



Puukiipijä on kovaa valuuttaa pinnarallissa. Kuva Pekka Selin.

- 4. Karvaturvat: Aimo Hartikainen, Jaakko Kettunen, Ilkka Markkanen, Pertti Renvall 36
- 5. Pappa ja pojat: Timo Immonen, Allan Nyssönen, Eino Repo 35
- 6. Erä-Jormat: Timo Filipoff, Lassi Lähdelmäki, Petri Sallinen 35
- 7. Rahhoo evväänä: Markus Miettinen, Sari Miettinen ja Harri Miettinen 34
- 8. Good, bad and ugly: Juhani Rissanen, Kalle Ruokolainen, Markku Ukkonen 34
- 9. Jane ja James Honda: Helena Rönkä, Risto Rönkä 31
- 10. Männistön mähertäjät: Erkki Alava, Marja Majjala, Jarmo Ukkonen, Suoma Virnes 31
- 11. Iisalmen pöllöt: Jarmo Yliluoma, Aaro Väänänen 30
- 12. Tehoryhmä: Jyrki Pynnönen, Kari Saukkonen 30
- 13. Tasaluku: Harri Hölttä, Juha Koponen, Armi Riikonen 29
- 14. Melanitta Fusca: Jorma Kelo, Marko Kelo 28
- 15. MATOKO: Olli Korhonen, Paula Manninen, Ari Tossavainen 26
- 16. Eko yksinäinen: Erkki Björk 25
- 17. Vieremän taajamabongarit: Henna Haataja (10 v.), Heidi Haataja (7 v.), Markku Haataja 24



Katsauksissa on seuraavien henkilöiden havaintoja:

Havainnoijat: Jussi Aalto, Leevi Ahonen, Auvo Alanne, Sampo Arpalahti, Kalevi Asikainen, Olli Autio, Erkki Björk, Kalle Boman, Birgitta Bovellan, Kari Bovellan, Jared Clarke, Martti Damsten, Juha Eskelinen, Timo Filipoff, Anne Gråsten, Heimo Gråsten, Mika Gråsten, Vesa Haapa-aho, Heidi Haataja, Henna Haataja, Markku Haataja, Aarne Hagman, Kimtmo Hakala, Mikko Hakanen, Kauko Hakkarainen, Lauri Hallikainen, Aimo Hartikainen, Jouko Hartikainen, Juha Hartikainen, Pertti Hartikainen, Jorma Hassinen, Martti Hatunen, Juhani Haukka, Inkeri Heikkilä, Oiva Heikkinen, Vesa Heikkinen, Timo Heiskanen, Päivikki Herranen, Teuvo Herranen, Kari Hiltunen, Eija Hirvonen, Jouni Hoffren, Hannu Holipainen, Matti Hovi, Marja-Leena Hublin, Patrick Hublin, Jukka Hujala, Martti Hujanen, Anne Hukkanen, Harry Huttunen, Jere Huttunen, Jussi Huttunen, Pekka Huttunen, Tarmo Huttunen, Osmo Huupponen, Niina Hynynen, Mauno Hytönen, Raimo Hytönen, Reino Hyvönen, Raimo Hämäläinen, Terho Hämäläinen, Timo Hämäläinen, Titta Hämäläinen, Tuomo Hämäläinen, Anna Hölttä, Harri Hölttä, Minna Ihalainen, Maija Ihantola, Risto Ihantola, Ritva Ikonen, Juha ikäheimo, Kalle Immonen, Kosti Immonen, Oili Immonen, Timo Immonen, Ville Immonen, Eero Jalkanen, Kauko Jalkanen, Mirja Jalkanen, Pekka Jalkanen, Tuomo Jalkanen, Henri Jauhiainen, Tarja Jauhiainen, Jari Jokela, Kari Jokela, Antti Jokikokko, Tuula Jokinen, Leena Juutilainen, Kai Jäderholm, Helena Jäntti, Jorma Jäntti, Jaana Järvinen, Matias Järvinen, Pauli Järvinen, Seppo Järvinen, Pertti Kaarakainen, Armas Kainulainen, Heli

Kaipiainen, Aino Kananen, Antti Kannainen, Timo Kannainen, Helga Kannisto, Risto Kannisto, Raimo Karjalainen, Eila Karki, Alli Karppanen, Henna Karuveha, Kai Karuveha, Pinja Karuveha, Janne Kauhanen, Veikko Kauhanen, Jukka Kauppinen, Liisa Kauppinen, Touko Kauppinen, Eetu Kelo, Jorma Kelo, Marko Kelo, Tommi Kekäläinen, Markus Keskitalo, Raila Ketonummi, Jaakko Kettunen, Erkki Kinnunen, Tuomo Kivenoja, Jorma Knuutinen, Kaarina Knuutinen, Risto Knuutinen, Yrjö Knuutinen, Tapio Koistinen, Mervi Koivikko, Samu Koivistoinen, Sami Koponen, Ville Koponen, Aapo Korhonen, Ilkka Korhonen, Joonas Korhonen, Kuutti Korhonen, Olli Korhonen, Otso Korhonen, Sami Korhonen, Maria Korkalainen, Jussi Korpela, Jarkko Koskela, Tommi Koskela, Mika Ilari Koskinen, Heikki Kotilainen, Arja Kukkonen, Eila Kumpulainen, Petteri Kumpulainen, Panu Kunttu, Erkki Kurkipuro, Salme Kuusela, Pekka Kämäräinen, Hannu Kärkkäinen, Taina Laaksonen, Jaakko Laasanen, Jussi Lahtinen, Jouni Laine, Seija Laine, Kimmo Laitinen, Seija Laitinen, Pasi Laitinen, Veli-Matti Laitinen, Lauri Lappi, Seppo Lappi, Leena Laukkanen, Ilpo Lehtola, Ulla-Maija Lehtola, Martti Lehtovuori, Seppo Leinonen, Maija Leppänen, Antero Liimatainen, Kari Lindblom, Antero Lindholm, Tom Lindroos, Martti Linkola, Esko Linsberg, Valio Linnansaari, Raimo Lipponen, Toivo Litmanen, Marja Luoma, Ari Lyytikäinen, Asta Lähdesmäki, Lassi Lähdesmäki, Olli Lähdesmäki, Pertti Lötjönen, Marja Maijala, Paula Manninen, Ilpo Martikainen, Antti Markkanen, Heikki Markkanen, Ilkka Markkanen,

Jouni Markkanen, Juha Markkanen, Jouni Markkanen, Pirjo Maukonen, Pertti Mecklin, Anu Mehto, Niina Mehto, Seppo Mehto, Juha Mertanen, Petrus Mertanen, Reeta Mertanen, Anne Miettinen, Harri Miettinen, Jouni Miettinen, Kaija Miettinen, Markus Miettinen, Jutta Mikkola, Erkki Moilanen, Sonya Morko, Pirkko Muraja, Pekka Mustakallio, Petteri Mustakallio, Anja Mylläri, Mikko Myöhänen, Marita Mömmö, Helena Niemi, Hillevi Niiranen, Markku Niiranen, Pekka Niiranen, Seppo Niiranen, Esko Nikulainen, Unto Niva, Päivi Niskanen, Yrjö Niskanen, Rauno Nokelainen, Heli Nyssönen, Veli-Matti Ollikainen, Teemu Paavola, Ari Pakkala, Erkki Pallonen, Kauko Peiponen, Juha Pekkanen, Aarne Pennanen, Markku Pennanen, Mikael Peräkylä, Timo Perätie, Leena Pesonen, Tapio Piippo, Jouko Pirppu, Kaija Pitkänen, Ritva Pitkänen, Jari Poikolainen, Pertti Postari, Juha Poutanen, Eero Poutiainen, Jorma Puhakka, Jouko Pulkka, Perttu Puranen, Jyrki Pynnönen, Petro Pynnönen, Mikko Pärssinen, Olli-Pekka Pärssinen, Juha Pääkkönen, Sari Pöllänen, Taito Pöllänen, Anja Pöyhönen, Hannu Rahikainen, Eija Rahikka, Jorma Rahikka, Riitta Rajala, Menni Renvall, Pertti Renvall, Eino Repo, Vesa Repo, Armi Riikonen, Risto Rikala, Anne Rissanen, Eelis Rissanen, Eve Rissanen, Juhani Rissanen, Pekka Roine, Pentti Runko, Kalle Ruokolainen, Teppo Ruotsalainen, Kalevi Rutonen, Tuija Ruutiainen, Osku Ryhänen, Esko Rytönen, Juhana Rytönen, Heikki Rytönen, Mikael Rytönen, Ville Rytönen, Juha Rynnänen, Jenna Räihä, Päivi Räihä, Arttu Räsänen, Hannu Räsänen, Pertti Räsänen, Seppo Räsänen, Lea Rätty, Helena Rönkä, Katja Rönkä, Risto Rönkä,

Matti Saarela, Eino Saarelainen, Toni Saarelainen, Petri Saarinen, Helmi Saarisalo, Pentti Sahimaa, Petri Sallinen, Hilka Salmela, Klaus Salo, Riitta Salonen, Sari Salonen, Tero Salonen, Leena Salpakari, Pekka Salpakari, Mikko Sane, Kari Saukkonen, Hanna Savolainen, Eero Savolainen, Eino Savolainen, Kirsti Savolainen, Pekka Savolainen, Keijo T. Seppälä, Pirkko Siikamäki, Hannu Siikavirta, Juho Siikavirta, Pekka Siikavirta, Jarmo Siikström, Kauko Siikström, Jorma Siira, Heikki Siitonen, Heikki Simola, Tomi Simonen, Uolevi Skaren, Soinilansalmen lintukurssilaiset, Paavo Sopanen, Kimmo Soppela, Elma Sorsa, Sami Sorsa, Tauno Sorsa, Anna-Kaarina Suhonen, Petri Suhonen, Riitta Suhonen, Pirkko Suihkonen, Eero Suvanto, Reino Söder, Anneli Talja, Antti Tanskanen, Ari Tanskanen, Timo Tarvainen, Janne Taskinen, Teemu Tast, Marja Tenhunen, Pekka Tenhunen, Timo Tiihonen, Jukka Tiitinen, Leena Tiitinen, Urpo Tiitinen, Lea Tikka, Henri Tikkanen, Krista Tikkanen, Petra, Tikkanen, Tapio Tikkanen, Virpi Tikkanen, Tauno Toikkanen, Liisa Tolvanen, Anna-Maija Toppinen, Ari Tossavainen, Matti Tuliharju, Jorma Tuomainen, Hanna Turunen, Pirjo Tuura, Jarmo Ukkonen, Markku Ukkonen, Mirja Ukkonen, Eeva Uotila, Jyrki Uotila, Seppo Utraiainen, Toni Uusimäki, Pertti Uusivuori, Vesa Vainikainen, Outi Vainio, Minna Vares, Noora Vesänen, Ari Virnes, Suoma Virnes, Teuvo Vepsäläinen, Esko Väisänen, Roni Väisänen, Pirkka Väyrynen, Aaro Väänänen, Veli-Matti Väänänen, Asta Väätäinen, Juha Väätäinen, Reeta Väätäinen, Asko Yli-Kauppi, Jarmo Yliluoma, Esko Ylönen, Niklas Åberg

Pohjois-Savon Lintu-tieteellinen Yhdistys Kuikka

c/o Kuopion museo
Kauppakatu 23
70100 KUOPIO
kotisivut: <http://www.birdlife.fi/pslty/>
e-mail: pslty@jmp.fi
Perustettu 1974
Yhdistys toimii Kuopion Luonnon Ystävien Yhdistyksen (KLYY ry) lintujaostona.

HALLITUS 2006:
puheenjohtaja Asta Lähdesmäki (Kuopio), varapuheenjohtaja Jarmo Yliluoma, (Iisalmi), sihteeri Mikko Pärssinen, (Kuopio), Eelis Rissanen, (Siilinjärvi), Marko Kelo (Siilinjärvi), Mikael Rytönen (Kuopio), Jyrki Uotila (Kuopio), jäsenihteeri, hall. varajäsen Jussi Koponen (Kuopio)

Aluevastaava Eelis Rissanen
Taloudenhoitaja Timo Filipoff

HALLITUKSEN JÄSENET 2007:
puheenjohtaja Asta Lähdesmäki (Kuopio), 050 5623935
asta.lahdesmaki@dnainternet.net
varapuheenjohtaja Jarmo Yliluoma, (Iisalmi), 040 7212618,
yliluoma@dnainternet.net
jäsenihteeri Jussi Koponen (Kuopio), 045 6765354, koponen.jussi@netti.fi
sihteeri Mikko Pärssinen (Kuopio), 050 3486137,

mikko.parssinen@kuopiolainen.com
Mikael Rytönen (Kuopio), 050 3649529,
mikael.rytkonen@gmail.com
Liisa Tolvanen (Varkaus),
p. 050 4068866,
liisa.tolvanen@kolumbus.fi
Jyrki Uotila (Kuopio), 0400 712264, jyrkiuotila@luukku.com
varajäsen Petri Jauhiainen (Kuopio Vehmersalmi), petrijau@hotmail.com

ALUEVASTAAVA
Eelis Rissanen, 044 569 9091, elmeri.rissanen@dnainternet.net

TALOUDENHOITAJA
Timo Filipoff, 040 553 1682,
filipoff@dnainternet.net

RETKIKUMMIT 2007 KUOPIO

Asta Lähdesmäki,
asta.lahdesmaki@dnainternet.net
050 562 3935
Ilkka Markkanen, ilkka.tapani@pp.inet.fi
044 728 4506
Riitta Rajala, riitta.rajala@kuh.fi
050-3763758,
erityisvastuualueena lapset ja nuoret
Mikael Rytönen, mikael.rytkonen@gmail.com
050 364 9529

Jyrki Uotila, jyrkiuotila@luukku.com
0400 712 264

SIILINJÄRVI
Eelis Rissanen,
elmeri.rissanen@dnainternet.net
p. 044 569 9091

IISALMI
Jarmo Yliluoma,
yliluoma@dnainternet.net
p. 040 721 2618

VARKAUS
Timo Immonen,
timo.immonen@pp7.inet.fi
p. 0400 371 736

Liisa Tolvanen,
liisa.tolvanen@kolumbus.fi
050 406 8866

LIITY JÄSENEKSI:

Jäsenmaksut 2007: varsinaiset jäsenet 21 €, lapset ja nuoret alle 19-v. 9 € ja perhejäsenet (ei lehtiä) 4 €. Uusille jäsenille liittymislahjana Kuukkelin kaltaiset-lintuharrastusopas. Liittymisetkotsivujen lomakkeella tai jäsenihteerille, ks. tiedot yllä.

SIIVEKÄS

Nro 55-2006 - 27. vsk

Julkaisija: Pohjois-Savon Lintutieteellinen Yhdistys KUIKKA

Toimituskunta

Asta Lähdesmäki
050 562 3935
asta.lahdesmaki@dnainternet.net

Eelis Rissanen
050 569 9091
elmeri.rissanen@dnainternet.net

Jyrki Uotila
0400 712 264
jyrkiuotila@luukku.com

Jarmo Yliluoma
040 7212 618
yliluoma@dnainternet.net

Seuraavaan numeroon tulevat jutut lähete-tään

Asta Lähdesmäki
asta.lahdesmaki@dnainternet.net

Kannen suunnittelu
Juha Koponen

Taitto
Adaris / Ari-Salomon Väänänen
044 7337 057
info@adaris.fi

Tilaaminen ja jakelu

Jaetaan PSLTY Kuikan jäsenille.
Tilauksinta muille 15 €.
Tilaukset Jussi Koponen
045 676 5354
koponen.jussi@netti.fi
Lehteä ilmestyy yksi numero vuodessa.

Osoitteenmuutokset

Pekka Tenhunen
Koivulahti, 71210 Tuusjärvi
p 017 631 203, 044 289 2220
klyy.tenhunen@mbnet.fi

Ilmoitushinnat
koko takasivu A 4 300 €
½ takasivua 150 €

Sisäsivut:
koko sivu A 4 280 €
½ sivua 184x134 140 €
¼ sivua 103x146 80 €

Painopaikka Keuruun LaatuPaino
Painos 500 kpl

ISSN 0780-7066

Metsien ja järvien mies Juhani Toivanen (1951-2005)

Pian Pohjois-Savon lintutieteellisen yhdistyksen perustamisen jälkeen 1977 ilmoittautui mukaan aktiivijäseneksi ja toimintaan metsien mies Juhani Toivanen. Hän oli Evon metsäopintojen jälkeen palaamassa kotiseudulle Kaaville 1978. Aikeittensa varmemmaksi vakuudeksi hän lähetti laatimansa tutkielman Evon metsälinnustosta ja lupautui kokousesitelmöitsijäksi. Uusi jäsen maakunnasta ei ollut maastossa eilisen teeren poikia, vaan metsissä ja järvillä liikkunut luonnonystävä-erämies ja lintujen elämään perehtynyt luonnonharrastaja ja -suojelija. Rakkaus luontoon oli virinnyt lapsuusvuosina Kaavin Rasimäessä. Siellä hän aloitti jo vuonna 1968 talvilintulaskennat. Ne jatkuivat katkeamattomasti uudelle vuosituhannelle Kirkonkylä-Melttunen -reitille ja myöhemmin Luikonlahteen.

Mikäpä olisi näihin lähtökohtiin sovelletun paremmin – sekä miehelle itselleen että luonnon eduksi – kuin metsäammattimiehen työ omalla kotiseudulla. Työ ja harrastus – metsät, riista ja lintuasiat – löysivät toisensa. Juhani toimi 26 vuotta Kaavin metsänhoitoyhdistyksen tehtävissä, 17 vuotta sen toiminnanjohtajana.

Metsissä kulkiessaan Juhani otti asiakseen merkitä ylös petolintujen pesäpaikkatietojen lisäksi erityisellä huolella kanalintujen, etenkin metson, elinympäristöt kuvaten niiden piirteitä maastotyypeittäin. Metso oli linnuista hänelle kaikkein läheisin.

Asiantuntemuksellaan ja luottamuksellaan Juhani pelasti lukuisan määrän pesäpaikkoja ja elinympäristöjä metsänkäsittelyn puristuksesta. Hänellä oli kykyä ja kokemusta puhua metsänomistajille vaikuttavasti; hän tiesi asiansa, häntä kuunneltiin. Vaatimattomana miehenä Jussi ei tehnyt numeroa tekemisistään – tulos oli hänelle tärkeämpi kuin oman itsensä korostaminen.

Jussi kulki Kaavilta käsin monia vuosia ahkerasti lintuyhdistyksen kokouksissa ja toi mukanaan muiden arvostamia maakunnan miehen painotuksia. Johtokuntaan hän tuli mukaan vuonna 1979 ja puheenjohtajaksi 1981–83. Läsnaolollaan ja rauhaisalla olemuksellaan Jussi loi ympärilleen ystävällistä toveripiirin henkeä, joka yhdisti saman asian harrastajia. Hän toimi myös kotiseudullaan luottomiehenä monissa eri yhteyksissä, muun muassa kunnanvaltuustossa.



Pohjois-Savon lintuharrastustoiminnossa Jussi kokosi ensimmäisten Siivekäs-lehtien talvilintukatsauksia. Kun maakunnan lintulaskentahankkeita kehiteltiin, Jussin osalle lankesivat itseoikeutetusti metsäkanalinnut, joista hän kirjoitti muun muassa Siivekkäessä 1 (1980) otsikolla ”Metsäkanalintujen arviointi”. Kun sitten tarkasteltiin elinympäristöitäin maakunnan pesimälinnuston tutkimustuloksia, Jussi kokosi metsälinnustotiedot asiantuntevasti artikkeliin ”Pohjois-Savon metsien tila ja linnusto” (Siivekäs 1984).

Alueellisista linnustoselvityksistä, joissa Jussi oli aktiivisesti mukana, mainittakoon Kaavin Telkkämäki (Lintumies 1980) ja Rautavaaran Tiilikjärvi (Siivekäs 1981). Linnustoseurannat linjalaskennoin alkoivat Kaavilla jo varhain 1970-luvulla. Metsistä hänellä kertyi uskomaton määrä varsinkin haukanpesiä 70-luvun lopulta alkaen. Kun valtakunnallinen petolintujen ruutukartointus käynnistyi 1982, oli hänelle kertynyt jo valmiiksi iso joukko pesiä karttapohjille ja muistilokeroihin. Kaavin Maarianvaaran ruutu onkin ollut petolintuseurannassa koko projektin ajan. Tarkimmin Juhani paneutui hiirihaukan reviiriin ja pesien etsimiseen. Kyseiseltä ruudulta löytyikin parhaimmillaan 1980-luvulla 15 revieriä, joilta suurimmalta osalta varmistui myös pesintä.

Metsien lisäksi kaikki Kaavin järvet tulivat tutuiksi viimeistään vesilintulaskentojen

kautta, elleivät jo poikasena kala- ja riista-reissuilla. Jussi kierteli niin karut pikkujärvet kuin suuret reittivedet vesi- ja lokkilintujen parimääriä selvitellessä. Kaiken lisäksi kesäohjelmaan kuuluivat Lapin reissut kiljuhanhien perässä. Oulun yliopiston ohjamaan kiljuhanhiprojektiin Jussi, Lapin ystävänä, lähti mukaan hetimiten sen alettua 1988. Näistä matkoista Jussi piti ikimuistoisena Kuolan niemimaalle suuntautunutta parin viikon rupeamaa.

Vaikka Jussi oli ahkera Lapin kävijä, kotiseudun kotoiset elinympäristöt olivat kuitenkin kaikki kaikessa, ja niistä hän myös kirjoitti osaavasti ja luontevasti. Erityisesti hänen taitonsa elinympäristöjen kuvaajana on jäänyt mieleen – siinä näkyi jussimainen persoonallinen näkemys ja ote: kynä saattoi viipyillä, missä maasto niin vaati, muttei pysähtynyt eikä koskaan kompastellut.

Pohjois-Savon linnusto -kirjaan hänen kokoamansa aineistot metsäkanalinnuista ja muutamista haukoista ovat jääneet teoksen toimitustyön miellyttävimpään kokemusten joukkoon. Esimerkiksi maastohavaintojen jalostustyöstä voi mainita pyyn mielipaikat, joista Juhani kertoi kaavilaisella paikalliskokemuksella.

Maastotiedot – elinympäristöt – joista Jussi mielellään puhui, olivat parhaan maastomiehen puhetta ja parasta paikallistiedon jalostusta. Tämänkaltaisen koti-seututyö, jota hän viljeli, nostaa arvoon alueellista ja seudullista tietopääomaa ja näkemystä paikallisen havainnoinnin, kokemuksen ja ymmärryksen kautta. Hänellä oli ja olisi edelleen ollut paljon annettavaa, mutta vaikeasta sairaudesta tuli lopulta voittamaton este. Viimeiset kaksi vuotta olivat taistelua salakavalaa sairautta vastaan. Kesken kesän lämpimien, 8.7.2005, tuli tieto Juhaniin lähdistä. Vielä samaisena päivänä ennen viimeistä sairaalaan lähtöä hän kirjasi ylös kotipihaltaan lintuhavainnot.

Me, jotka tunsimme Juhaniin, olemme saaneet paljon, oppineet paljon. Hyvän lintumiehen muisto elää mielissämme. Kiitos Juhani.

Jukka Kauppinen ja Seppo Räsänen
Kuva Seppo Räsänen



Sääksen poikanen pesässä. Kuva Kalevi Rutonen.



Keltahemppo Kuopiossa 8.6.2003.
Kuva Harri Miettinen.



Liejukana Varkauden
Pirtinvirrassa 14.4.2004.
Kuva Harri Miettinen.



Mandariinisorsa koreill sorsien ruokintapaikalla Varkaudessa
14.4.2004. Kuva Harri Miettinen.



Harjalintu Leppävirralla
27.5.2003.
Kuva Harri Miettinen.



Nuolihaukan poikanen Vehmersalmelta. Atlaksen pesimisvarmuusindeksi tässä tapauksessa on täydet 8. Kuva Petri Jauhiainen.

Kuikkalaiset! Medlommare! Huomio!

Harri Hölttä

Suomessa toteutetaan vuosina 2006–2010 kolmas valtakunnallinen Lintuatlas: maamme pesimälinnusto kartoitetaan 10 x 10 km kokoisissa ruuduissa. Tavoitteena on arvioida Suomen pesimälinnuston nykytila ja levinneisyysalueet.

Hankkeessa ovat mukana mm. BirdLife Suomi, Luonnontieteellisen keskuksen Eläinmuseo ja Suomen ympäristökeskus. Hankkeen maastotyöt eli käytännön linnustoselvitykset tehdään kuitenkin vapaaehtoisten lintuharrastajien voimin.

Aikaisemmin toteutetuissa Lintuatlaksissa Pohjois-Savo on jäänyt valtakunnan keskiarvoja heikommin selvitetyn alueeksi. Tällä kertaa vastaavaan löysäilyyn ei kuitenkaan ole tarkoitus langeta!

Pohjois-Savossa on yhteensä noin 210 atlasruutua, joiden pesimälinnusto pitäisi selvittää. Lintuatlaksen kannalta kaikkialla tehdyt pesimähavainnot kaikista lintulajeista ovat arvokkaita, myös yleisiä lajeja koskevat havainnot.

Suunnitteilla on myös erityisiä atlasretkiä maakunnan huonosti tunnetuille lintupaikoille. Ensimmäinen niistä tehdään 1.–3.6. Rautavaaralle. Muista retkistä tiedotetaan Kuikan nettisivuilla.

Lintuatlaksen kotisivuilta www.lintuatlas.fi löytää perustiedot atlaksesta ja atlashavainnot ilmoitetaan sinne. Sieltä voi tulostaa myös ilmoituskaavakkeita maastoretkille avuksi. Kirjalliset havainnot lähetetään niin ikään atlastoimistoon.

Atlakseen liittyvissä asioissa voi ottaa yhteyttä Harri Hölttään (puh. 040-722 9224, holtta@sll.fi), Markku Ukkoseen (puh. 050-303 7673, markku.ukkonen@elisanet.fi), Jyrki Uotilaan (puh. 0400-712264, jyrkiuotila@luukku.com) ja Jussi Koposeen (puh. 045-6765 354, koponen.jussi@netti.fi).



Iisalmen satamassa 7-9.10.2004 viihtynyt peloton merisirri oli Kuikan ensimmäisellä Pinnaviikolla monien bongaama tähti. Kuva Jorma Kelo.